

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
X kadencja
Prokuratoria Generalna RP
KR.731.1.2025.MUB(3)

Druk nr 2134
Warszawa, 2 stycznia 2026 r.

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

na podstawie art. 43 pkt 1 ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym (Dz.U. z 2024 r., poz. 125 ze zm.) w załączeniu uprzejmie przedkładam

**- Sprawozdanie o stanie mienia Skarbu
Państwa według stanu na dzień 31 grudnia
2024 r.**

Z wyrazami szacunku

Marek Miller
Prezes Prokuratury Generalnej
Rzeczypospolitej Polskiej
/podpisano elektronicznie/

Prezes Prokuraturii Generalnej
Rzeczypospolitej Polskiej

SPRAWOZDANIE O STANIE MIENIA SKARBU PAŃSTWA

**stan na dzień
31 grudnia 2024 r.**

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP	10
1.1. PODSTAWA PRAWNA SPRAWOZDANIA	10
1.2. ZAKRES PRZEDMIOTOWY SPRAWOZDANIA	10
1.3. CELE SPRAWOZDANIA	10
1.4. KLASYFIKACJA MIENIA SKARBU PAŃSTWA	10
1.5. PODMIOTY WYKONUJĄCE UPRAWNIENIA WYNIKAJĄCE Z PRAW MAJĄTKOWYCH SKARBU PAŃSTWA	12
1.6. ŹRÓDŁA DANYCH	15
1.7. ZASADY WYCENY SKŁADNIKÓW MAJĄTKU SKARBU PAŃSTWA	16
2. ZABYTKI I ZASOBY ARCHIWALNE	19
2.1. ZABYTKI	19
2.1.1. <i>Prawa Skarbu Państwa do zabytków</i>	19
2.1.2. <i>Organy ochrony zabytków</i>	19
2.1.3. <i>Rejestr zabytków</i>	19
2.1.4. <i>Zestawienie ilościowe zabytków</i>	20
2.2. ZBIORY MUZEÓW PAŃSTWOWYCH	20
2.3. MATERIAŁY BIBLIOTECZNE	22
2.4. ZASOBY ARCHIWALNE	24
2.4.1. <i>Zakres praw Skarbu Państwa</i>	24
2.4.2. <i>Ewidencja archiwów</i>	25
2.4.3. <i>Materiały archiwalne</i>	25
2.5. STRATY WOJENNE	25
3. ZASOBY NATURALNE	27
3.1. WODY	27
3.1.1. <i>Zakres praw Skarbu Państwa i wykonywanie uprawnień w stosunku do wód</i>	27
3.1.2. <i>Ewidencja wód</i>	28
3.2. LASY	28
3.3. GEOLOGICZNE ZASOBY NATURALNE	29
3.3.1. <i>Zakres praw Skarbu Państwa i wykonywanie uprawnień w stosunku do kopalin</i>	29
3.3.2. <i>Ewidencja zasobów kopalin</i>	30
3.3.3. <i>Wody lecznicze, termalne, solanki</i>	31
3.4. ZASOBY CZĘSTOTLIWOŚCI RADIOWYCH	32
3.5. ZASÓB PARKÓW NARODOWYCH	34

3.6. ŻYWE ZASOBY MORZA	35
4. GRUNTY I INNE NIERUCHOMOŚCI SKARBU PAŃSTWA	37
4.1. DYSPONENCI I UŻYTKOWNICY GRUNTÓW SKARBU PAŃSTWA	37
4.2. ROZPORZĄDZANIE NIERUCHOMOŚCIAMI SKARBU PAŃSTWA	38
4.3. EWIDENCJA GRUNTÓW I BUDYNKÓW	39
4.4. GRUNTY SKARBU PAŃSTWA	41
4.5. ZMIANY W STANIE GRUNTÓW SKARBU PAŃSTWA W ROKU 2024	44
4.6. GRUNTY SKARBU PAŃSTWA W MIASTACH	44
4.7. BUDYNKI I LOKALE SKARBU PAŃSTWA	45
4.8. NIERUCHOMOŚCI SKARBU PAŃSTWA W GOSPODAROWANIU STAROSTÓW I PREZYDENTÓW MIAST	46
4.9. NIERUCHOMOŚCI W GOSPODAROWANIU MINISTRA ROZWOJU I TECHNOLOGII	46
4.10. GRUNTY POD AUTOSTRADY	49
5. OBIEKTY INFRASTRUKTURY	51
5.1. DROGI	51
5.1.1. Źródła praw Skarbu Państwa i wykonywanie uprawnień w stosunku do dróg	51
5.1.2. Ewidencja sieci dróg krajowych	52
5.2. MAJĄTEK SKARBU PAŃSTWA ZWIĄZANY Z GOSPODARKĄ WODNĄ I GOSPODARKĄ MORSKĄ	53
5.3. URZĄDZENIA MELIORACJI WODNYCH I BUDOWLE PRZECIWPOWODZIOWE	54
5.4. WODNE BUDOWLE INŻYNIERSKIE UTRZYMYWANE PRZEZ URZĘDY MORSKIE	57
5.4.1. Zarządzanie i ewidencja budowli wodnych	57
5.4.2. Wartość budowli wodnych	57
6. MIENIE SKARBU PAŃSTWA WYDZIELONE W MAJĄTKI ODREBNE	58
6.1. PAŃSTWOWE GOSPODARSTWO LEŚNE LASY PAŃSTWOWE	58
6.1.1. Gospodarowanie nieruchomościami PGL Lasy Państwowe	58
6.1.2. Majątek państwowej jednostki organizacyjnej PGL Lasy Państwowe	59
6.2. WŁASNOŚĆ ROLNA SKARBU PAŃSTWA	60
6.2.1. Grunty Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa	60
6.2.2. Gospodarowanie Zasobem Własności Rolnej Skarbu Państwa	62
6.2.3. Inne mienie Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa	63
6.3. MIENIE POWIERZONE AGENCJI MIENIA WOJSKOWEGO	65
6.4. REZERWY STRATEGICZNE	66
7. SEKTOR FINANSÓW PUBLICZNYCH	68
7.1. PAŃSTWOWE JEDNOSTKI BUDŻETOWE	68
7.2. AGENCJE WYKONAWCZE	77
7.3. INSTYTUCJE GOSPODARKI BUDŻETOWEJ	79

7.4. PAŃSTWOWE FUNDUSZE CELOWE	80
7.5. POLSKA AKADEMIA NAUK I TWORZONE PRZEZ NIĄ JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE	80
7.6. PAŃSTWOWE INSTYTUCJE KULTURY	80
7.7. SAMODZIELNE PUBLICZNE ZAKŁADY OPIEKI ZDROWOTNEJ	81
7.8. UCZELNIE PUBLICZNE	82
7.9. PARKI NARODOWE	84
7.10. INNE PAŃSTWOWE OSOBY PRAWNE UTWORZONE USTAWAMI SZCZEGÓLNYMI	84
7.11. FUNDUSZE UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH	91
8. AKCJE I UDZIAŁY SKARBU PAŃSTWA	92
8.1. PODMIOTY WYKONUJĄCE PRAWA Z AKCJI I UDZIAŁÓW SKARBU PAŃSTWA	92
8.2. AKCJE I UDZIAŁY SKARBU PAŃSTWA	94
<i>8.2.1. Jednoosobowe spółki Skarbu Państwa</i>	<i>94</i>
<i>8.2.2. Spółki z częściowym udziałem Skarbu Państwa</i>	<i>95</i>
<i>8.2.3. Akcje Skarbu Państwa w spółkach publicznych</i>	<i>95</i>
8.3. WARTOŚĆ AKCJI I UDZIAŁÓW SKARBU PAŃSTWA	95
9. INNE PAŃSTWOWE OSOBY PRAWNE	98
9.1. PRZEDSIĘBIORSTWA PAŃSTWOWE	98
9.2. INSTYTUTY BADAWCZE	99
9.3. BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO	100
10. INNE SKŁADNIKI MIENIA SKARBU PAŃSTWA	101
10.1. NALEŻNOŚCI Z TYTUŁU ZBYCIA I ODPLĄTNEGO KORZYSTANIA Z MIENIA SKARBU PAŃSTWA	101
10.2. NALEŻNOŚCI W EWIDENCJI MINISTRA FINANSÓW	102
10.3. UDZIAŁY W MIĘDZYNARODOWYCH INSTYTUCJACH FINANSOWYCH	103
11. OBCIĄŻENIA PUBLICZNOPRAWNE I ZOBOWIĄZANIA SKARBU PAŃSTWA	104
11.1. ZASOBY MAJĄTKOWE SŁUŻĄCE REALIZACJI ZADAŃ PUBLICZNYCH PAŃSTWA	104
11.2. ZADANIA PUBLICZNE PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH REALIZOWANE NA PODSTAWIE USTAW	104
11.3. BEZPIECZEŃSTWO ENERGETYCZNE W POLITYCE WŁAŚCICIELSKIEJ	106
<i>11.3.1. Sektor elektroenergetyczny i energetyki jądrowej</i>	<i>106</i>
<i>11.3.2. Sektor paliwowo-naftowy, gazowy i wodorowy</i>	<i>107</i>
<i>11.3.3. Sektor górnictwa węgla kamiennego i brunatnego</i>	<i>108</i>
11.4. SZCZEGÓLNE ZASADY PRYWATYZACJI I RESTRUKTURYZACJI SPÓŁEK	109
11.5. ZASÓB NA ZASPOKOJENIE ROSZCZEŃ Z TYTUŁU PORĘCZEŃ I GWARANCJI SKARBU PAŃSTWA	111
11.6. ZOBOWIĄZANIA WOBEC PRACOWNIKÓW, ROLNIKÓW I RYBAKÓW	112
11.7. ZAPLANOWANE W BUDŻECIE PAŃSTWA PRZYCHODY Z PRYWATYZACJI	113
11.8. FUNDUSZE ZWIĄZANE Z PRYWATYZACJĄ	113

<i>11.8.1. Fundusz Reprywatyzacji</i>	<i>113</i>
<i>11.8.2. Fundusz Rekompensacyjny</i>	<i>113</i>
11.9. ZADŁUŻENIE SKARBU PAŃSTWA	114
12. ZESTAWIENIE ZBIORCZE MIENIA SKARBU PAŃSTWA	116
13. ZAŁĄCZNIKI	118
13.1. ZAŁĄCZNIK DO ROZDZIAŁÓW 6. I 7.	119
13.2. ZAŁĄCZNIKI DO ROZDZIAŁU 8.	120

SPIS TABEL

Tab. 1.1. Wykorzystanie źródeł i zastosowanie zasad wyceny	18
Tab. 2.1. Zabytki wpisane do rejestru zabytków	20
2.2. Muzea państwowe i ich zbiory	21
2.3. Zbiory bibliotek państwowych	23
2.4. Ewidencja zasobu archiwów państwowych podległych Naczelnemu Dyrektorowi Archiwów Państwowych	25
Tab. 3.1. Zasoby wodne w administrowaniu PGW Wody Polskie	28
3.2. Zasoby bilansowe złóż kopalin	30
3.3. Zasoby eksploatacyjne wód leczniczych, termalnych i solanek	32
3.4. Powierzchnia i zasób surowca drzewnego w parkach narodowych	34
3.5. Morze Bałtyckie – połowy organizmów morskich w roku 2024	36
Tab. 4.1. Grunty Skarbu Państwa według grup rejestrowych i użytków	41
4.2. Grunty Skarbu Państwa według województw z podziałem na grupy rejestrowe	42
4.3. Grunty Skarbu Państwa według województw z podziałem na rodzaje użytków	43
4.4. Grunty Skarbu Państwa – zmiany w strukturze użytków w roku 2024	44
4.5. Własność gruntów w Polsce – zmiany w roku 2024	44
4.6. Własność gruntów Skarbu Państwa w miastach	45
4.7. Budynki Skarbu Państwa	45
4.8. Lokale Skarbu Państwa	46
4.9. Nieruchomości oddane w trwały zarząd urzędom państwowym	47
4.10. Grunty nabyte pod autostrady	50
4.11. Struktura terytorialna gruntów pod autostrady	50
Tab. 5.1. Sieć dróg krajowych	52
5.2. Obiekty mostowe, tunele i przejścia podziemne na sieci dróg krajowych	52
5.3. Wartość dróg krajowych i obiektów mostowych	53
5.4. Sprawozdanie z wykonania obiektów małej retencji wodnej za 2024 r. – środki finansowe	55
5.5. Sprawozdanie z wykonania obiektów małej retencji wodnej za 2024 r. – efekty rzeczowe	56
5.6. Wartość morskich budowli hydrotechnicznych	57
Tab. 6.1. Nieruchomości PGL Lasy Państwowe	59
6.2. Wartość majątku PGL Lasy Państwowe	59
6.3. Grunty Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa według województw	61
6.4. Powierzchnia i wartość gruntów Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa	61

6.5. Wartość Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa	62
6.6. Stan zagospodarowania gruntów Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa	63
6.7. Wybrane składniki mienia powierzonego Agencji Mienia Wojskowego	65
Tab. 7.1. Państwowe jednostki budżetowe w kraju	69
7.2. Jednostki organizacyjne za granicą	71
7.3. Majątek jednostek budżetowych organów centralnych w układzie rodzajowym	72
7.4. Mienie użytkowane przez jednostki podporządkowane wojewodom	76
7.5. Fundusze własne państwowych jednostek budżetowych i ich funduszy celowych	77
7.6. Zasób majątkowy państwowych agencji wykonawczych	78
7.7. Zasób majątkowy państwowych instytucji gospodarki budżetowej	79
7.8. Majątek państwowych instytucji kultury	81
7.9. Majątek samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej	82
7.10. Majątek uczelni publicznych	83
7.11. Majątek parków narodowych	84
7.12. Majątek agencji, fundacji, funduszy i innych państwowych osób prawnych utworzonych ustawami szczególnymi	89
7.13. Fundusze ubezpieczeń społecznych	91
Tab. 8.1. Spółki z udziałem Skarbu Państwa	92
8.2. Wartość akcji i udziałów Skarbu Państwa	93
8.3. Akcje i udziały Skarbu Państwa	94
8.4. Akcje Skarbu Państwa w spółkach publicznych	95
8.5. Majątek jednoosobowych spółek Skarbu Państwa	96
8.6. Akcje i udziały w spółkach niepublicznych z częściowym udziałem Skarbu Państwa	97
Tab. 9.1. Liczba przedsiębiorstw państwowych w ostatnich latach	98
9.2. Przedsiębiorstwa państwowe według organów założycielskich	99
9.3. Majątek przedsiębiorstw państwowych „czynnych”	99
9.4. Majątek instytutów badawczych	100
Tab. 10.1. Należności z tytułu umów zbycia i odpłatnego korzystania z mienia Skarbu Państwa	101
10.2. Struktura należności z tytułu umów zbycia mienia Skarbu Państwa	101
10.3. Należności Skarbu Państwa w ewidencji Ministra Finansów	102
10.4. Udziały Rzeczypospolitej Polskiej w międzynarodowych instytucjach finansowych	103
Tab. 11.1. Zasób majątkowy na zaspokojenie roszczeń z tytułu poręczeń i gwarancji Skarbu Państwa	111
11.2. Potencjalne zobowiązania Skarbu Państwa z tytułu gwarancji i poręczeń	112
11.3. Wykonanie przychodów z prywatyzacji	113

11.4. Zadłużenie Skarbu Państwa według kryterium miejsca emisji	114
11.5. Zadłużenie Skarbu Państwa według kryterium rezydenta	114
11.6. Zobowiązania Skarbu Państwa z tytułu kredytów i pożyczek zagranicznych	115
Tab. 12.1. Zestawienia zbiorcze składników mienia Skarbu Państwa	116
12.2. Wartość praw majątkowych z tytułu wkładu Skarbu Państwa	117
Tab. 13.1. Wartość grup rodzajowych składników majątku jednostek państwowych	119
13.2. Akcje Skarbu Państwa w spółkach publicznych	120
13.3. Jednoosobowe spółki Skarbu Państwa	121
13.4. Wybrane spółki niepubliczne z częściowym udziałem Skarbu Państwa	124

1. WSTĘP

Przedłożone „Sprawozdanie o stanie mienia Skarbu Państwa według stanu na dzień 31 grudnia 2024 r.”, zwane dalej Sprawozdaniem, stanowi realizację obowiązku nałożonego na Prezesa Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, na podstawie art. 43 pkt 1 ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym¹.

1.1. PODSTAWA PRAWNA SPRAWOZDANIA

Sprawozdanie zostało sporządzone na podstawie cytowanego wyżej art. 43 pkt 1 ustawy o zasadach zarządzania mieniem państwowym, zgodnie z którym Prezes Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej przygotowuje i przedkłada Sejmowi coroczne sprawozdania o stanie mienia Skarbu Państwa.

Niniejsze Sprawozdanie sporządzono według stanu na 31 grudnia 2024 r. Zasady i tryb jego przygotowania określa rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 maja 2020 r. w sprawie sposobu ewidencjonowania mienia Skarbu Państwa².

1.2. ZAKRES PRZEDMIOTOWY SPRAWOZDANIA

Zgodnie z powołanym rozporządzeniem w sprawie sposobu ewidencjonowania mienia Skarbu Państwa Sprawozdanie dotyczy majątku państwowego objętego zbiorczą ewidencją. W zbiorczej ewidencji majątku Skarbu Państwa uwzględniono składniki wyróżnione rodzajowo, składniki podlegające ewidencji na szczególnych zasadach i w zakresie określonym w odrębnych przepisach, składniki mające formę majątków odrębnych oraz prawa majątkowe, które stanowiły wkład założycielski lub udział Skarbu Państwa w państwowych osobach prawnych. W Sprawozdaniu przedstawiono również zasoby majątku służące realizacji zadań publicznych państwa.

1.3. CELE SPRAWOZDANIA

Celem niniejszego Sprawozdania jest przedstawienie informacji o majątku Skarbu Państwa, a w szczególności o jego stanie prawnym, strukturze i wartości.

Funkcją Sprawozdania jest rejestracja stanu mienia. Sprawozdanie ma prezentować stan mienia Skarbu Państwa w ujęciu zbiorczym, syntetycznym i statystycznym, według stanu na określony dzień, przedstawiany na podstawie dokumentów będących źródłem dla ewidencji zbiorczej.

W systemie informacji publicznej Sprawozdanie zajmuje miejsce obok innych dokumentów sprawozdawczych i informacyjnych przedstawiających Skarb Państwa lub określone składniki jego mienia w innych ujęciach szczegółowych i dynamicznych.

1.4. KLASYFIKACJA MIENIA SKARBU PAŃSTWA

Art. 4 ustawy o zasadach zarządzania mieniem państwowym jako mienie państwowe definiuje mienie, które służy wykonywaniu zadań publicznych, którym zarządza się zgodnie z zasadami prawidłowej gospodarki, z zachowaniem szczególnej staranności.

W niniejszym Sprawozdaniu, zgodnie z powoływanym rozporządzeniem w sprawie sposobu ewidencjonowania mienia Skarbu Państwa zastosowano przede wszystkim klasyfikację rodzajową (z

¹ Dz. U. z 2024 r. poz. 125 z późn. zm.

² Dz. U. z 2020 r. poz. 884.

uwzględnieniem przeznaczenia, sposobu zagospodarowania oraz ewidencjonowania poszczególnych składników lub ich grup rodzajowych) i wyróżniono:

1. **dobra kultury narodowej** – muzealia, zabytki i zasoby biblioteczne – składniki podlegające ewidencji na szczególnych zasadach, stanowiące publiczne dobra dziedzictwa narodowego, które państwo zamierza utrzymywać bezterminowo ze względu na ich wyjątkowe właściwości historyczne, kulturowe lub środowiskowe;
2. **zasoby archiwalne**;
3. **zasoby naturalne**, czyli dobra naturalne w stanie nieprzetworzonym, które mogą być dostępne dla ludności bez ograniczeń w celach niekomercyjnych, ale ich wykorzystywanie gospodarcze wymaga uzyskania koncesji lub pozwolenia:
 - kopaliny,
 - wody,
 - żywe zasoby morza,
 - częstotliwości radiowe,
 - lasy (obszary leśne i drzewostan);
4. **grunty**:
 - zasób nieruchomości Skarbu Państwa, którym gospodarują starostowie,
 - grunty w trwałym zarządzie państwowych jednostek organizacyjnych, w tym wykorzystywane na cele statutowe przez urzędy organów władzy i administracji państwowej,
 - grunty w Zasobie Własności Rolnej Skarbu Państwa,
 - grunty zarządzane przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe,
 - grunty powierzone Agencji Mienia Wojskowego,
 - grunty oddane w użytkowanie wieczyste osobom prawnym lub fizycznym;
5. **urządzenia infrastruktury** (rozumiane tu jako obiekty, urządzenia i instalacje ogólnodostępne lub wykorzystywane dla ułatwienia dostaw dóbr i usług lub zapewnienia niezakłóconego działania państwa i gospodarki):
 - drogi, mosty i wiadukty,
 - obiekty budownictwa wodnego śródlądowego i morskiego,
 - inne urządzenia, w tym melioracje;
6. **budynki i budowle**:
 - wykorzystywane przez państwowe jednostki organizacyjne do realizacji ich zadań administracyjnych i świadczenia usług publicznych,
 - powierzone agencjom wykonującym zadania z zakresu gospodarowania składnikami majątku Skarbu Państwa;
7. **finansowe składniki majątku trwałego** Skarbu Państwa, w tym przede wszystkim akcje i udziały w spółkach handlowych;
8. **składniki majątku obrotowego**, w tym należności Skarbu Państwa m. in. z tytułu oddania mienia do odpłatnego korzystania i z innych umów zawartych przez Skarb Państwa bądź jego poprzedników prawnych;
9. **rezerwy strategiczne**;
10. **uprawnienia wynikające z wniesienia wkładu majątkowego** do przedsiębiorstw państwowych;
11. **uprawnienia w stosunku do majątku innych państwowych osób prawnych** utworzonych ustawami (agencji, funduszy, uczelni akademickich) lub na podstawie ustaw (instytucji kultury, instytutów naukowych, państwowych samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, państwowych szkół wyższych, instytucji gospodarki budżetowej, itd.).

1.5. PODMIOTY WYKONUJĄCE UPRAWNIENIA WYNIKAJĄCE Z PRAW MAJATKOWYCH SKARBU PAŃSTWA

Ustawa o zasadach zarządzania mieniem państwowym zdefiniowała mienie państwowe jako mienie służące wykonywaniu zadań publicznych. Określiła wspólne dla wszystkich stanoŝes fisci zasady zarządzania mieniem państwowym oraz precyzyjnie wskazała zakres reprezentowania Skarbu Państwa przez organy administracji publicznej oraz inne podmioty.

Na podstawie art. 7 ust. 1 przedmiotowej ustawy w gestii **Prezesa Rady Ministrów** pozostawało koordynowanie wykonywania uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa w spółkach oraz dążenie do zapewnienia jednolitego sposobu wykonywania praw z akcji naleŝących do Skarbu Państwa. Natomiast, zgodnie z art. 7 ust. 2, **ministrowi właściwemu do spraw aktywów państwowych** przekazano:

1. wykonywanie praw z akcji naleŝących do Skarbu Państwa, łącznie z wynikającymi z nich prawami osobistymi, o ile przepisy odrębne nie stanowią inaczej,
2. składanie w imieniu Skarbu Państwa oświadczenia woli o utworzeniu spółki, przystąpieniu do spółki lub objęciu akcji.

Rada Ministrów, na wniosek ministra właściwego do spraw aktywów państwowych, mogła przekazać w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie ust. 2, Prezesowi Rady Ministrów lub innemu członkowi Rady Ministrów, pełnomocnikowi Rządu lub innej państwowej osobie prawnej, w tym jednoosobowej spółce Skarbu Państwa, wykonywanie uprawnień, o których mowa w art. 7 ust. 2:

1. pkt 1 lub,
2. pkt 2 w zakresie składania w imieniu Skarbu Państwa oświadczeń woli o objęciu akcji.

W przypadku zarządzania mieniem Skarbu Państwa innym niŝ akcje, ustawa określiła zasady zarządzania, w zakresie nieuregulowanym w przepisach szczególnych.

Wojewoda, do czasu rozstrzygnięcia o sposobie zagospodarowania mienia państwowego:

1. wykonywał uprawnienia przysługujące Skarbowi Państwa wobec innego niŝ środki finansowe mienia:
 - pozostałego po zlikwidowanych państwowych jednostkach organizacyjnych lub spółkach z udziałem Skarbu Państwa,
 - pozostałego po rozwiązanych bądź wygaŝstych umowach o oddanie przedsiębiorstwa do odpłatnego korzystania,
 - przejętego przez Skarb Państwa z innych tytułów,
 - przekazanego na podstawie art. 58a i art. 60 ust. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami³ oraz wobec nieruchomości, w odniesieniu do których wydał decyzję o wygaŝnięciu trwałego zarządu na podstawie art. 46a ust. 1 ustawy o gospodarce nieruchomościami;
2. reprezentował Skarb Państwa w odniesieniu do spadków przypadających Skarbowi Państwa, w tym długów spadkowych, z zastrzeŝeniem kompetencji przyznanych starostom wykonującym zadania z zakresu administracji rządowej oraz konsulom;
3. przejmował inne niŝ środki finansowe mienie pozostałe po przedsiębiorstwie państwowym wykreślonym z rejestru przedsiębiorców lub gospodarował tym mieniem;
4. przyjmował na rzecz Skarbu Państwa darowizny mienia;
5. przyjmował, a takŝe wykonywał czynności zwykłego zarządu oraz przekraczające zakres zwykłego zarządu wobec spadków i darowizn mienia na rzecz Skarbu Państwa, zabezpieczonych i zrealizowanych przez konsula na mocy przepisów odrębnych;

³ Dz. U. z 2024 r. poz. 1145 z późn. zm.

6. sporządzał plan realizacji polityki gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa, o której mowa w art. 10a ustawy o gospodarce nieruchomościami oraz przedkładał go, za pośrednictwem ministra właściwego do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa, Prezesowi Rady Ministrów celem akceptacji;
7. wykonywał inne czynności, o których mowa w art. 5 ust. 1 ustawy o zasadach zarządzania mieniem państwowym.

Uprawnienia wykonywane przez **Prezesa Rady Ministrów oraz poszczególnych ministrów**, w zakresie nieuregulowanym w przepisach szczególnych (art. 36. i 36a. ustawy o zasadach zarządzania mieniem państwowym):

1. jeżeli z przepisów odrębnych nie wynikało, której państwowej osobie prawnej przysługują prawa majątkowe do składnika mienia państwowego, prawa te przysługiwały Skarbowi Państwa,
2. Prezes Rady Ministrów wykonywał w imieniu Skarbu Państwa uprawnienia określone w przepisach odrębnych oraz uprawnienia przysługujące Skarbowi Państwa względem państwowych osób prawnych, o których mowa w art. 44¹ ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny⁴, chyba że z przepisów odrębnych wynikała właściwość innego organu jednostki organizacyjnej Skarbu Państwa lub państwowej osoby prawnej,
3. Minister właściwy do spraw finansów publicznych wykonywał w imieniu Skarbu Państwa uprawnienia przysługujące Skarbowi Państwa do składnika mienia państwowego, chyba że z przepisów odrębnych lub czynności prawnej wynikała właściwość innego organu lub jednostki organizacyjnej Skarbu Państwa,
4. Minister właściwy do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa wykonywał w imieniu Skarbu Państwa przysługujące Skarbowi Państwa uprawnienia wynikające z prawa własności nieruchomości, chyba że z przepisów odrębnych lub czynności prawnej wynikała właściwość innego organu, jednostki organizacyjnej Skarbu Państwa lub państwowej osoby prawnej,
5. Prezes Rady Ministrów mógł przekazać wykonywanie uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa do poszczególnych składników mienia państwowego innemu organowi lub jednostce organizacyjnej Skarbu Państwa,
6. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego wykonywał w imieniu Skarbu Państwa uprawnienia wynikające z praw autorskich i pokrewnych, w tym w zakresie zezwolenia na wykonywanie praw zależnych, chyba że z przepisów odrębnych lub czynności prawnej wynikała właściwość innego organu, jednostki organizacyjnej Skarbu Państwa lub państwowej osoby prawnej.

W zakresie nadzoru nad czynnościami prawnymi państwowych osób prawnych, zasady udzielania zgód na dokonanie czynności prawnej w zakresie rozporządzenia mieniem uregulowano w art. 38 ustawy o zasadach zarządzania mieniem państwowym⁵. Dokonanie przez państwową osobę prawną czynności prawnej w zakresie rozporządzenia składnikami aktywów trwałych w rozumieniu ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości⁶, zaliczonymi do wartości niematerialnych i prawnych, rzeczowych aktywów trwałych lub inwestycji długoterminowych, w tym wniesienia ich jako wkładu do spółki lub spółdzielni, wymagało zgody, jeżeli wartość rynkowa tych składników przekracza 200.000,- PLN:

⁴ Dz. U. z 2025 r. poz. 1071 z późn. zm.

⁵ Wyjątki od tej zasady mogą przewidywać przepisy szczególne, np. ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2024 r. poz. 1571 z późn. zm.) obliguje uczelnie publiczne do uzyskania zgody Prezesa Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie gospodarowania mieniem, jeżeli wartość rynkowa składników trwałych albo wartość rynkowa przedmiotu czynności prawnej przekracza kwotę 2.000.000,- PLN).

⁶ Dz. U. z 2023 r. poz. 120 z późn. zm.

1. organu nadzorującego – jeżeli wartość rynkowa składników aktywów trwałych wynosiła do 5.000.000,- PLN,
2. Prezesa Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej – jeżeli wartość rynkowa składników aktywów trwałych przekraczała 5.000.000,- PLN,
3. Prezesa Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej w przypadku, gdy państwowa osoba prawna nie posiadała organu nadzorującego – jeżeli wartość rynkowa składników aktywów trwałych przekraczała 200.000,- PLN,
4. Prezesa Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej – jeżeli organem nadzorującym państwowej osoby prawnej był Prezes Rady Ministrów.

Zgodnie z art. 38 ust. 2 ustawy o zasadach zarządzania mieniem państwowym, dokonanie przez państwową osobę prawną czynności prawnej w zakresie oddania składników, o których mowa w art. 38 ust. 1 tej ustawy, do korzystania innemu podmiotowi, na okres dłuższy niż 180 dni w roku kalendarzowym, wymagało zgody, jeżeli wartość rynkowa przedmiotu czynności prawnej przekraczała 200.000,- PLN:

1. organu nadzorującego – jeżeli wartość rynkowa przedmiotu czynności prawnej wynosiła do 5.000.000,- PLN,
2. Prezesa Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej – jeżeli wartość rynkowa świadczenia za oddanie do korzystania przedmiotu czynności prawnej przekraczała 5.000.000,- PLN,
3. Prezesa Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej w przypadku gdy państwowa osoba prawna nie posiadała organu nadzorującego – jeżeli wartość rynkowa świadczenia za oddanie do korzystania przedmiotu czynności prawnej przekraczała 200.000,- PLN,
4. Prezesa Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej – jeżeli organem nadzorującym państwowej osoby prawnej był Prezes Rady Ministrów.

Organy administracji publicznej oraz kierownicy jednostek, którzy na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o zasadach zarządzania mieniem Skarbu Państwa gospodarowali nabytym lub powierzonym tym organom lub jednostkom mieniem Skarbu Państwa oraz mogli zbywać jego składniki, a w szczególności:

1. zapewniali wycenę mienia,
2. zabezpieczali mienie przed uszkodzeniem lub zniszczeniem,
3. wykonywali czynności związane z naliczaniem należności za mienie udostępnione przed ich przejściem oraz prowadzą windykację tych należności,
4. współpracowali z innymi organami, które na mocy przepisów odrębnych gospodarują mieniem oraz z właściwymi jednostkami samorządu terytorialnego,
5. podejmowali czynności w postępowaniu sądowym, w szczególności w sprawach dotyczących własności lub innych praw rzeczowych na mieniu, o zapłatę należności za korzystanie z mienia, roszczenia ze stosunku najmu, dzierżawy lub użyczenia, stwierdzenia nabycia spadku, stwierdzenia nabycia własności przez zasiedzenie,
6. składali wnioski o założenie księgi wieczystej dla nieruchomości oraz wpis w księdze wieczystej;
7. zapewniali ochronę tego mienia.

Kierownicy państwowych jednostek budżetowych reprezentowali Skarb Państwa w odniesieniu do nabytego i powierzonego im mienia i w zakresie zadań urzędów lub jednostek, a także zarządzali składnikami majątkowymi wykorzystywanymi przez organy władzy i administracji państwowej w realizacji funkcji publicznych państwa (majątek administracyjny). Przepisy o gospodarce finansowej traktowały je jak majątek własny jednostki, ewidencjonowany i wykazywany we właściwych dokumentach i sprawozdaniach.

Organy władzy wykonawczej i administracji, bezpośrednio lub poprzez podległe im jednostki organizacyjne, wykonywały funkcje zarządcze, regulacyjne, czy inwestorskie wobec mienia o

charakterze dóbr publicznych. Specyficzny zakres i sposób wykonywania tych uprawnień przedstawiany jest w Sprawozdaniu w wyodrębnionych podrozdziałach.

Niektóre składniki mienia takiego, jak grunty i złoża kopalin, bywały obciążane odpłatnie na rzecz osób trzecich. Inne udostępniane były obywatelom nieodpłatnie (np. wody, zbiory bibliotek). Składniki te najczęściej nie podlegały obrotowi cywilnoprawnemu jako należące do całego narodu⁷. Dla takich dóbr nie prowadzi się ewidencji finansowej i nie ujmuje się ich w aktywach bilansów jednostek działających w imieniu Skarbu Państwa. Były one rejestrowane w zbiorach informacji nazywanych ewidencjami przedmiotowymi.

Określone ustawowo agencje wykonawcze i jednostki organizacyjne, które gospodarowały na rzecz Skarbu Państwa szczególnymi, oddanymi im w zarząd rzeczowymi składnikami mienia Skarbu Państwa to:

1. Rządowa Agencja Rezerw Strategicznych,
2. Agencja Mienia Wojskowego,
3. Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe,
4. Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa.

Państwowe osoby prawne sektora finansów publicznych, które na mocy ustaw wykonywały cele publiczne jako zadania własne to:

1. uczelnie publiczne,
2. państwowe instytucje kultury,
3. fundacje, których jedynym fundatorem jest Skarb Państwa,
4. państwowe samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej,
5. instytucje gospodarki budżetowej,
6. agencje wykonawcze,
7. inne państwowe osoby prawne i państwowe fundusze celowe utworzone odrębnymi ustawami w celu wykonywania szczególnych zadań publicznych.

Państwowe osoby prawne wyposażone były przez państwo w składniki majątkowe niezbędne do podjęcia działalności statutowej i wchodziły nimi pod nadzorem ministra wskazanego przez powołujące je ustawy, rozporządzenia i statuty. Podmioty te występowały w obrocie prawnym we własnym imieniu i na swoją rzecz. Wartość przysługujących im składników mienia państwowego była ujęta w ich księgach prowadzonych na podstawie odpowiednich przepisów o gospodarce finansowej i rachunkowości.

1.6. ŹRÓDŁA DANYCH

Obowiązek prowadzenia ewidencji przepisy prawa nakładały na liczne instytucje państwowe, organy administracji i jednostki organizacyjne. Ustanawiając takie obowiązki brano pod uwagę reguły realizacji budżetu państwa, prowadzenie przejrzystej gospodarki powierzonym mieniem, kontrolę wewnętrzną, potrzebę ustalania stanu faktycznego bądź prawnego dla bezpieczeństwa obrotu gospodarczego albo też inne cele specjalne.

Przepisy, które regulowały ewidencję majątku Skarbu Państwa zobowiązywały dysponentów części budżetu i organy nadzoru nad podmiotami, którym powierzono mienie państwowe, do przekazywania jako źródeł danych dla ewidencji zbiorczej:

1. kopii bilansów łącznych jednostek budżetowych i innych podmiotów nie posiadających osobowości prawnej,
2. kopii bilansów państwowych osób prawnych będących w ich nadzorze,

⁷ Ustawa z 6 lipca 2001 r. o zachowaniu narodowego charakteru strategicznych zasobów naturalnych kraju (Dz. U. z 2018 r. poz. 1235).

3. informacji o stanie innego mienia Skarbu Państwa, uzyskiwanych na podstawie odrębnych przepisów, z racji posiadanych uprawnień założycielskich lub nadzorczych albo obowiązku prowadzenia ewidencji przedmiotowych.

Dokumenty wykorzystywane w zbiorczej ewidencji majątku Skarbu Państwa, w pierwszym rzędzie bilanse i informacje o stanie mienia, z reguły nie zawierały danych pozwalających na przedstawianie powodów zaistnienia wykazywanych stanów ilościowych lub zmian wartości. Analizy takie dokonywane były natomiast przez właściwe jednostki w innych dokumentach sprawozdawczych takich, jak sprawozdania z działalności. Ze standardowych sprawozdań z działalności agencji pochodzą dane o stanie i wartości mienia Skarbu Państwa, którym te państwowe osoby prawne gospodarowały lub zarządzały.

Bilanse łączne dysponentów części budżetu państwa sporządzone według stanu na 31 grudnia 2024 r. dla podległych jednostek pozwoliły na przedstawienie w Sprawozdaniu m. in. zbiorczej wartości majątku pozostającego w dyspozycji państwowych jednostek organizacyjnych nie posiadających osobowości prawnej, którym przysługuje prawo wykonywania uprawnień majątkowych lub reprezentowania Skarbu Państwa w zakresie mienia powierzonego tym jednostkom dla wykonywania ich zadań z zakresu administracji publicznej. Za pośrednictwem tych urzędów otrzymano też liczne bilanse nadzorowanych państwowych osób prawnych.

Urzędy państwowe i podległe im jednostki organizacyjne dysponowały informacjami o majątku Skarbu Państwa, który powinien być uwzględniany w ewidencji choćby w ujęciu rzeczowym. Dla przedstawienia tych składników majątkowych wykorzystano m. in.:

1. zbiorcze dane powiatowe dotyczące nieruchomości (grunty, budynki, lokale) objęte ewidencją prowadzoną przez starostów, Krajowe Zestawienie Zbiorcze danych objętych ewidencją gruntów i budynków sporządzane przez urząd Głównego Geodety Kraju,
2. zestawienia Ministerstwa Klimatu i Środowiska ujmujące zasoby kopalin, a także dotyczące gruntów zarządzanych przez PGL Lasy Państwowe i parki narodowe,
3. informację o sieci dróg krajowych przygotowaną przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad oraz dane Ministerstwa Infrastruktury z wykonania obiektów małej retencji wodnej,
4. dane Ministerstwa Rozwoju i Technologii o nieruchomościach w trwałym zarządzie instytucji państwowych,
5. informacje Ministerstwa Finansów o należnościach, długu publicznym i innych zobowiązaniach Skarbu Państwa,
6. informacje Ministerstwa Rozwoju i Technologii o przychodach z prywatyzacji i należnościach Skarbu Państwa powstałych w wyniku procesów prywatyzacyjnych,
7. bilanse i inne informacje o spółkach z udziałem Skarbu Państwa i przedsiębiorstwach państwowych, rejestry, sprawozdania i dane analityczne opracowywane na bieżąco w PGRP.

Z uwagi na zbiorczy charakter opracowania, w prezentacji ustaleń wielokrotnie posługiwano się zaokrągleniami wielkości występujących w danych źródłowych. Konieczność przechodzenia na większe jednostki mogła w niektórych tabelach doprowadzić do tego, że zaokrąglone wielkości częściowe nie sumują się dokładnie do również zaokrąglonych wartości zagregowanych.

1.7. ZASADY WYCENY SKŁADNIKÓW MAJĄTKU SKARBU PAŃSTWA

Podstawą do wyceny majątku Skarbu Państwa w większości przypadków była wartość bilansowa, co wynikało pośrednio z zasad określonych w rozporządzeniu z dnia 6 maja 2020 r. w sprawie sposobu ewidencjonowania mienia Skarbu Państwa. Źródłem danych ewidencji zbiorczej majątku Skarbu Państwa są w szczególności bilanse, sprawozdania i informacje właściwych jednostek ewidencji podmiotowej i przedmiotowej, które to dane obejmują ustalenie wartości składników podlegających ewidencji księgowej (wartość bilansowa). Zgodnie z tymi zasadami wyceny dokonują, na podstawie przepisów odrębnych, jednostki ewidencji podmiotowej i przedmiotowej, a tylko jeżeli

te przepisy odrębne nie nakładają obowiązku prowadzenia ewidencji w ujęciu wartościowym, Prezes Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej może dokonać oszacowania wartości lub ustalić wartość ewidencjonowanych składników mienia na potrzeby ewidencji. Ponieważ rozporządzenie nie określa metody tego oszacowania lub ustalenia, w niniejszym Sprawozdaniu dla każdego rodzaju składników mienia przyjmowano możliwie najwłaściwszą metodę wyceny.

Zasadniczo uznano, że w wycenie majątku Skarbu Państwa można stosować te same metody i udokumentowane dane, które powszechnie wykorzystuje się do szacowania wartości pieniężnej podmiotów gospodarczych i ich mienia, jak również rzeczy i praw majątkowych będących przedmiotem obrotu rynkowego. Takie oszacowanie może być przydatne w ochronie interesów Skarbu Państwa w razie formułowania generalnych programów użycia majątku do zaspokajania różnych roszczeń lub wsparcia programów państwowych.

Z drugiej strony przyjęto, że do sprawowania funkcji nie polegających na obrocie składnikami majątkowymi wystarczą dane ilościowe i opisowe, ograniczone do charakterystyki rzeczowej i cech prawnych wyodrębniających majątek należący do Skarbu Państwa. Uwzględnienie tych kryteriów powoduje podział mienia, o którym mowa, na trzy główne grupy:

1. dobra nie będące przedmiotem obrotu, stale pozostające własnością Skarbu Państwa, dla których niemożliwe jest określenie wartości ani w oparciu o ceny rynkowe, ani nakłady poniesione na nabycie, wytworzenie lub odtworzenie (mienie w stanie wolnym, złoża kopalin, zabytki),
2. dobra nie przeznaczone do obrotu, nabyte lub wytworzone za środki publiczne przez jednostki państwowe w celu wypełniania ich zadań,
3. mienie stanowiące obecnie lub w przyszłości przedmiot obrotu, w tym prywatyzacji.

Niniejsze Sprawozdanie sporządzane jest zatem w ujęciu:

1. rzeczowym – tylko opisowym lub rodzajowo-ilościowym, bez dokonywania wyceny – dla dóbr w stanie naturalnym, dóbr kultury, zasobów dokumentacyjnych i archiwaliów,
2. wartościowym – szacunkowym, które w odniesieniu do gruntów uwzględnia wartość według szacunku dokonanego na podstawie cen drewna, wynikającego z zarządzenia Dyrektora Generalnego PGL Lasy Państwowe (w ten sposób ustalono wartość gruntów leśnych) lub przeciętnych cen sprzedaży gruntów rolnych (rejestrowanych przez KOWR),
3. wartościowym – księgowym, polegającym na ustalaniu wartości składników podlegających ewidencji księgowej na podstawie sprawozdań sporządzanych zgodnie z przepisami o rachunkowości oraz innymi przepisami szczególnymi dotyczącymi jednostek państwowych,
4. wartościowym – rynkowym, odwołującym się do cen uzyskanych w rzeczywistych transakcjach, które zastosowano do akcji notowanych w obrocie na Giełdzie Papierów Wartościowych.

Przyjęta metoda wyceny mienia Skarbu Państwa, wykorzystująca zróżnicowaną bazę danych źródłowych, może powodować jednakże niewspółmierność i nakładanie się na siebie poszczególnych wartości, a zatem brak jest możliwości podania wartości mienia Skarbu Państwa jako jednej kwoty.

Warto jeszcze raz podkreślić, że „wycena” nie oznacza tu próby ustalenia ceny, po której składniki majątkowe zmieniłyby właściciela. Metodologia „wyceny dla ewidencji” odnosi się do wielkich i wewnętrznie zróżnicowanych agregatów przedmiotów i praw. Ujęcie takie nie pozwala na posługiwanie się ustalonymi tu wartościami w prognozowaniu cen w transakcjach dotyczących konkretnych składników. Dla takich celów niezbędne jest zastosowanie specjalistycznych metod wyceny uwzględniających jednostkowe cechy przedmiotu transakcji i aktualne w okresie transakcji warunki rynkowe. Wycena dla potrzeb ewidencji nie jest tożsama, w sensie finansowym, z wyceną rynkową i tym samym nie odpowiada ewentualnie możliwej do uzyskania cenie zbycia.

Tab. 1.1. Wykorzystanie źródeł i zastosowanie zasad wyceny

ewidencja źródłowa	źródła danych do określenia wartości	metoda wyceny	rodzaj dóbr
rodzajowo-ilościowa (niefinansowa)	brak danych	bez wyceny	zabytki, eksponaty muzealne, materiały biblioteczne, archiwalia
			zasoby naturalne, wody
			kwoty połowowe
rodzajowo-ilościowa (z wartością szacunkową)	KOWR – ceny transakcyjne	szacunek PGRP na podstawie przeciętnych cen transakcyjnych	grunty Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa
	PGL Lasy Państwowe	szacunek na podstawie przeciętnych cen drewna	nieruchomości PGL lasy Państwowe
ilościowo-wartościowa (kosztowa)	właściwe ministerstwa – informacje uzupełniające	wg kosztów odtworzenia i ponoszonych nakładów	drogi i obiekty drogowe
		wg poniesionych nakładów i stopnia zużycia	urządzenia wodne, infrastruktura rolna
ilościowo-wartościowa (księgowa)	dysponenci części budżetu i urzędy wojewódzkie – bilanse łączne	wg wartości księgowej poszczególnych grup rodzajowych aktywów podmiotu	mienie państwowych jednostek organizacyjnych
	MRiT i AMW	wg operatów szacunkowych – zawarta w bilansach	należności po likwidacji, mienie przekazane AMW
	PGRP – na podstawie bilansów podmiotów	wg wartości netto majątku podmiotu	majątek agencji, przedsiębiorstw oraz innych państwowych osób prawnych
	PGRP – na podstawie bilansów podmiotów	wg wartości netto majątku podmiotu	pakiety akcji i udziałów Skarbu Państwa
ilościowo-wartościowa (rynkowa)	GPW, PGRP	wg kursu giełdowego lub ceny zbycia	

Źródło: opracowanie PGRP.

2. ZABYTKI I ZASOBY ARCHIWALNE

2.1. ZABYTKI

Zabytkiem jest nieruchomość lub rzecz ruchoma, jej część lub zespół, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową⁸.

2.1.1. Prawa Skarbu Państwa do zabytków

Własność Skarbu Państwa stanowią przedmioty będące zabytkami archeologicznymi odkrytymi, przypadkowo znalezionymi albo pozyskanymi w wyniku badań archeologicznych oraz poszukiwań. Wojewódzki konserwator zabytków przekazuje je, w drodze decyzji, w depozyt muzeum lub innej jednostce organizacyjnej za jej zgodą.

Na własność Skarbu Państwa w sytuacjach przewidzianych ustawą może być przejęty zabytek należący do innego właściciela. W przypadku wystąpienia zagrożenia dla zabytku ruchomego wpisanego do rejestru, polegającego na możliwości jego zniszczenia, uszkodzenia, kradzieży, zaginięcia lub nielegalnego wywiezienia za granicę, wojewódzki konserwator zabytków może wydać decyzję o zabezpieczeniu tego zabytku w formie ustanowienia czasowego zajęcia do czasu usunięcia zagrożenia tzn. przekazania go do muzeum, archiwum lub biblioteki. Jeżeli usunięcie zagrożenia nie jest możliwe, zabytek ruchomy może być przejęty przez wojewódzkiego konserwatora zabytków, w drodze decyzji, na własność Skarbu Państwa, z przeznaczeniem na cele kultury, oświaty lub turystyki, za odszkodowaniem odpowiadającym wartości rynkowej tego zabytku.

W przypadku wystąpienia zagrożenia dla zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru, polegającego na możliwości jego zniszczenia lub uszkodzenia, starosta na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków może wydać decyzję o zabezpieczeniu tego zabytku w formie ustanowienia czasowego zajęcia do czasu usunięcia zagrożenia. Jeżeli nie jest możliwe usunięcie wyżej wymienionego zagrożenia, zabytek nieruchomy może być na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków, wywłaszczony przez starostę na rzecz Skarbu Państwa lub gminy, w trybie i na zasadach przewidzianych w przepisach o gospodarce nieruchomościami.

2.1.2. Organy ochrony zabytków

Organami ochrony zabytków są: minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w imieniu którego zadania i kompetencje w tym zakresie, wykonuje Generalny Konserwator Zabytków oraz wojewoda, a z kolei w imieniu wojewody zadania i kompetencje w tym zakresie, wykonuje wojewódzki konserwator zabytków. Generalny Konserwator Zabytków jest sekretarzem lub podsekretarzem stanu w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. Generalny Konserwator Zabytków sprawuje nadzór nad działalnością wojewódzkich konserwatorów zabytków.

2.1.3. Rejestr zabytków

Wojewódzki konserwator zabytków prowadzi rejestr zabytków znajdujących się na terenie danego województwa. Do rejestru nie wpisuje się zabytków wpisanych do inwentarza muzeum lub wchodzących w skład narodowego zasobu bibliotecznego, jak również zabytków wpisanych na Listę

⁸ Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2024 r. poz. 1292).

Skarbow Diedzictwa⁹. Ponadto Generalny Konserwator Zabytkow prowadzi krajowq ewidencjq zabytkow, znajdujqcych si w ewidencjach wojewodzkich.

2.1.4. Zestawienie iloSciowe zabytkow

Tab. 2.1. Zabytki wpisane do rejestru zabytkow

województwo	zabytki nieruchome	zabytki ruchome	zabytki archeologiczne
	stan na 31.12.2024 r.		
dolnośląskie	9.047	43.426	1.480
kujawsko-pomorskie	3.677	11.022	193
lubelskie	4.311	19.742	181
lubuskie	4.437	7.614	556
łódzkie	2.978	14.524	146
małopolskie	6.353	27.267	488
mazowieckie	8.325	23.117	411
opolskie	3.360	8.673	1.267
podkarpackie	5.351	54.581	482
podlaskie	2.443	4.788	267
pomorskie	3.799	6.295	561
śląskie	4.957	9.569	245
świętokrzyskie	14.403	14.403	210
warmińsko-mazurskie	5.443	5.443	286
wielkopolskie	26.155	26.155	681
zachodniopomorskie	2.281	2.281	376
* 2024 r. ogółem	79.935	278.900	7.830
* 2023 r. ogółem	79.771	274.476	7.814

* Uwzględniono zabytki należące do różnych właścicieli.

Źródło: Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

2.2. ZBIORY MUZEÓW PAŃSTWOWYCH

Muzeum jest jednostką organizacyjną nienastawioną na osiągnięcie zysku, której celem jest gromadzenie i trwała ochrona dóbr naturalnego i kulturalnego dziedzictwa ludzkości o charakterze materialnym i niematerialnym, informowanie o wartościach i treściach gromadzonych zbiorów, upowszechnianie podstawowych wartości historii, nauki i kultury polskiej oraz światowej, kształtowanie wrażliwości poznawczej i estetycznej oraz umożliwianie korzystania ze zgromadzonych zbiorów.

Muzeum może prowadzić, jako dodatkową, działalność gospodarczą w celu finansowania działalności określonej w art. 2 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach¹⁰.

Wprawdzie muzealiami są rzeczy ruchome i nieruchomości stanowiące własność muzeum posiadającego osobowość prawną i wpisane do inwentarza muzealiów, jednakże znaczna liczba muzealiów pochodzi z powojennych procesów nacjonalizacyjnych, a po 1990 r. nie wydano żadnego

⁹ Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (Dz. U. z 2021 r. poz. 56).

¹⁰ Dz. U. z 2022 r. poz. 385.

aktu prawnego, który przenosiłby własność muzealiów znajdujących się w zbiorach muzeów publicznych ze Skarbu Państwa na muzea jako jednostki posiadające osobowość prawną. Zbiory te w znacznej części nadal są własnością Skarbu Państwa, wobec czego uzasadnione jest przyjęcie domniemania, że muzea państwowe są jedynie ich posiadaczami. Muzealia stanowią dobro narodowe.

Muzeami państwowymi są muzea utworzone przez organy administracji rządowej w formie państwowych instytucji kultury. Na koniec 2024 r. funkcjonowały 32 muzea państwowe.

Wszystkie zabytki przechowywane w muzeach są ewidencjonowane. Wpis w karcie ewidencyjnej, księdze inwentarzowej i księdze depozytów zawiera możliwe do ustalenia następujące dane identyfikacyjne zabytku: określenie autorstwa lub wytwórcy, pochodzenie, wartość w dniu nabycia, czas i miejsce powstania, materiał, techniki wykonania, wymiary, ewentualnie jego wagę oraz określenie cech charakterystycznych. W razie braku danych identyfikacyjnych wpisuje się w odpowiedniej rubryce księgi wyraz „nieznane”¹¹. Państwowe i samorządowe muzea i biblioteki publiczne objęte są jednocześnie stałym badaniem statystycznym, które obejmuje m. in. zasoby i okazy muzealne i biblioteczne.

Tab. 2.2. Muzea państwowe i ich zbiory

l. p.	muzea	liczba muzealiów [pozycje inwentarzowe]	
		2024 r.	2023 r.
1.	Narodowe Muzeum Morskie w Gdańsku	35.541	15.275
2.	Muzeum Historii Polski w Warszawie	44.881	43.013
3.	Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku	17.696	17.121
4.	Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie	12.973	11.587
5.	Muzeum Narodowe w Krakowie	794.142	789.320
6.	Muzeum Narodowe w Poznaniu	278.814	241.227
7.	Muzeum Narodowe w Warszawie	710.446	655.197
8.	Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie	11.734	11.647
9.	Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha	3.107	2.671
10.	Muzeum Zamkowe w Malborku	42.352	42.285
11.	Muzeum Żup Krakowskich Wieliczka w Wieliczce	17.690	17.643
12.	Państwowe Muzeum Auschwitz-Birkenau w Oświęcimiu	—	11.349
13.	Państwowe Muzeum na Majdanku w Lublinie	44.262	44.107
14.	Muzeum Stutthof w Sztutowie	1.728	1.604
15.	Zamek Królewski w Warszawie – Muzeum. Rezydencja Królów i Rzeczypospolitej	142.802	139.662
16.	Zamek Królewski na Wawelu – Państwowe Zbiory Sztuki	—	58.598
17.	Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku	32.530	31.832
18.	Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie	127.518	126.552
19.	Muzeum Wojsk Lądowych w Bydgoszczy	46.305	45.906
20.	Muzeum Sił Powietrznych w Dęblinie	4.154	3.243

¹¹ Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 30 sierpnia 2004 r. w sprawie zakresu, form i sposobu ewidencjonowania zabytków w muzeach (Dz. U. z 2004 r. nr 202 poz. 2073).

21.	Muzeum Marynarki Wojennej w Gdyni	34.977	34.977
22.	Muzeum Getta Warszawskiego	6.154	5.224
23.	Muzeum Jana Pawła II i Prymasa Wyszyńskiego	132	119
24.	Narodowe Muzeum Techniki w Warszawie	—	10.713
25.	Muzeum „Pamięć i Tożsamość” im. św. Jana Pawła II (w organizacji)	1.698	17
26.	Muzeum Narodowe w Lublinie	81.321	81.023
27.	Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL (w organizacji)	2.615	2.431
28.	Muzeum Żołnierzy Wyklętych w Ostrołęce (w organizacji)	698	2.431
29.	Muzeum Narodowe w Gdańsku	35.541	35.354
30.	Muzeum Dzieci Polskich – ofiar totalitaryzmu	63	44
31.	Muzeum Narodowe we Wrocławiu	124.649	123.797
32.	Muzeum Książki Artystycznej w Łodzi	—	—

Źródło: sprawozdania K-02 muzeów przekazane za pośrednictwem właściwych ministerstw lub urzędów.

2.3. MATERIAŁY BIBLIOTECZNE

Biblioteki i ich zbiory stanowią dobro narodowe oraz służą zachowaniu dziedzictwa narodowego. Biblioteki organizują i zapewniają dostęp do zasobów dorobku nauki i kultury polskiej oraz światowej. Prawo korzystania z bibliotek ma charakter powszechny.

Materiałami bibliotecznymi są w szczególności dokumenty zawierające utrwalony wyraz myśli ludzkiej, przeznaczone do rozpowszechniania, niezależnie od nośnika fizycznego i sposobu zapisu treści, a zwłaszcza: dokumenty graficzne (piśmiennicze, kartograficzne, ikonograficzne i muzyczne), dźwiękowe, wizualne, audiowizualne i elektroniczne. Zbiory bibliotek mające wyjątkową wartość i znaczenie dla dziedzictwa narodowego stanowią w całości lub części, narodowy zasób biblioteczny, który podlega szczególnej ochronie¹². W Polsce istnieją 2 biblioteki, zorganizowane przez ministrów i kierowników urzędów centralnych jako instytucje kultury: Biblioteka Narodowa, która jest centralną biblioteką państwa oraz Główna Biblioteka Lekarska im. Stanisława Konopki.

Centralna Biblioteka Statystyczna, Główna Biblioteka Pracy i Zabezpieczenia Społecznego oraz Centralna Biblioteka Wojskowa mają status państwowych jednostek organizacyjnych. Inne biblioteki stanowią samodzielne samorządowe jednostki organizacyjne albo wchodzą w skład innych jednostek państwowych lub samorządowych.

Zasady ewidencji materiałów bibliotecznych w bibliotekach wchodzących w skład ogólnokrajowej sieci bibliotecznej określa rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego¹³. Ewidencja polega na ujęciu wpływów i ubytków w sposób umożliwiający identyfikację, oraz na ujęciu ilościowym i wartościowym stanu materiałów i zachodzących w nim zmian. Szczegółową ewidencję materiałów włączonych do zbiorów prowadzi się w księdze inwentarzowej. W terminach ustalonych przez kierownika biblioteki, nie rzadziej jednak niż raz w roku, sporządza się zestawienie liczby i wartości zinwentaryzowanych jednostek ewidencyjnych. W ewidencji finansowo-księgowej materiałów wchodzących w skład zbiorów bibliotecznych powinno się ujmować wpływy i ubytki według rzeczywistych kosztów nabycia, a w przypadkach materiałów otrzymanych bezpłatnie – według bieżącej wartości szacunkowej. Zbiory bibliotek objęte są regularnym badaniem statystycznym.

¹² Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. z 2022 r. poz. 2393).

¹³ Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie narodowego zasobu bibliotecznego (Dz. U. z 2025 r. poz. 577).

Tab. 2.3. Zbiory bibliotek państwowych

zbiory		Biblioteka Narodowa	Główna Biblioteka Lekarska Im. Stanisława Konopki	Centralna Biblioteka Statystyczna	Główna Biblioteka Pracy i Zabezpieczenia Społecznego	Centralna Biblioteka Wojskowa im. Marszałka Piłsudskiego
Księgozbiór:	książki	3.656.981	303.647	340.487	58.155	402.317
	czasopisma	2.742.114	150.128	173.856	18.355	176.666
wpływające tytuły czasopism bieżących		5.538	—	—	77	220
pozostałe zbiory nieelektroniczne		5.147.055	80.418	16.455	17.810	192.834
w tym:	rękopisy	42.166	31	3	0	1.832
	starodruki	183.910	4.060	7	0	3.355
	mikrofilmy	276.288	45.178	0	0	1.666
	druki muzyczne	140.349	0	0	0	264
	dokumenty kartograficzne	172.902	0	5.004	0	38.941
	dokumenty graficzne	574.700	18.090	18	0	1.740
	normy, opisy patentowe	15.895	0	0	0	0
	materiały audiowizualne	312.268	8.456	0	17.810	3.544
	inne zbiory	3.127.966	3.118	0	0	141.492
zbiory elektroniczne zinwentaryzowane		300.611	1.485	11.423	0	0
licencjonowane zbiory elektroniczne, do których biblioteka opłaciła dostęp		12	—	—	—	—
w tym:	książki elektroniczne	0	275	0	0	127.903
	czasopisma elektroniczne	0	46	3	0	14.910
	bazy danych	7	12	1	0	9
	inne zbiory elektroniczne	5	0	0	0	0
materiały zdigitalizowane przez bibliotekę		3.471.600	43.727	6.890	20.150	11.569

Źródło: sprawozdania K-03 poszczególnych bibliotek.

2.4. ZASOBY ARCHIWALNE

Z mocy prawa własnością Skarbu Państwa są liczne zasoby dokumentacji. W ewidencji zbiorczej uwzględnia się jedynie zasoby archiwalne.

2.4.1. Zakres praw Skarbu Państwa

Materiałami archiwalnymi wchodzącymi do narodowego zasobu archiwalnego, zwanymi dalej „materiałami archiwalnymi”, są wszelkiego rodzaju akta i dokumenty, korespondencja, dokumentacja finansowa, techniczna i statystyczna, mapy i plany, fotografie, filmy i mikrofilmy, nagrania dźwiękowe i wideofonowe, dokumenty elektroniczne w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne¹⁴ oraz inna dokumentacja, bez względu na sposób jej wytworzenia, mająca znaczenie jako źródło informacji o wartości historycznej o działalności Państwa Polskiego, jego poszczególnych organów i innych państwowych jednostek organizacyjnych oraz o jego stosunkach z innymi państwami, o rozwoju życia społecznego i gospodarczego, o działalności organizacji o charakterze politycznym, społecznym i gospodarczym, zawodowym i wyznaniowym, o organizacji i rozwoju nauki, kultury i sztuki, a także o działalności jednostek samorządu terytorialnego i innych samorządowych jednostek organizacyjnych, powstała w przeszłości i powstająca współcześnie¹⁵.

Narodowy zasób archiwalny służy nauce, kulturze, gospodarce narodowej oraz potrzebom obywateli. W zależności od własności materiałów archiwalnych, dzieli się na:

1. państwowy zasób archiwalny,
2. niepaństwowy zasób archiwalny¹⁶.

Państwowy zasób archiwalny stanowią wszelkie materiały archiwalne o wartości historycznej, które dokumentują działalność państwa, jego poszczególnych organów i państwowych jednostek organizacyjnych, jego stosunki z innymi państwami oraz życie społeczne i gospodarcze, a także działalność samorządu terytorialnego i samorządowych jednostek organizacyjnych oraz, o ile odpowiednie dokumenty znajdują się na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej, działalność obcych organów władzy i administracji oraz sił zbrojnych. Państwowy zasób archiwalny tworzą również, jeżeli znalazły się w posiadaniu państwa, mające wartość historyczną materiały archiwalne powstałe i powstające w wyniku działalności organizacji politycznych, społecznych, zawodowych i gospodarczych oraz innych niepaństwowych organizacji i jednostek organizacyjnych, o działalności kościołów i związków wyznaniowych, osobistości, rodzin i rodów, które wywarły wpływ na rozwój państwa, życie polityczne, społeczne i gospodarcze oraz rozwój nauki, techniki, kultury i sztuki.

Materiały archiwalne udostępnia się bezpłatnie jednostkom organizacyjnym i obywatelom w celach poznawczych, w tym związanych z badaniami naukowymi albo zaspokajaniem osobistych potrzeb informacyjnych.

Centralnym organem administracji rządowej w sprawach państwowego zasobu archiwalnego jest Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych. Nadzór nad Naczelnym Dyrektorem Archiwów Państwowych sprawuje minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

¹⁴ Dz. U. z 2025 r. poz. 1703.

¹⁵ Art. 1 ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (Dz. U. z 2020 r. poz. 164 z późn. zm.).

¹⁶ Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach.

2.4.2. Ewidencja archiwów

Jednostki podległe Naczelnemu Dyrektorowi Archiwów Państwowych gromadzą spisy przekazywanych im materiałów archiwalnych, sporządzają inwentarze zespołów i zbiorów, a także inne szczegółowe pomoce archiwalne. Ponadto opracowują informatory i przewodniki po zasobach poszczególnych archiwów państwowych.

Wybrane dane o zasobie archiwalnym jednostek podległych Naczelnemu Dyrektorowi Archiwów Państwowych objęte są okresowo badaniami statystyki publicznej.

2.4.3. Materiały archiwalne

Tab. 2.4. Ewidencja zasobu archiwów państwowych podległych Naczelnemu Dyrektorowi Archiwów Państwowych

	stan zasobu archiwalnego na koniec roku sprawozdawczego		zinwentaryzowano w roku sprawozdawczym
	ogółem	w ewidencji	
zespoły (zbiory)	105.478	105.169	139
metry bieżące	390.434,35	385.352,60	625,39
jednostki	46.212.272	38.504.292	222.497
rozmiar w GB dokumentów elektronicznych	44.645,44	44.497,17	14,53
	nabytki w roku sprawozdawczym		ubytki w roku sprawozdawczym
zespoły (zbiory)	1.794		621
metry bieżące	9.723,28		1.438,11
jednostki	1.051.231		189.656
rozmiar w GB dokumentów elektronicznych	1.483,96		124,66

Źródło: Zestawienie sumaryczne z działalności sieci Archiwów Państwowych według stanu na 31 grudnia 2024 r.

2.5. STRATY WOJENNE

Za polskie straty wojenne uznaje się ruchome dobra kultury utracone w wyniku II wojny światowej z terenu Polski w granicach z 1945 r. Kwestie związane z restytucją dóbr kultury reguluje ustawa z dnia 25 maja 2017 r. o restytucji narodowych dóbr kultury¹⁷. Ustawa przyznaje w tym zakresie ogólną kompetencję do działania ministrowi właściwemu do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. Właściwość ministra obejmuje zarówno sprawy restytucji prowadzone przez Rzeczpospolitą Polską w stosunku do dóbr kultury znajdujących się w kraju i za granicą.

Podstawą nabycia przez polski Skarb Państwa prawa własności przedmiotów, należących do powyższej kategorii mienia były przepisy dekretu z dnia 8 marca 1946 r. o majątkach opuszczonych i poniemieckich¹⁸. Z mocy powyższych przepisów polski Skarb Państwa nabywał własność mienia poniemieckiego i mienia kwalifikowanego jako opuszczone.

¹⁷ Dz. U. z 2019 r. poz. 1591.

¹⁸ Dz. U. z 1946 r. nr 13 poz. 87 z późn. zm.

Straty wojenne stanowią obszar praw majątkowych państwa niemożliwy do oszacowania. Są one przedmiotem systematycznych działań restytucyjnych realizowanych przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

W roku 2024, w wyniku działań restytucyjnych, odzyskano 67 dóbr kultury:

1. skrzydło ołtarzowe z Ingeln, datowane na ok. 1500 r.,
2. kwatera witrażowa z kościoła NMP na Zamku Wysokim w Malborku,
3. 26 fragmentów rzeźb z gruzów zniszczonej Warszawy oraz 32 gipsowe modele rzeźbiarskie z powojennych rekonstrukcji zburzonych budynków,
4. książkę „Kultura i sztuka ludu żydowskiego na ziemiach polskich” autorstwa Maksymiliana Goldsteina i Karola Dresdnera z 1935 r.,
5. portret marszałka Józefa Piłsudskiego autorstwa Józefa Mehoffera,
6. obraz „Macierzyństwo” autorstwa Michała Płońskiego,
7. obraz „Autoportret w wieku 72 lat” autorstwa Antona Graffa,
8. obraz „Śmierć ułana” autorstwa Kajetana Stefanowicza,
9. XIX-wieczne neoklasyczne biurko,
10. drzwi szafy ściennej z początku XVI w.

3. ZASOBY NATURALNE

Własność Skarbu Państwa stanowią strategiczne zasoby naturalne kraju¹⁹:

1. wody podziemne oraz wody powierzchniowe w ciekach naturalnych i w źródłach, z których te cieką biorą początek, w kanałach, jeziorach i zbiornikach wodnych o ciągłym dopływie,
2. wody polskich obszarów morskich wraz z pasem nadbrzeżnym i ich naturalnymi zasobami żywymi i mineralnymi, a także zasobami naturalnymi dna i wnętrza ziemi znajdującego się w granicach tych obszarów,
3. lasy państwowe,
4. złoża kopalin niestanowiące części składowych nieruchomości gruntowej,
5. zasoby przyrodnicze parków narodowych.

Zasoby te nie podlegają przekształceniom własnościowym, z zastrzeżeniem przepisów zawartych w ustawach szczególnych.

Gospodarowanie strategicznymi zasobami naturalnymi jest prowadzone zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju w interesie dobra ogólnego. Oznacza to, że właściwe organy administracji publicznej oraz inne podmioty sprawujące na podstawie odrębnych przepisów zarząd nad zasobami naturalnymi mają obowiązek utrzymać, powiększać i doskonalić zasoby odnawialne oraz użytkować złoża kopalin zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

3.1. Wody

3.1.1. Zakres praw Skarbu Państwa i wykonywanie uprawnień w stosunku do wód

Ustawa Prawo wodne²⁰ reguluje sprawy własności wód oraz gruntów pokrytych wodami, a także zasady gospodarowania tymi składnikami jako mieniem Skarbu Państwa i ma zastosowanie do wód śródlądowych oraz morskich wód wewnętrznych. Zarządzanie zasobami wodnymi jest realizowane z uwzględnieniem podziału państwa na obszary dorzeczy, regiony wodne i zlewnie zgodnie z art. 13 ustawy.

Zgodnie z art. 212 tej ustawy, prawa właścicielskie w stosunku do wód publicznych stanowiących własność Skarbu Państwa wykonują:

1. Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie – w stosunku do śródlądowych wód płynących oraz wód podziemnych,
2. minister właściwy do spraw gospodarki morskiej – w stosunku do wód morza terytorialnego oraz morskich wód wewnętrznych.

Podstawowym składnikiem przejętego przez Wody Polskie mienia są wody powierzchniowe płynące i grunty pokryte tymi wodami znajdujące się w granicach linii brzegu. Wody, zgodnie z art. 211 ust. 4 Prawa wodnego, zostały wyłączone z obrotu cywilnoprawnego, nie stanowią bowiem rzeczy w myśl przepisów ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny. Skarbowi Państwa przysługuje niezbywalne prawo własności do wód powierzchniowych płynących. Prawo własności do wód płynących determinuje również prawo własności do gruntów pokrytych tymi wodami. Definicję

¹⁹ Według art. 5 ustawy o zachowaniu narodowego charakteru strategicznych zasobów naturalnych kraju świadczenia pozaprodukcyjne zasobów naturalnych Skarbu Państwa na potrzeby własne ludności, szczególnie rekreację oraz niekomercyjny zbiór runa leśnego są nieodpłatne. Według art. 6 wstęp do lasów państwowych i dostęp do cieków i zbiorników wodnych stanowiących własność Skarbu Państwa jest wolny, a szczegółowe zasady korzystania ludności z zasobów naturalnych określają odrębne przepisy.

²⁰ Dz. U. z 2025 r. poz. 960 z późn. zm.

wód powierzchniowych płynących zawarto w art. 22 Prawa wodnego wskazując, że zalicza się do nich wody w:

1. ciekach naturalnych oraz źródłach, z których te ciekі biorą początek,
2. jeziorach oraz innych naturalnych zbiornikach wodnych o ciągłym albo okresowym naturalnym dopływie lub odpływie wód powierzchniowych,
3. sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących,
4. kanałach.

3.1.2. Ewidencja wód

Zgodnie z art. 258 ust. 5 ustawy Prawo wodne, Wody Polskie reprezentują Skarb Państwa oraz wykonują prawa właścicielskie Skarbu Państwa w stosunku do stanowiących własność Skarbu Państwa nieruchomości gruntowych położonych w międzywalu, nieruchomości pod wałami przeciwpowodziowymi oraz wałów przeciwpowodziowych przyległych do śródlądowych wód płynących, o których mowa w art. 212 ust. 1 pkt 1, a także w stosunku do położonych na tych nieruchomościach budynków, budowli oraz innych urządzeń, w tym urządzeń wodnych, służących do realizacji zadań określonych w przepisach ustawy.

Tab. 3.1. Zasoby wodne w administrowaniu PGW Wody Polskie

rodzaj zasobu	j. m.	stan ewidencyjny	
		2024 r.	2023 r.
rzeki nieuregulowane	[km]	117.166	119.246,07
rzeki uregulowane	[km]	50.216	53.020,77
zbiorniki retencyjne	[szt.]	574	275
wały przeciwpowodziowe	[km]	8.643	8.718,36
kanały	[km]	7.640	—
stopnie wodne	[szt.]	6.365	7.243

Źródło: Ministerstwo Infrastruktury.

Proces pełnej inwentaryzacji mienia Skarbu Państwa, w stosunku do którego Wody Polskie wykonują prawa właścicielskie nie został jeszcze zakończony, w związku z powyższym brak jest szczegółowych informacji w tym zakresie, a przedstawione dane są obarczone dużym błędem.

3.2. LASY

Lasami stanowiącymi własność Skarbu Państwa zarządza Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe²¹ (państwowa jednostka organizacyjna nie posiadająca osobowości prawnej), które reprezentuje Skarb Państwa w zakresie zarządzanego mienia, prowadzi gospodarkę leśną, gospodaruje gruntami i innymi nieruchomościami oraz ruchomościami związanymi z gospodarką leśną, a także prowadzi ewidencję majątku Skarbu Państwa oraz ustala jego wartość²². Podstawowym zadaniem PGL Lasy Państwowe jest zachowanie trwałości lasów oraz ciągłość i zrównoważone wykorzystanie wszystkich pełnionych przez nie funkcji.

²¹ Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2025 r. poz. 567). Według art. 4 ustawy zasada ta nie dotyczy lasów w użytkowaniu wieczystym parków narodowych, wchodzących w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa i będących w użytkowaniu wieczystym na mocy odrębnych przepisów.

²² § 8 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 grudnia 1994 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe. (Dz. U. z 1994 r. nr 134 poz. 692).

Sprzedaż lasów, gruntów i innych nieruchomości w zarządzie PGL Lasy Państwowe może następować tylko w przypadkach określonych w ustawie. Jeżeli jest to uzasadnione potrzebami gospodarki leśnej i nie narusza interesu Skarbu Państwa, kierownik jednostki organizacyjnej PGL Lasy Państwowe za zgodą Dyrektora Generalnego, może nabywać grunty i nieruchomości. Grunty Skarbu Państwa przeznaczone w planach zagospodarowania do zalesienia przekazuje się decyzją starosty w zarząd Lasów Państwowych.

Według Krajowego Wykazu Gruntów powierzchnia lasów i gruntów zadrzewionych należących do Skarbu Państwa wynosiła **7.358.095 ha**, z czego 178.946 ha znajdowało się w użytkowaniu wieczystym.

3.3. GEOLOGICZNE ZASOBY NATURALNE

3.3.1. Zakres praw Skarbu Państwa i wykonywanie uprawnień w stosunku do kopalin

Na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze²³, Skarbowi Państwa przysługuje prawo własności górniczej, którą objęte są złoża węglowodorów, węgla kamiennego, metanu występującego jako kopalina towarzysząca, węgla brunatnego, rud metali z wyjątkiem darniowych rud żelaza, metali w stanie rodzimym, rud pierwiastków promieniotwórczych, siarki rodzimej, soli kamiennej, soli potasowej, soli potasowo-magnezowej, gipsu i anhydrytu, kamieni szlachetnych, pierwiastków ziem rzadkich, gazów szlachetnych, bez względu na miejsce ich występowania, a także złoża wód leczniczych, wód termalnych i solanek. Inne złoża kopalin są objęte prawem własności nieruchomości gruntowej. Własnością górniczą objęte są także części górotworu położone poza granicami przestrzennymi nieruchomości gruntowej, w szczególności znajdujące się w granicach obszarów morskich Rzeczypospolitej Polskiej.

W granicach określonych przez ustawy Skarb Państwa, z wyłączeniem innych osób, może korzystać z przedmiotu własności górniczej albo rozporządzać swoim prawem wyłącznie przez ustanowienie użytkowania górniczego. Ustanowienie użytkowania górniczego następuje w drodze umowy zawartej na piśmie pod rygorem nieważności, a staje się skuteczne z dniem uzyskania koncesji. Koncesji udziela się na czas oznaczony, nie krótszy niż 3 lata i nie dłuższy niż 50 lat, chyba że przedsiębiorca złożył wniosek o udzielenie koncesji na czas krótszy.

Uprawnienia Skarbu Państwa w zakresie wynikającym z własności górniczej w odniesieniu do działalności, która wymaga koncesji wykonują właściwe organy koncesyjne, tj. minister właściwy do spraw środowiska, a w przypadku wód termalnych, leczniczych i solanek – właściwy marszałek województwa. Jeżeli przedmiot własności górniczej znajduje się w granicach obszarów morskich Rzeczypospolitej Polskiej, wykonywanie uprawnień właścicielskich wymaga porozumienia z ministrem właściwym do spraw gospodarki morskiej.

Własnością Skarbu Państwa są również złoża eksploatowane odkrywkowo wtedy, gdy nieruchomość gruntowa, w obrębie której występują, stanowi własność Skarbu Państwa. Gospodarowanie tymi złożami może polegać na przeniesieniu praw własności lub innego prawa do gruntu i przeznaczeniu terenu pod wydobycie w planie zagospodarowania przestrzennego za opłatą uwzględniającą wartość złóż znajdujących się w granicach nieruchomości.

Przedsiębiorca wydobywający kopalinę ze złoża uiszcza opłatę eksploatacyjną za wydobytą kopalinę. Wysokość opłaty jest iloczynem stawki kwotowej oraz ilości wydobytej kopaliny, zaś obowiązek jej ustalenia oraz wpłacenia spoczywa na przedsiębiorcy. Opłata eksploatacyjna stanowi dochód Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz gminy, powiatu i województwa, na terenie których prowadzona jest działalność wydobywcza.

²³ Dz. U. z 2024 r. poz. 1290 z późn. zm.

3.3.2. Ewidencja zasobów kopalin

Przedsiębiorca, w rozumieniu ustawy Prawo geologiczne i górnicze, jest zobowiązany do prowadzenia ewidencji zasobów złoża kopaliny, w ramach której sporządza się corocznie operat ewidencyjny. Operat ten dołącza się do dokumentacji geologicznej złoża kopaliny lub projektu zagospodarowania złoża. Prowadzenie ewidencji polega na ustalaniu zmian, których przyczyną jest m. in. dokładniejsze rozpoznanie, eksploatacja, zmiana granic lub podział złoża, albo przeklasyfikowanie zasobów. Przedsiębiorca sporządza, na podstawie operatu ewidencyjnego, informację o zmianach zasobów złoża kopaliny i corocznie, w terminie do 15 marca, przekazuje ją właściwemu organowi koncesyjnemu oraz państwowej służbie geologicznej.

Na podstawie dokumentacji geologicznej oraz ewidencji zasobów złóż kopalin państwowa służba geologiczna, którą pełni Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy corocznie, w terminie do 30 czerwca, sporządza krajowy bilans zasobów złóż kopalin. Bilans nie zawiera informacji o właścicielu złoża.

Tab. 3.2. Zasoby bilansowe złóż kopalin

kopalina	liczba złóż		zasoby bilansowe		wydobycie w 2024 r.
	ogółem	zagospo- darowa- ne	stan na 31.12.2024 r.	zagospo- darowa- ne	
			[mln t], gaz ziemny i metan [mld m³], srebro [tys. t]		
KOPALINY ENERGETYCZNE					
gazowe	393	234	255,85	157,92	4,82
gaz ziemny *	328	206	150,40	104,65	4,52
metan pokładów węgla	65	28	105,45	53,27	0,30
ciekłe	88	54	19,48	19,21	0,77
ropa naftowa *	88	54	19,48	19,21	0,77
stałe	255	48	87.601,44	29.278,64	83,62
węgle brunatne	91	5	22.985,00	881,94	43,46
węgle kamienne	164	43	64.616,44	28.396,70	40,16
KOPALINY METALICZNE	39	6	4.190,34	1.466,01	30,49
rudy cynku i ołowiu	21	—	91,94	—	—
cynk metaliczny			3,90		
ołów metaliczny			1,46		
rudy miedzi i srebra	17	6	3.547,57	1.466,01	30,49
miedź metaliczna			56,72	29,47	
srebro metaliczne			164,32	75,74	
rudy molibdenowo- wolframowo-miedziowe	1	—	550,83	—	—
molibden metaliczny			0,30		
wolfram metaliczny			0,24		
miedź metaliczna			0,80		
KOPALINY CHEMICZNE	50	10	113.561,63	9.768,98	3,25
baryty	5	—	5,67	—	—

fluoryt	2	—	0,54	—	—
siarka	19	5	499,82	20,30	0,33
sole potasowo-magnezowe	5	—	686,32	—	—
sól kamienna	19	5	112.369,28	9.748,68	2,92
KOPALINY SKALNE	14.286	4.164	64.106,48	20.988,44	327,75
bentonity i iły bentonitowe	9	2	2,89	0,50	0,00
dolomity	11	3	485,84	182,15	2,91
gipsy i anhydryty	16	4	269,53	83,83	1,07
gliny ceramiczne	24	4	144,82	8,90	0,29
gliny ogniotrwałe	16	2	51,51	3,72	0,06
kamienie łamane i bloczne	760	288	12.438,06	6.419,28	84,79
kreda	201	14	208,01	14,85	0,27
kwarcyty ogniotrwałe	8	—	6,59	—	—
kwarc żyłowy	7	—	6,16	—	—
magnezyty	6	1	14,25	4,22	0,04
piaski formierskie	72	4	297,33	43,18	0,61
piaski do produkcji betonów komórkowych i cegły wapienno-piaskowej (1,8)**	166	26	747,11	108,47	1,04
piaski podsadzkowe (1,7) **	30	5	4.246,70	711,91	4,06
piaski i żwiry	11.216	3.586	21.362,40	6.275,45	180,10
surowce ilaste ceramiki budowlanej (2,0) **	1.095	91	4.029,30	444,76	2,59
surowce ilaste do produkcji cementu	26	2	279,45	3,25	0,02
surowce ilaste do produkcji kruszywa lekkiego (2,0) **	40	2	314,40	30,22	0,24
surowce kaolinowe	16	2	225,31	52,28	0,22
surowce skaleniowe	11	2	138,99	5,73	0,01
surowce szklarskie	38	8	649,29	168,19	3,07
torf (1,0) **	322	72	99,53	40,47	1,22
wapienie i margle przemysłu cementowego i wapienniczego	196	46	18.089,11	6.387,08	45,14

* Zasoby wydobywalne.

** Zasoby przeliczone z mln m³ na mln ton, według gęstości przestrzennej podanej w nawiasach.

Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy – Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce według stanu na 31 grudnia 2024 r.

3.3.3. Wody lecznicze, termalne, solanki

Zgodnie z ustawą Prawo geologiczne i górnicze, wodą leczniczą jest woda podziemna, która pod względem chemicznym i mikrobiologicznym nie jest zanieczyszczona, cechuje się naturalną zmiennością cech fizycznych i chemicznych, o zawartości:

1. rozpuszczonych składników mineralnych stałych – nie mniej niż 1.000 mg/dm³, lub
2. jonu żelazawego – nie mniej niż 10 mg/dm³ (wody żelaziste), lub
3. jonu fluorkowego – nie mniej niż 2 mg/dm³ (wody fluorkowe), lub
4. jonu jodkowego – nie mniej niż 1 mg/dm³ (wody jodkowe), lub
5. siarki dwuwartościowej – nie mniej niż 1 mg/dm³ (wody siarczkowe), lub
6. kwasu metakrzemowego – nie mniej niż 70 mg/dm³ (wody krzemowe), lub

7. radonu – nie mniej niż 74 Bq/dm³ (wody radonowe), lub
8. dwutlenku węgla niezwiązanego – nie mniej niż 250 mg/dm³, z tym że od 250 do 1.000 mg/dm³ to wody kwasowęglowe, a powyżej 1.000 mg/dm³ to szczawy.

Wodą termalną jest woda podziemna, która na wypływie z ujęcia ma temperaturę nie mniejszą niż 20°C, natomiast solanką jest woda podziemna o zawartości rozpuszczonych składników mineralnych stałych nie mniejszej niż 35 g/dm³.

Tab. 3.3. Zasoby eksploatacyjne wód leczniczych, termalnych i solanek

województwo	liczba udokumentowanych źróź	zasoby eksploatacyjne [m ³ /h]	pobór [m ³ /r.]
dolnośląskie	23	689,96	1.126.333,86
kujawsko-pomorskie	7	786,90	1.962.105,70
lubelskie	2	54,00	2.514,00
lubuskie	1	5,00	—
łódzkie	7	947,60	1.922.873,00
małopolskie	46	2.363,84	7.257.111,58
mazowieckie	10	1.468,12	531.695,57
opolskie	2	27,00	320,00
podkarpackie	15	98,68	40.678,85
pomorskie	3	57,00	22.399,00
śląskie	10	27,23	7.799,04
świętokrzyskie	9	135,82	128.422,72
warmińsko-mazurskie	3	162,00	3.815,00
wielkopolskie	11	1.124,20	11.683,00
zachodniopomorskie	10	1.119,47	2.520.468,00
2024 r. ogółem	159	9.066,82	15.538.219,32
2023 r. ogółem	151	7.924,86	15.292.443,24

Źródło: jak w tab. 3.2.

3.4. ZASOBY CZĘSTOTLIWOŚCI RADIOWYCH

Zgodnie z art. 190 ustawy z dnia 16 lipca 2004 r. Prawo telekomunikacyjne²⁴, organem regulacyjnym w dziedzinie rynku usług telekomunikacyjnych i pocztowych jest Prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej (UKE). Do zakresu działania Prezesa UKE należy w szczególności wykonywanie, przewidzianych ustawą i przepisami wydanymi na jej podstawie, zadań z zakresu zasobów częstotliwości, zasobów orbitalnych i zasobów numeracji oraz kontroli spełniania wymagań dotyczących kompatybilności elektromagnetycznej (art. 192).

Częstotliwości radiowe są zasobem ograniczonym i podlegają reglamentacji. Podstawowym instrumentem gospodarowania częstotliwościami jest Krajowa Tablica Przeznaczeń Częstotliwości (Tablica), ustalona w drodze rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 grudnia 2013 r. w sprawie Krajowej Tablicy Przeznaczeń Częstotliwości²⁵. W Tablicy określone zostało przeznaczenie częstotliwości lub zakresów częstotliwości dla poszczególnych służb radiokomunikacyjnych oraz sposób użytkowania tych częstotliwości. Zgodnie z art. 111 ust. 3 Prawa telekomunikacyjnego, Rada Ministrów, realizując politykę państwa w zakresie gospodarki zasobami częstotliwości, spełniania

²⁴ Dz. U. z 2024 r. poz. 34 z późn. zm.

²⁵ Dz. U. z 2023 r. poz. 2518 z późn. zm.

wymagań dotyczących kompatybilności elektromagnetycznej oraz telekomunikacji, określa w drodze rozporządzenia Tablicę, z uwzględnieniem:

1. międzynarodowych przepisów radiokomunikacyjnych;
2. kierunków i celów polityki w zakresie planowania strategicznego, koordynacji i harmonizacji wykorzystania widma radiowego, określonych w wieloletnich programach dotyczących polityki w zakresie widma radiowego, przyjętych przez Parlament Europejski i Rady na mocy art. 8a ust. 3 dyrektywy 2002/21/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 marca 2002 r. w sprawie wspólnych ram regulacyjnych sieci i usług łączności elektronicznej (dyrektywa ramowa – Dz. Urz. WE L 108 z 24 kwietnia 2002 r., str. 33)²⁶;
3. wymagań dotyczących:
 - zapewnienia warunków do harmonijnego rozwoju służb radiokomunikacyjnych oraz dziedzin nauki i techniki, wykorzystujących zasoby częstotliwości,
 - wdrażania nowych, efektywnych technik radiokomunikacyjnych,
 - obronności, bezpieczeństwa państwa oraz bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Tablica wyznacza warunki stosowania pozostałych instrumentów gospodarowania częstotliwościami. Uszczegółowienie zapisów Tablicy znajduje wyraz w planach zagospodarowania częstotliwości, które mają charakter planistyczny. Zgodnie z art. 112 ust. 1 Prawa telekomunikacyjnego plany zagospodarowania częstotliwości ustala oraz zmienia Prezes UKE. Natomiast w odniesieniu do częstotliwości przeznaczonych do rozpowszechniania programów radiofonicznych i telewizyjnych, zgodnie z art. 112 ust. 2 Prawa telekomunikacyjnego, plany zagospodarowania częstotliwości oraz zmiany tych planów ustala Prezes UKE w uzgodnieniu z Przewodniczącym Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji (KRRiT), na jego wniosek lub z własnej inicjatywy. Plany zagospodarowania częstotliwości oraz ich zmiany powinny uwzględniać politykę państwa m. in. w zakresie gospodarki częstotliwościami oraz w zakresie radiofonii i telewizji oraz telekomunikacji (art. 112 ust. 4 pkt 1 i 2 Prawa telekomunikacyjnego). Natomiast projektowanie kierunków polityki państwa w dziedzinie radiofonii i telewizji pozostaje w kompetencji KRRiT w porozumieniu z Prezesem Rady Ministrów na podstawie art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji²⁷. Zgodnie z art. 114 ust. 2 Prawa telekomunikacyjnego, rezerwacji częstotliwości dokonuje, zmienia lub cofa Prezes UKE. Rezerwacja określa częstotliwości lub zasoby orbitalne, które w okresie rezerwacji pozostają w dyspozycji podmiotu, na rzecz którego dokonano rezerwacji, przeniesiono uprawnienia do częstotliwości lub uprawnienia do dysponowania częstotliwościami na cele związane z uzyskiwaniem pozwoleń radiowych. W przypadku rozprowadzania lub rozpowszechniania programów radiofonicznych lub telewizyjnych, Prezes UKE wydaje decyzje w sprawach rezerwacji częstotliwości w porozumieniu z Przewodniczącym KRRiT.

W przypadku braku dostatecznych zasobów częstotliwości, zgodnie z art. 116 ust. 1 Prawa telekomunikacyjnego, podmiot, który uzyska rezerwację częstotliwości wyłaniany jest w drodze konkursu, przetargu albo aukcji. Procedura wyłaniania przez Prezesa UKE podmiotu, na rzecz którego dokonywana jest rezerwacja częstotliwości na potrzeby rozpowszechniania lub rozprowadzania programów radiofonicznych lub telewizyjnych w sposób cyfrowy drogą rozsiewczą naziemną, odbywa się w jednym z następujących trybów:

1. bez konkursu – w przypadku wyłącznej rezerwacji dla nadawców publicznych, tj. Telewizji Polskiej S. A. oraz Polskiego Radia S. A., na podstawie art. 26 ust. 5 ustawy o radiofonii i telewizji w związku z art. 114 i 115 Prawa telekomunikacyjnego (przypadek MUX-3 oraz multipleks radiowy) lub gdy w wyniku konkursu przeprowadzonego przez Prezesa UKE

²⁶ Dyrektywa 2002/21/WE utraciła moc z dniem 21 grudnia 2020 r. Została zastąpiona Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1972 z dnia 11 grudnia 2018 r. ustanawiającą Europejski kodeks łączności elektronicznej. Art. 8a ust. 3 dyrektywy 2002/21/WE obowiązuje jako art. 4 ust. 4 dyrektywy 2018/1972/UE. Dyrektywa ta została wdrożona do polskiego systemu prawnego przez ustawę z dnia 12 lipca 2024 r. Prawo komunikacji Elektronicznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1221), która weszła w życie 10 listopada 2024 r.

²⁷ Dz. U. z 2022 r. poz. 1722 z późn. zm.

zainteresowanie nie przekroczy dostępnych zasobów częstotliwości (przypadek niektórych telewizyjnych nadawców lokalnych),

2. w trybie konkursowym i po uzyskaniu koncesji KRRiT na podstawie art. 37 ust. 3a ustawy o radiofonii i telewizji w związku z art. 114 i 115 Prawa telekomunikacyjnego (przypadek MUX-1 i MUX-2),
3. w wyniku konkursu przeprowadzonego przez Prezesa UKE na podstawie art. 116 ust. 1 pkt 1 i ust. 3 w związku z art. 118 i art. 114 i 115 Prawa telekomunikacyjnego (przypadek MUX-4) lub na podstawie art. 116 ust. 6, art. 118 ust. 1, 2 i 2a oraz 118a ust. 3 Prawa telekomunikacyjnego (przypadek MUX-8).

W przypadku rozdysponowania częstotliwości wykorzystywanych przez służby radiokomunikacyjne inne niż radiodifuzja, Prezes UKE ogłasza aukcję albo przetarg. Podstawowe założenia procedur konkursowych, przetargowych oraz aukcyjnych zostały przeniesione z przepisów ustawy Prawo telekomunikacyjne do przepisów ustawy Prawo komunikacji elektronicznej.

Zgodnie z art. 185 ust. 1 Prawa telekomunikacyjnego, podmiot, który uzyskał prawo do dysponowania częstotliwością w rezerwacji częstotliwości, uiszcza roczne opłaty za prawo do dysponowania częstotliwością. Dodatkowo zgodnie z ust. 4, podmiot, na rzecz którego dokonano rezerwacji częstotliwości w drodze postępowania, o którym mowa w art. 116 Prawa telekomunikacyjnego (w drodze konkursu, przetargu albo aukcji), uiszcza dodatkową opłatę za dokonanie rezerwacji częstotliwości w kwocie zadeklarowanej w tym postępowaniu, nie niższej niż opłata roczna za prawo do dysponowania częstotliwością, ustalonej zgodnie z warunkami podanymi w rezerwacji częstotliwości. Opłaty są uiszczane na konto UKE i stanowią dochód budżetu państwa.

Zgodnie ze Sprawozdaniem Prezesa UKE za 2024 r., we wszystkich służbach radiokomunikacyjnych Prezes UKE wydał łącznie 33.060 decyzji związanych z obsługą wykorzystania częstotliwości (dla porównania w 2023 r. takich decyzji było 38.485).

3.5. ZASÓB PARKÓW NARODOWYCH

Park narodowy obejmuje obszar wyróżniający się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1.000 ha, na którym ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe.

Park narodowy tworzy się m. in.: w celu utrzymania procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów, zachowania różnorodności biologicznej i dziedzictwa geologicznego, zapewnienia ciągłości istnienia gatunków roślin, zwierząt i grzybów, utrzymania lub przywracania do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz kształtowania właściwych postaw człowieka wobec przyrody poprzez edukację, informację i promocję w dziedzinie ochrony przyrody²⁸.

Tab. 3.4. Powierzchnia i zasób surowca drzewnego w parkach narodowych

I. p.	park narodowy	obszar * [ha]	powierzchnia własności Skarbu Państwa [ha]	zasoby drewna ** [tys. m³]	wartość drzewostanu [tys. PLN]
1.	Babiogórski	3.401	3.276	1.137	341.200
2.	Białowiecki	10.517	10.516	5.051	1.400.895
3.	Biebrzański	59.223	36.173	2.356	424.013
4.	Bieszczadzki	29.192	29.042	11.649	3.230.961
5.	Bory Tucholskie	4.613	4.611	1.225	223.227
6.	Drawieński	11.522	11.408	4.164	1.154.997

²⁸ Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r. poz. 1478 z późn. zm.).

7.	Gorczański	7.038	6.645	2.261	626.990
8.	Gór Stołowych	6.354	6.222	1.438	392.226
9.	Kampinoski	38.544	33.873	8.720	2.418.538
10.	Karkonoski	5.952	5.937	1.160	321.625
11.	Magurski	18.516	18.495	9.644	2.061.072
12.	Narwiański	6.805	2.873	14	2.800
13.	Ojcowski	2.163	1.457	576	194.536
14.	Pieniński	2.372	1.466	655	184.936
15.	Poleski	9.762	8.625	1.156	238.387
16.	Roztoczański	8.482	8.402	3.804	1.054.937
17.	Słowiński	32.701	21.515	1.710	474.381
18.	Świętokrzyski	7.695	7.549	3.329	923.173
19.	Tatrzański	21.164	*** 17.430	4.096	860.221
20.	Ujście Warty	8.076	7.899	44	12.187
21.	Wielkopolski	7.601	6.753	1.677	503.100
22.	Wigierski	15.091	12.613	4.424	1.227.093
23.	Woliński	10.937	10.848	2.040	565.895
2024 r. ogółem		327.721	273.628	72.330	19.837.390
2023 r. ogółem		328.647	274.399	71.019	19.390.549

* Podane wielkości wskazują stan po aktualizacjach i nie odpowiadają danym w rozporządzeniach.

** Suma miąższości drewna na pniu (w rosnących drzewostanach).

*** Suma powierzchni uwzględnia nieruchomości Skarbu Państwa w użytkowaniu wieczystym Parku Narodowego, pozostające w innym zarządzie oraz powierzchnie przeliczone według udziałów Skarbu Państwa we współwłasności.

Źródło: Ministerstwo Klimatu i Środowiska.

3.6. ŻYWE ZASOBY MORZA

Utrzymanie i odtwarzanie zasobów ryb w polskich obszarach morskich jest dokonywane przez zarybianie, zgodnie z art. 98 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2014 r. o rybołówstwie morskim²⁹, dorzecza Wisły i Odry, rzek pomorskich oraz Zatoki Puckiej gatunkami ryb eksploatowanych gospodarczo. Informacje o obszarach i terminie, w których prowadzone jest zarybianie polskich obszarów morskich, są określane w obwieszczeniach ministra właściwego do spraw rybołówstwa, a koszty zarybiania ponoszone są corocznie przez budżet państwa z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw rybołówstwa.

Ustanowienie ogólnego dopuszczalnego połowu w podziale na łowiska i rozdzielenie możliwości połowowych jest kompetencją Rady Unii Europejskiej. W tab. 3.5. przedstawiono wykorzystanie przyznanego dla Polski na 2024 r. dopuszczalnego połowu na Bałtyku w granicach wód terytorialnych Wspólnoty.

²⁹ Dz. U. z 2025 r. poz. 590.

Tab. 3.5. Morze Bałtyckie – połowy organizmów morskich w roku 2024

gatunek (podrejon)	j. m.	ogólna kwota połowowa *	połowy łącznie	wykorzystanie kwoty [%]
dorsz (22-24)	[T]	** 45,17	10,57	23,40
dorsz (25-32)		** 176,33	89,63	50,83
szprot (22-32)		57.865,44	52.745,79	91,15
gładzica (22-32)		1.881,34	93,48	4,97
śledź (22-24)		** 188,77	108,79	57,63
śledź (25-27; 28,2; 29 i 32)		14.110,25	13.274,32	94,07
łosoś (22-31)	[szt.]	** 3.993	157	3,93

* Kwoty połowowe po uwzględnieniu wymian międzynarodowych.

** Wyłącznie przyłowy.

Źródło: Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

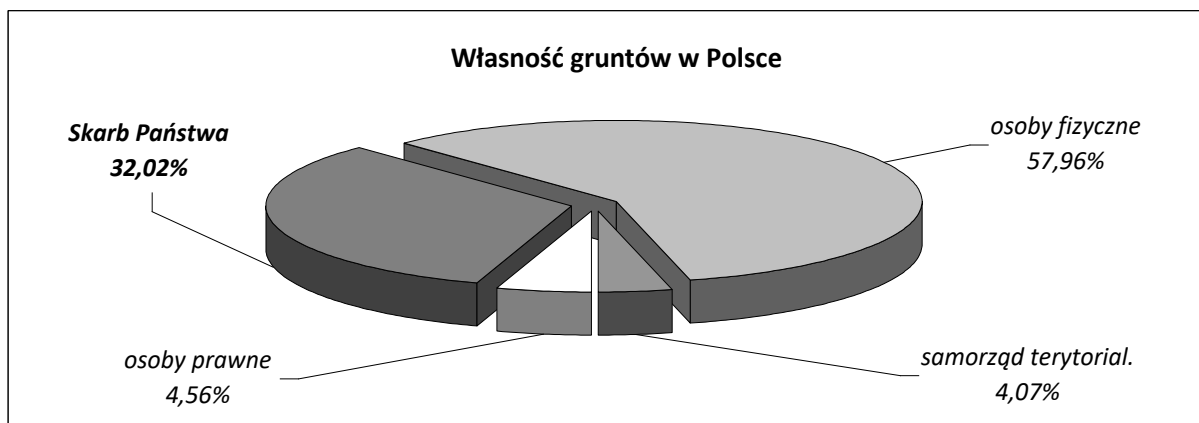
Natomiast zgodnie z rozporządzeniem Rady (UE) z dnia 18 listopada 2024 r. ustalającym uprawnienia do połowów na 2025 rok w odniesieniu do niektórych stad ryb i grup stad ryb w Morzu Bałtyckim (...) ³⁰ dla Polski dopuszczalny połów w Morzu Bałtyckim wynosi:

1. dorsza (22-24) – 31 ton i dorsza (25-32) – 113 ton (wyłącznie przyłowy),
2. szprota (22-32) – 40.957 ton,
3. gładzicy (22-32) – 1.697 ton,
4. śledzia (22-24) - 103 tony (wyłącznie przyłowy), śledzia (25-27, 28.2, 29 i 32) – 20.898 ton,
5. łososa (22-31) – 2.187 sztuki (wyłącznie przyłowy).

³⁰ Rozporządzenie Rady (UE) 2043/2903 z dnia 18 listopada 2024 r. ustalające uprawnienia do połowów w odniesieniu do niektórych stad ryb i grup stad ryb w Morzu Bałtyckim na 2025 r. oraz zmieniające rozporządzenie (UE) 2024/257 w odniesieniu do niektórych uprawnień do połowów w innych wodach (Dz. U. UE L.2043.2903 z późn. zm.)

4. GRUNTY I INNE NIERUCHOMOŚCI SKARBU PAŃSTWA

Grunty Skarbu Państwa zajmują 10.046.731 ha co odpowiada 32,02 % terytorium kraju. W porównaniu z ubiegłym rokiem zanotowano nieznaczny wzrost udziału powierzchni gruntów Skarbu Państwa o około 0,1 %, a tym samym wartość ta utrzymuje się na niemal niezmiennym poziomie.

4.1. DYSPONENCI I UŻYTKOWNICY GRUNTÓW SKARBU PAŃSTWA

Dysponentami gruntów reprezentującymi prawa majątkowe Skarbu Państwa i działającymi w jego imieniu i na jego rzecz byli:

1. starostowie i prezydenci miast na prawach powiatu wykonujący zadania z zakresu administracji rządowej, do których należy gospodarowanie zasobem nieruchomości Skarbu Państwa³¹,
2. Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa w stosunku do gruntów Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa i Agencja Mienia Wojskowego odpowiednio w zakresie powierzonego jej mienia,
3. PGL Lasy Państwowe działające poprzez nadleśnictwa w zakresie gospodarowania gruntami i innymi nieruchomościami,
4. Minister Rozwoju i Technologii, który gospodarował nieruchomościami przeznaczonymi na potrzeby statutowe centralnych i naczelnych organów państwa oraz urzędów wojewódzkich, a także rozstrzygał o sposobie zagospodarowania nieruchomości, które pozostały po zlikwidowanej lub sprywatyzowanej państwowej osobie prawnej,
5. Prezes Krajowego Zasobu Nieruchomości w stosunku do nieruchomości wchodzących w skład Zasobu Nieruchomości,
6. Minister właściwy do spraw gospodarki morskiej w odniesieniu do gruntów pokrytych wodami morza terytorialnego i morskich wód wewnętrznych.

W formie trwałego zarządu gruntami Skarbu Państwa włądały państwowe jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, a wśród nich m. in. Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad w zakresie gruntów położonych w pasach drogowych dróg krajowych oraz pod urządzeniami towarzyszącymi.

³¹ Zasób nieruchomości Skarbu Państwa stanowią nieruchomości, które są własnością lub przedmiotem użytkowania wieczystego Skarbu Państwa z wyłączeniem gruntów Skarbu Państwa oddanych w użytkowanie wieczyste i gruntów pokrytych wodami powierzchniowymi płynącymi. Grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi stanowią odrębny zasób nieruchomości Skarbu Państwa.

Szczególnymi podmiotami władającymi gruntami Skarbu Państwa jako użytkownicy wieczysti z mocy przepisów szczególnych są między innymi parki narodowe, Polskie Koleje Państwowe S. A. i Poczta Polska S. A.

4.2. ROZPORZĄDZANIE NIERUCHOMOŚCIAMI SKARBU PAŃSTWA

Nieruchomości Skarbu Państwa mogą być przedmiotem obrotu³². W szczególności mogą być przedmiotem sprzedaży, zamiany i zrzeczenia się, mogą być wnoszone jako wkłady niepieniężne (aporty) do spółek, mogą być wyposażeniem tworzonych przedsiębiorstw państwowych oraz jako majątek tworzonych fundacji, a także jako wkład własny podmiotu publicznego w celu realizowania zadań w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego.

Państwowe osoby prawne oraz państwowe jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, z dniem ich utworzenia, były wyposażane w nieruchomości niezbędne do ich działalności odpowiednio przez organ założycielski lub przez organ nadzorujący. Wyposażenie polega na przeniesieniu na rzecz państwowej osoby prawnej własności nieruchomości albo oddaniu jej nieruchomości gruntowej w użytkowanie wieczyste, użytkowanie (również nieodpłatne), użyczenie lub na oddaniu państwowej jednostce organizacyjnej nieruchomości w trwały zarząd.

W przypadku zbywania nieruchomości Skarbu Państwa osobom fizycznym i prawnym pierwszeństwo w ich nabyciu przysługuje osobie, która:

1. ma roszczenie o nabycie nieruchomości,
2. jest poprzednim właścicielem pozbawionym prawa własności tej nieruchomości przed 5 grudnia 1990 r. albo jego spadkobiercą,
3. jest najemcą lokalu mieszkalnego, a najem został nawiązany na czas nieoznaczony.

Sprzedaż nieruchomości albo oddanie w użytkowanie wieczyste nieruchomości gruntowej następuje (poza przypadkami określonymi w ustawie) w drodze przetargu³³. Zbycia dokonuje starosta (prezydent miasta na prawach powiatu), wykonujący zadania z zakresu administracji rządowej, za zgodą wojewody.

Według stanu na 31 grudnia 2024 r. nieruchomość Skarbu Państwa mogła być oddana osobie fizycznej lub prawnej w użytkowanie wieczyste. Użytkownik wieczysty korzysta z gruntu z wyłączeniem innych osób w granicach określonych przez ustawy i zasady współżycia społecznego oraz przez umowę o oddanie gruntu w użytkowanie wieczyste i może swoim prawem rozporządzać. Zatem Skarb Państwa, choć jest właścicielem nieruchomości, nie korzysta z niej, ani nie może nią rozporządzać. Użytkownik ma obowiązek jej wykorzystywania w sposób określony w umowie. Niewykonanie tego obowiązku może prowadzić do rozwiązania umowy. Oddanie gruntu w użytkowanie wieczyste następuje na okres 99 lat, ale w przypadkach wyjątkowych dopuszczalne jest oddanie terenu na okres krótszy, co najmniej jednak na lat czterdzieści. Nieruchomość może być sprzedana wyłącznie użytkownikowi wieczystemu, z wyjątkiem przeniesienia własności nieruchomości w drodze umowy między Skarbem Państwa a jednostką samorządu terytorialnego lub między jednostkami samorządu terytorialnego. Użytkowanie wieczyste ustanawia się za wynagrodzeniem, które stanowi pierwsza opłata i opłaty roczne. Stawka procentowa pierwszej opłaty z tytułu użytkowania wieczystego wynosi od 15% do 25% ceny nieruchomości. Wysokość opłat

³² Podstawowe zasady gospodarowania nieruchomościami państwowymi reguluje ustawa o gospodarce nieruchomościami. Przepisy dotyczące nieruchomości o szczególnym charakterze lub szczególnych form gospodarowania zawarte są w licznych innych aktach prawnych.

³³ Na poczet ceny sprzedaży nieruchomości stanowiących własność Skarbu Państwa albo ceny sprzedaży prawa użytkowania wieczystego przysługującego Skarbowi Państwa można zaliczyć wartości nieruchomości pozostawionych poza obecnymi granicami Rzeczypospolitej Polskiej w związku z wojną rozpoczętą w roku 1939 zgodnie z ustawą z dnia 8 lipca 2005 r. o realizacji prawa do rekompensaty z tytułu pozostawienia nieruchomości poza obecnymi granicami Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2017 r. poz. 2097).

rocznych dla nieruchomości wykorzystywanych do prowadzenia działalności gospodarczej wynosi 3% ceny.

Nieruchomość Skarbu Państwa może być także przedmiotem darowizny na cele publiczne. Darowizny nieruchomości stanowiącej własność Skarbu Państwa dokonuje starosta, wykonujący zadanie z zakresu administracji rządowej, za zgodą wojewody. W umowie darowizny określa się cel, na który nieruchomość jest darowana. W przypadku niewykorzystania nieruchomości na ten cel, darowizna może być odwołana. W drodze darowizny przekazuje się m. in. gminie nieruchomości stanowiące zasób nieruchomości Skarbu Państwa przeznaczone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego pod budownictwo mieszkaniowe oraz na realizację urządzeń infrastruktury związanych z tym budownictwem.

Państwowe jednostki organizacyjne korzystają z nieruchomości Skarbu Państwa oddanych im w trwały zarząd, który stanowi formę prawną władania nieruchomością przez jednostkę organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej.

Korzystanie z nieruchomości oddanej w trwały zarząd, polega na:

1. korzystaniu z niej w celu prowadzenia działalności należącej do zakresu działania jednostki,
2. zabudowie, odbudowie, rozbudowie, nadbudowie, przebudowie lub remoncie obiektu budowlanego na nieruchomości gruntowej, za zgodą organu nadzorującego,
3. oddaniu nieruchomości lub jej części w najem, dzierżawę albo użyczenie (na czas nie dłuższy niż czas, na który został ustanowiony trwały zarząd, z równoczesnym zawiadomieniem właściwego organu i organu nadzorującego, jeżeli umowa jest zawierana na okres do 3 lat, albo za zgodą tych organów, jeżeli umowa jest zawierana na czas dłuższy niż 3 lata lub czas nieoznaczony, zgoda jest wymagana również w przypadku, gdy strony zawierają kolejne umowy, których przedmiotem jest ta sama nieruchomość).

Zgodnie z art. 57 ustawy o gospodarce nieruchomościami, prawa do nieruchomości, które pozostały na skutek likwidacji lub sprywatyzowania państwowej osoby prawnej, przechodzą z mocy prawa na rzecz Skarbu Państwa odpowiednio z dniem likwidacji lub z dniem zakończenia prywatyzacji. O sposobie zagospodarowania tych nieruchomości rozstrzyga minister właściwy do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa, chyba że odrębne przepisy stanowią inaczej. Jeżeli minister właściwy do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa lub inny organ upoważniony na mocy odrębnych przepisów nie zagospodarował nieruchomości, o których mowa w art. 57 ust. 1 ustawy, może przekazać je protokolarnie do zasobu nieruchomości Skarbu Państwa, Agencji Mienia Wojskowego, Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa albo Krajowego Zasobu Nieruchomości.

Nieruchomości Skarbu Państwa mogą być oddawane w najem lub dzierżawę, użyczane osobom fizycznym lub prawnym i obciążane ograniczonymi prawami rzeczowymi.

4.3. EWIDENCJA GRUNTÓW I BUDYNKÓW

W obowiązującym stanie prawnym starostowie i prezydenci miast zobowiązani są do prowadzenia ewidencji nieruchomości stanowiących zasób nieruchomości Skarbu Państwa oraz ewidencji gruntów i budynków.

Ewidencja nieruchomości Skarbu Państwa obejmuje w szczególności³⁴:

1. oznaczenie nieruchomości według księgi wieczystej oraz katastru nieruchomości,
2. powierzchnie nieruchomości,
3. wskazanie dokumentu potwierdzającego posiadanie przez Skarb Państwa praw do nieruchomości, w przypadku braku księgi wieczystej,
4. przeznaczenie nieruchomości w planie miejscowym, a w przypadku braku planu – w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy,

³⁴ Art. 23 ust. 1c ustawy o gospodarce nieruchomościami.

5. wskazanie daty ostatniej aktualizacji opłaty rocznej z tytułu użytkowania wieczystego lub daty ostatniej aktualizacji opłaty rocznej z tytułu trwałego zarządu nieruchomości,
6. informacje o zgłoszonych roszczeniach do nieruchomości,
7. informacje o toczących się postępowaniach administracyjnych i sądowych.

Podobną ewidencję prowadzi minister właściwy do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa w odniesieniu do nieruchomości wchodzących w skład zasobu nieruchomości Skarbu Państwa przeznaczonych na potrzeby jednostek wymienionych w art. 60 ust. 1 ustawy o gospodarce nieruchomościami.

Zakres danych drugiej ewidencji (ewidencji gruntów i budynków, katastru) prowadzonej także przez starostów na podstawie Prawa geodezyjnego i kartograficznego³⁵, reguluje rozporządzenie Ministra Rozwoju, Pracy i Technologii³⁶.

Działka ewidencyjna jest tu traktowana jako jednostka powierzchniowa podziału kraju. Danymi o niej są m. in.: położenie, granice, powierzchnia, rodzaje użytków gruntowych oraz ich klasy gleboznawczych, oznaczenia ksiąg wieczystych lub zbiorów dokumentów, jeżeli zostały założone. Danymi ewidencyjnymi dotyczącymi budynków i lokali są m. in.: informacje dotyczące rodzaju nieruchomości, pola powierzchni zabudowy, powierzchni użytkowej.

Starosta prowadzi rejestr cen nieruchomości określonych w aktach notarialnych. Okresowych badań rynku nieruchomości dokonuje minister właściwy do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa. Statystyczne badanie transakcji kupna sprzedaży nieruchomości i ich cen prowadzi Główny Urząd Statystyczny.

W gminach i powiatach sporządzane są odpowiednio gminne oraz powiatowe wykazy gruntów według stanu na 1 stycznia każdego roku.

Wykaz gruntów jest spisem danych o ogólnej powierzchni gruntów położonych w granicach jednostki ewidencyjnej, zestawionych według ich przynależności do poszczególnych grup rejestrowych z jednoczesnym podziałem na użytki gruntowe.

Wykaz budynków jest spisem danych o liczbie budynków, położonych w granicach jednostki ewidencyjnej, zestawionych według przynależności budynków do poszczególnych grup rejestrowych z podziałem na rodzaje budynków oraz wyróżnieniem budynków, które stanowią części składowe gruntów oraz budynków, które stanowią odrębne od gruntu nieruchomości.

Wykaz lokali jest spisem danych o liczbie lokali, stanowiących odrębne nieruchomości, znajdujących się w granicach jednostki ewidencyjnej, zestawionych według przynależności lokali do poszczególnych grup rejestrowych.

Na podstawie wykazów danych ewidencyjnych opracowanych przez starostów sporządza się powiatowe, wojewódzkie i krajowe zestawienie danych ewidencyjnych. Wojewódzkie i krajowe zestawienia zbiorcze sporządza Główny Geodeta Kraju. Zbiorcze zestawienie danych ewidencyjnych nie zawiera wartości nieruchomości, ponieważ obowiązek agregowania tych danych nie jest realizowany na szczeblu ewidencji podstawowej.

W ewidencji gruntów i budynków władających nieruchomościami Skarbu Państwa podzielono na dwie grupy³⁷:

- grupa 1. – Skarb Państwa, jeżeli nie występuje w zbiegu z użytkownikami wieczystymi,
- grupa 2. – grunty Skarbu Państwa przekazane w użytkowanie wieczyste.

³⁵ Ustawa z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz. U. z 2024 r. poz. 1151 z późn. zm.).

³⁶ Rozporządzenia Ministra Rozwoju, Pracy i Technologii z dnia 27 lipca 2021 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (Dz. U. z 2024 r. poz. 219 z późn. zm.).

³⁷ Zmiana klasyfikacji ewidencyjnej (likwidacja podgrup) wynika z wejścia w życie 31 lipca 2021 r. Rozporządzenia Ministra Rozwoju, Pracy i Technologii z dnia 27 lipca 2021 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków.

4.4. GRUNTY SKARBU PAŃSTWA

Na grunty Skarbu Państwa składały się przede wszystkim lasy – 77,05 % ogólnej powierzchni gruntów krajowych (73,24 % gruntów Skarbu Państwa) i grunty rolne – 7,19 % (13,31 % gruntów Skarbu Państwa). Udział Skarbu Państwa w ogólnym areale gruntów zabudowanych i zurbanizowanych w Polsce wynosił 13,80 % (1,24 % gruntów Skarbu Państwa). W użytkowanie wieczyste przekazano nieco ponad 77,55 % tych terenów. Wysoki był udział Skarbu Państwa w puli terenów pokrytych wodami (91,25 %).

Tab. 4.1. Grunty Skarbu Państwa według grup rejestrowych i użytków

grupy rejestrowe	rodzaj	ogółem	użytki rolne	użytki leśne i grunty zadrzewione	grunty zabudowane i zurbanizowane	tereny komunikacyjne	inne grunty	grunty pod wodami
		stan na 01.01.2025 r. [ha]						
grunty Skarbu Państwa	miasto	655.574	66.410	360.935	11.937	35.970	18.204	162.119
	wieś	8.873.431	1.184.243	6.818.214	15.928	135.452	192.841	526.754
	ogółem	9.529.005	1.250.653	7.179.149	27.865	171.421	211.045	688.873
grunty w użytkowaniu wieczystym	miasto	136.053	11.029	15.654	68.671	30.378	6.574	3.746
	wieś	381.673	75.636	163.292	27.595	62.097	27.646	25.406
	ogółem	517.726	86.665	178.946	96.266	92.475	34.221	29.152
grunty Skarbu Państwa ogółem	miasto	791.627	77.439	376.589	80.608	66.348	24.778	165.865
	wieś	9.255.104	1.259.879	6.981.506	43.523	197.549	220.487	552.160
	ogółem	10.046.731	1.337.318	7.358.095	124.131	263.897	245.265	718.025
udział gruntów Skarb Państwa w kraju [%]		32,02	7,19	77,05	13,80	27,11	44,59	91,25
grunty Skarbu Państwa na 01.01.2024 r.	miasto	756.787	80.020	364.931	81.226	66.578	24.682	139.350
	wieś	9.256.367	1.298.450	6.939.092	43.694	199.843	222.281	553.008
	ogółem	10.013.153	1.378.470	7.304.022	124.920	266.422	246.963	692.357

Źródło: powiatowe ośrodki dokumentacji geodezyjnej i kartograficznej – zestawienia zbiorcze danych objętych ewidencją gruntów i budynków według stanu na 1 stycznia 2025 r., obliczenia PGRP.

Większa część gruntów Skarbu Państwa znajdowała się w zachodnich i północnych rejonach kraju, co wynikało z warunków przyrodniczych (większego udziału lasów i wód) i historyczno-politycznych (zagospodarowanie ziemi rolniczej przez państwowe gospodarstwa rolne, a po ich likwidacji – przez Agencję Własności Rolnej Skarbu Państwa i Agencję Nieruchomości Rolnych). Znacząco niższy był udział gruntów Skarbu Państwa w rolniczych i przemysłowych rejonach Polski centralnej, południowej i wschodniej.

Tab. 4.2. Grunty Skarbu Państwa według województw z podziałem na grupy rejestrowe

województwo	grunty Skarbu Państwa		grunty Skarbu Państwa w użytkowaniu wieczystym	
	2024 r.	2023 r.	2024 r.	2023 r.
	[ha]			
dolnośląskie	801.800	802.150	48.801	48.349
kujawsko-pomorskie	481.220	480.552	16.600	16.497
lubelskie	405.419	408.723	29.402	29.340
lubuskie	802.961	810.101	22.055	22.075
łódzkie	293.427	292.925	13.066	13.054
małopolskie	272.345	273.634	27.658	26.401
mazowieckie	524.115	508.112	49.908	50.013
opolskie	320.853	330.307	11.719	12.484
podkarpackie	546.387	538.589	62.554	62.728
podlaskie	466.609	468.927	62.440	62.328
pomorskie	802.800	777.663	37.833	37.895
śląskie	389.470	388.673	36.863	36.421
świętokrzyskie	263.733	264.651	17.968	17.973
warmińsko-mazurskie	1.055.703	1.053.900	14.186	14.243
wielkopolskie	929.456	924.742	33.801	33.259
zachodniopomorskie	1.172.707	1.173.511	32.872	32.933

Źródło: jak w tab. 4.1.

Tab. 4.3. Grunty Skarbu Państwa według województw z podziałem na rodzaje użytków

województwo	użytki rolne	użytki leśne i grunty zadrzewione	grunty zabudowane i zurbanizowane	tereny komunikacyjne	grunty pod wodami	użytki ekologiczne, tereny różne, nieużytki	ogółem	udział gruntów Skarbu Państwa w powierzchni województwa
	[ha]							[%]
dolnośląskie	196.400	589.667	16.949	19.470	16.103	12.012	850.601	42,70
kujawsko-pomorskie	76.085	339.706	6.451	17.031	42.988	15.559	497.820	27,75
lubelskie	44.333	338.772	4.239	16.432	17.402	13.643	434.821	17,31
lubuskie	73.806	697.308	3.834	11.037	23.449	15.582	825.016	59,04
łódzkie	24.552	239.697	8.118	17.090	10.896	6.140	306.493	16,82
małopolskie	18.568	232.703	8.694	15.763	17.031	7.244	300.003	19,76
mazowieckie	37.045	453.291	11.065	28.332	33.839	10.452	574.024	16,14
opolskie	62.192	241.824	5.412	8.299	12.221	2.624	332.572	35,44
podkarpackie	37.618	528.283	4.738	11.897	17.873	8.532	608.941	34,12
podlaskie	37.726	428.626	2.221	13.142	26.785	20.549	529.049	26,21
pomorskie	84.457	529.128	5.734	15.090	184.237	21.987	840.633	43,05
śląskie	36.914	321.869	21.061	23.229	16.348	6.912	426.333	34,60
świętokrzyskie	13.270	240.337	5.272	11.712	7.944	3.166	281.701	24,05
warmińsko-mazurskie	162.723	727.106	2.902	13.276	136.312	27.570	1.069.889	44,29
wielkopolskie	189.512	684.019	8.413	26.427	35.503	19.383	963.257	32,36
zachodniopomorskie	242.116	765.759	9.029	15.671	119.094	53.910	1.205.579	52,64

Źródło: jak w tab. 4.1.

4.5. ZMIANY W STANIE GRUNTÓW SKARBU PAŃSTWA W ROKU 2024

Tab. 4.4. Grunty Skarbu Państwa – zmiany w strukturze użytków w roku 2024

rodzaj jednostki	zmiany ogółem	użytki rolne	użytki leśne i grunty zadrzewione	grunty zabudowane i zurbanizowane	tereny komunikacyjne	użytki ekologiczne, tereny różne, nieużytki	grunty pod wodami
	[ha]						
miasto	34.841	-2.581	11.659	-618	-231	96	26.516
wieś	-1.263	-38.571	42.414	-170	-2.294	-1.794	-848
2024 r. ogółem	33.578	-41.152	54.073	-789	-2.525	-1.697	25.668
2023 r. ogółem	-55.357	8.466	-60.058	-49	-2.550	2.007	-3.172

Źródło: jak w tab. 4.1.

Tab. 4.5. Własność gruntów w Polsce – zmiany w roku 2024

grupy rejestrowe *	powierzchnia [ha]		
	2024 r.	2023 r.	zmiana
grunty Skarbu Państwa	9.529.005	9.497.160	31.845
grunty Skarbu Państwa w użytkowaniu wieczystym	517.726	515.993	1.733
grunty Skarbu Państwa ogółem	10.046.731	10.013.153	33.578
<i>grunty państwowych osób prawnych</i>	<i>81.247</i>	<i>75.689</i>	<i>5.558</i>
<i>grunty samorządów terytorialnych</i>	<i>1.278.389</i>	<i>1.270.983</i>	<i>7.405</i>
<i>grunty osób fizycznych</i>	<i>18.183.509</i>	<i>18.180.417</i>	<i>3.091</i>
<i>grunty spółdzielni</i>	<i>131.469</i>	<i>135.490</i>	<i>-4.020</i>
<i>grunty kościołów i związków wyznaniowych</i>	<i>139.051</i>	<i>139.238</i>	<i>-188</i>
<i>grunty wspólnot gruntowych</i>	<i>82.879</i>	<i>82.085</i>	<i>794</i>
<i>grunty spółek i innych osób prawnych</i>	<i>1.429.282</i>	<i>1.475.551</i>	<i>-46.269</i>

* Tylko grunty zaliczone do grup rejestrowych (powierzchnia ewidencyjna), bez uwzględnienia powierzchni wyrównawczej.

Źródło: jak w tab. 4.1.

4.6. GRUNTY SKARBU PAŃSTWA W MIASTACH

W granicach administracyjnych polskich miast nieco ponad 57 % stanowią grunty rolne i lasy Skarbu Państwa. Dotyczy to tak samo miast dużych (wojewódzkich) jak i mniejszych. Sprawia to, że dużą część państwowych gruntów miejskich zarządzają lub gospodarują terenowe jednostki organizacyjne PGL Lasy Państwowe lub Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa. Udział Skarbu Państwa we własności gruntów na terenie miast w stosunku do poprzedniego roku uległ niedużemu spadkowi (1,44 %).

Tab. 4.6. Własność gruntów Skarbu Państwa w miastach

stan	ogółem	użytki rolne	użytki leśne i grunty zadrze- wione	grunty zabudo- wane i zurbani- zowane	tereny komuni- kacyjne	inne grunty	grunty pod wodami	udział w po- wierz- chni miast [%]
2024 r. ogółem	791.627	77.439	376.589	80.608	66.348	24.778	165.865	33.24
2023 r. ogółem	756.787	80.020	364.931	81.226	66.578	24.682	139.350	31.91

Źródło: jak w tab. 4.1.

4.7. BUDYNKI I LOKALE SKARBU PAŃSTWA

Stan własności Skarbu Państwa w odniesieniu do budynków wyraża się niewielkimi (jednocyfrowymi) wartościami procentowymi w stosunku do ogółu tych nieruchomości w kraju. Minimalny udział wynosi ok. 0,15 % i odnosi się do budynków mieszkalnych w miastach, natomiast maksymalna wartość udziałowa, obrazująca stan posiadania budynków biurowych w miastach, wynosi ok. 9,04 %.

Ogólny udział własnościowy Skarbu Państwa, którego przedmiotem są nieruchomości lokalowe waha się na poziomie nieprzekraczającym 2 ‰ (sic!), z tym że największa częściowa wartość przypada na lokale niemieszkalne na terenach wiejskich – 1,73 ‰.

Tab. 4.7. Budynki Skarbu Państwa

rodzaj budynku		Skarb Państwa z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste					
		2024 r.			2023 r.		
		miasto	wieś	ogółem	miasto	wieś	ogółem
na nieruchomości gruntowej		43.888	86.214	130.102	45.157	87.727	132.884
samodzielna nieruchomość		1.762	476	2.238	2.007	512	2.519
budynki	mieszkalne	4.080	17.191	21.271	4.477	17.676	22.153
	produkcyjne, usługowe i gospodarcze	2.202	33.278	35.480	2.411	33.657	36.068
	transportu i łączności	7.138	2.600	9.738	7.299	2.659	9.958
	oświaty, nauki i kultury oraz sportu	1.216	506	1.722	1.245	482	1.727
	szpitali i inne budynki opieki zdrowotnej	600	39	639	623	58	681
	biurowe	5.645	1.331	6.976	5.643	1.275	6.918
	handlowo-usługowe	1.436	1.096	2.532	1.493	1.084	2.577
	przemysłowe	1.297	867	2.164	1.337	894	2.231
	zbiorniki, silosy, magazyny	1.901	1.137	3.038	1.952	1.484	3.436
	niemieszkalne	20.134	28.645	48.779	20.683	28.971	49.655

Źródło: powiatowe ośrodki dokumentacji geodezyjnej i kartograficznej – zestawienia danych dotyczących nieruchomości budynkowych według stanu na 1 stycznia 2025 r.

Tab.4.8. Lokale Skarbu Państwa

Skarb Państwa z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste	rodzaj jednostki terytorialnej	liczba lokali	
		funkcja mieszkalna	funkcja niemieszkalna
2024 r.	miasto	3.459	803
	wieś	690	92
	ogółem	4.149	895
2023 r.	miasto	3.527	801
	wieś	784	91
	ogółem	4.311	892

Źródło: powiatowe ośrodki dokumentacji geodezyjnej i kartograficznej – zestawienia danych dotyczących nieruchomości lokalowych według stanu na 1 stycznia 2025 r.

4.8. NIERUCHOMOŚCI SKARBU PAŃSTWA W GOSPODAROWANIU STAROSTÓW I PREZYDENTÓW MIAST

Gospodarując zasobem nieruchomości Skarbu Państwa starostowie i prezydenci miast na prawach powiatu w szczególności:

1. ewidencjonują nieruchomości,
2. zapewniają wycenę tych nieruchomości,
3. sporządzają plany wykorzystania zasobu,
4. zabezpieczają nieruchomości przed uszkodzeniem lub zniszczeniem,
5. wykonują czynności związane z naliczaniem należności oraz prowadzą windykację,
6. współpracują z innymi organami, które na mocy odrębnych przepisów gospodarują nieruchomościami Skarbu Państwa i z właściwymi jednostkami samorządu terytorialnego,
7. zbywają i nabywają, za zgodą wojewody, nieruchomości wchodzące w skład zasobu,
8. wydzierżawiają, wynajmują i użyczają nieruchomości wchodzące w skład zasobu,
9. podejmują czynności w postępowaniu sądowym, w szczególności w sprawach dotyczących własności lub innych praw rzeczowych, zapłaty należności za korzystanie z nieruchomości, roszczeń ze stosunku najmu, dzierżawy lub użyczenia, stwierdzenia nabycia spadku, stwierdzenia nabycia własności nieruchomości przez zasiedzenie,
10. składają wnioski o założenie księgi wieczystej dla nieruchomości Skarbu Państwa oraz o wpis w księdze wieczystej.

4.9. NIERUCHOMOŚCI W GOSPODAROWANIU MINISTRA ROZWOJU I TECHNOLOGII

W roku 2024 minister właściwy do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa gospodarował nieruchomościami stanowiącymi własność Skarbu Państwa na potrzeby: Kancelarii Sejmu, Kancelarii Senatu, Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Trybunału Konstytucyjnego, Rzecznika Praw Obywatelskich, Rzecznika Praw Dziecka, Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych, Sądu Najwyższego, Naczelnego Sądu Administracyjnego i wojewódzkich sądów administracyjnych, Najwyższej Izby Kontroli, Krajowej Rady Sądownictwa, Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, Prokuratury Krajowej, Krajowego Biura Wyborczego, Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, Państwowej Inspekcji Pracy, Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, Rządowego Centrum Legislacji, Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, ministerstw, urzędów centralnych i urzędów wojewódzkich oraz Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad, z wyłączeniem rejonów oraz nieruchomości zajętych pod drogi

publiczne lub przeznaczonych na realizację inwestycji drogowych³⁸. Zadania ministra zostały szczegółowo wskazane w art. 60 ust. 2 ustawy o gospodarce nieruchomościami.

Tab. 4.9. Nieruchomości oddane w trwały zarząd urządów państwowym

l. p.	nazwa urzędu (instytucji)	liczba nieruchomości		powierzchnia gruntów w trwałym zarządzie * [m ²]	
		2024 r.	2023 r.	2024 r.	2023 r.
1.	Kancelaria Sejmu RP	6	6	73.809	73.809
2.	Kancelaria Senatu RP	2	2	1.794	1.794
3.	Kancelaria Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej	22	22	2.802.939	2.802.939
4.	Kancelaria Prezesa Rady Ministrów	12	12	476.124	476.124
5.	Trybunał Konstytucyjny	1	1	5.729	5.729
6.	Rzecznik Praw Obywatelskich	2	2	4.050	4.050
7.	Sąd Najwyższy	74	76	5.341	5.388
8.	Naczelny Sąd Administracyjny	16	16	5.062	5.062
9.	Wojewódzkie Sądy Administracyjne	39	39	59.157	59.157
10.	Najwyższa Izba Kontroli	60	60	105.667	105.667
11.	Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji	1	1	5.840	5.840
12.	Krajowe Biuro Wyborcze	12	15	1.801	3.040
13.	Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu	34	34	91.548	91.548
14.	Państwowa Inspekcja Pracy	69	68	57.626	57.355
15.	Ministerstwo Edukacji Narodowej ³⁹	5	6	21.336	25.002
16.	Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego ⁴⁰	1	—	3.666	—
17.	Ministerstwo Finansów	1	1	29.967	29.967
18.	Ministerstwo Infrastruktury	2	2	8.833	8.833
19.	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego	10	10	1.123.925	1.123.925
20.	Ministerstwo Obrony Narodowej	12	12	119.958	119.958
21.	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi	1	1	15.001	15.001
22.	Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej	7	7	13.608	13.608
23.	Ministerstwo Sprawiedliwości	5	5	70.746	70.746
24.	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej	2	2	18.106	18.106
25.	Ministerstwo Rozwoju i Technologii	7	1	11.020	10.941

³⁸ Art. 60 ust. 1 ustawy o gospodarce nieruchomościami.

³⁹ Ministerstwo Edukacji Narodowej utworzone na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16 grudnia 2023 r. w sprawie utworzenia Ministerstwa Edukacji Narodowej (Dz. U. z 2023 r. poz. 2694) w drodze przekształcenia Ministerstwa Edukacji i Nauki, które weszło w życie z dniem 1 stycznia 2024 r.

⁴⁰ Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego utworzone na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16 grudnia 2023 r. w sprawie utworzenia Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (Dz. U. z 2023 r. poz. 2695), które weszło w życie z dniem 1 stycznia 2024 r.

26.	Ministerstwo Sportu i Turystyki	2	2	347.016	347.016
27.	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji	14	14	2.372.502	** 2.394.761
28.	Ministerstwo Spraw Zagranicznych	17	17	342.160	342.160
29.	Ministerstwo Klimatu i Środowiska	1	1	8.998	8.998
30.	Ministerstwo Zdrowia	5	5	30.731	30.731
31.	Główny Urząd Geodezji i Kartografii	2	2	26.121	26.121
32.	Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów	2	2	2.870	2.870
33.	Główny Urząd Miar	13	13	113.994	113.994
34.	Główny Urząd Nadzoru Budowlanego	1	1	1.666	1.666
35.	Główny Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych	8	8	8.440	8.440
36.	Główny Inspektorat Sanitarny	1	1	3.002	3.002
37.	Główny Urząd Statystyczny	4	4	42.004	42.004
38.	Komenda Główna Państwowej Straży Pożarnej	1	1	9.813	9.813
39.	Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego	361	360	402.296	400.831
40.	Urząd do Spraw Cudzoziemców	20	20	178.742	178.742
41.	Komenda Główna Policji	24	23	232.481	230.222
42.	Komenda Główna Straży Granicznej	9	9	107.196	107.196
43.	Agencja Wywiadu	16	14	1.036.965	964.294
44.	Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego	87	87	1.447.831	1.447.831
45.	Centralne Biuro Antykorupcyjne	18	18	115.151	115.151
46.	Służba Kontrwywiadu Wojskowego	8	8	145.485	145.485
47.	Wyższy Urząd Górniczy	2	2	4.592	4.592
48.	Służba Wywiadu Wojskowego	6	6	624.757	624.757
49.	Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej	1	1	5.506	5.506
50.	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad	64	64	263.026	264.767
51.	Główny Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa	4	4	15.586	16.108
52.	Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych	1	1	1.898	1.898
53.	Urząd Komunikacji Elektronicznej	6	6	11.835	11.835
54.	Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych / Urząd Ochrony Danych Osobowych	6	6	41	41
55.	Służba Ochrony Państwa	9	9	732.179	732.179
56.	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska	2	1	6.441	1.242
57.	Ministerstwo Aktywów Państwowych	1	1	6.784	6.784
58.	Prokuratura Krajowa	2	2	8.321	8.321

59.	Ministerstwo Cyfryzacji	1	1	3.194	3.194
60.	Ministerstwo Przemysłu ⁴¹	3	—	4.344	—
instytucje centralne ogółem		1.125	1.115	13.796.621	** 13.736.141
1.	Dolnośląski Urząd Wojewódzki	9	9	26.220	26.220
2.	Kujawsko-Pomorski Urząd Wojewódzki	9	10	29.821	29.965
3.	Lubelski Urząd Wojewódzki	11	12	82.829	82.957
4.	Lubuski Urząd Wojewódzki	8	8	17.488	17.488
5.	Łódzki Urząd Wojewódzki	13	10	34.906	22.309
6.	Małopolski Urząd Wojewódzki	35	33	118.617	118.137
7.	Mazowiecki Urząd Wojewódzki	17	17	66.468	66.468
8.	Opolski Urząd Wojewódzki	7	7	39.758	39.758
9.	Podkarpacki Urząd Wojewódzki	18	18	36.814	36.814
10.	Podlaski Urząd Wojewódzki	18	17	293.886	286.745
11.	Pomorski Urząd Wojewódzki	11	11	30.868	32.545
12.	Śląski Urząd Wojewódzki	10	10	45.032	45.032
13.	Świętokrzyski Urząd Wojewódzki	7	7	65.176	65.176
14.	Warmińsko-Mazurski Urząd Wojewódzki	27	27	267.223	267.109
15.	Wielkopolski Urząd Wojewódzki	13	14	67.492	67.492
16.	Zachodniopomorski Urząd Wojewódzki	12	12	73.060	73.060
urzędy wojewódzkie ogółem		225	222	1.295.658	1.277.275
nieruchomości w gospodarowaniu Ministra Rozwoju na podstawie art. 60 ustawy o gospodarce nieruchomościami		1.350	1.337	15.092.279	** 15.013.416

* Sumy powierzchni działek gruntu (lub udziałów w działkach) przekazanych w trwały zarząd na potrzeby statutowe i gruntów pod innymi obiektami na podstawie art. 60 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami.

** Korekta wartości archiwalnych na podstawie danych Ministerstwa Rozwoju i Technologii.

Źródło: Ministerstwo Rozwoju i Technologii.

4.10. GRUNTY POD AUTOSTRADY

Nabywanie nieruchomości pod autostrady odbywało się w różnych trybach. Dla autostrad, dla których wydano decyzję o ustaleniu lokalizacji przed 16 grudnia 2006 r., nieruchomości nabywane są na rzecz Skarbu Państwa przez Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad w drodze umowy od właścicieli lub użytkowników wieczystych lub w drodze postępowania wywłaszczeniowego przeprowadzanego przez wojewodów, zaś nieruchomości stanowiące własność jednostek samorządu terytorialnego przeznaczone na pasy drogowe stały się własnością Skarbu Państwa z mocy prawa. Dla autostrad, dla których wydano decyzję o ustaleniu lokalizacji w okresie od 16 grudnia 2006 r. do 10 września 2008 r. lub decyzję o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej wydanej po 10 września 2008 r., nieruchomości przeznaczone pod autostradę stały się własnością Skarbu Państwa z mocy prawa z dniem, w którym wyżej wymienione decyzje stały się ostateczne.

⁴¹ Ministerstwo Przemysłu utworzono na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 20 lutego 2024 r. w sprawie utworzenia Ministerstwa Przemysłu (Dz. U. z 2024 r. poz. 260).

Tab. 4.10. Grunty nabyte pod autostrady

oznaczenie autostrady	nazwa odcinka	powierzchnia gruntów [ha]	wysokość wypłaconych odszkodowań [mln PLN]
A1	od węzła Tuszyn do granicy woj. łódzkiego	0,7961	0,30
A2	od węzła Ryczółek do węzeł Groszki	0	0,21
	od węzła Groszki do węzła Gręczów	0	9,22
	od węzła Gręczów do węzła Swoboda	0	7,49
	od węzła Swoboda do kilometra 580	0	45,88
	od kilometra 580 do węzła Łukowisko	0	51,66
	od węzła Łukowisko do kilometra 610	0	30,45
	od kilometra 610 do węzła Cicibór	0	21,56
A4	granica woj. małopolskiego – Tarnów	0,0052	0,01
2024 r. ogółem		0,8013	166,78
2023 r. ogółem		871,3040	219,73

Źródło: Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad.

Tab. 4.11. Struktura terytorialna gruntów pod autostrady

oznaczenie autostrady	grunty nabyte do 31.12.2024 r.		grunty nabyte do 31.12.2023 r.	
	powierzchnia gruntów [ha]	wysokość wypłaconych odszkodowań [mln PLN]	powierzchnia gruntów [ha]	wysokość wypłaconych odszkodowań [mln PLN]
A1	* 8.081	1.753,67	8.083	1.753,37
A2	6.951	1.413,6	6.951	1.247,13
A4	8.645	1.634,17	8.645	1.634,16
A6	125	112,19	125	** 112,19
A8	504	295,20	504	295,20
A18	695	298,94	695	298,94
ogółem	25.001	5.507,17	25.003	5.341,09

* Zmniejszenie powierzchni w wyniku wygaszenia trwałego zarządu na gruntach zbędnych do realizacji celu.

** Korekta danych według stanu na 31 grudnia 2023 r.

Źródło: jak w tab. 4.10.

Pozyskiwanie gruntów pod autostrady skupiało się na odcinkach, na których budowa została rozpoczęta lub będzie rozpoczęta w najbliższych latach. W przypadku budowy i eksploatacji autostrad w systemie koncesyjnym, nieruchomości przeznaczone pod autostradę udostępniane były spółkom, które uzyskały koncesje na ich budowę i eksploatację. Warunki udostępnienia nieruchomości określone były w umowach koncesyjnych.

5. OBIEKTY INFRASTRUKTURY

W zakresie niniejszego tematu przedstawiono trzy grupy budowli, urządzeń i obiektów infrastruktury stanowiących własność Skarbu Państwa:

1. drogi,
2. melioracje i obiekty ochrony przed powodzią,
3. infrastruktura zapewniająca dostęp do portów.

Inne elementy składające się na infrastrukturę kraju (rurociągi, sieci energetyczne i telekomunikacyjne, linie kolejowe, lotniska, porty) są z reguły własnością podmiotów gospodarczych i wykazuje się je wartościowo w ewidencji księgowej podmiotu.

5.1. DROGI

5.1.1. Źródła praw Skarbu Państwa i wykonywanie uprawnień w stosunku do dróg

Drogi, ze względu na rodzaj pełnionych funkcji w sieci drogowej, dzielą się na następujące kategorie:

1. krajowe,
2. wojewódzkie,
3. powiatowe,
4. gminne.

Drogi krajowe stanowią własność Skarbu Państwa, natomiast drogi wojewódzkie, drogi powiatowe i drogi gminne stanowią własność właściwego samorządu⁴².

Wykaz autostrad i dróg ekspresowych ustalony jest w rozporządzeniu Rady Ministrów, natomiast wykaz dróg krajowych jest ustalany w rozporządzeniu Ministra właściwego do spraw transportu⁴³. Do dróg krajowych zalicza się drogi międzynarodowe oraz połączenia między największymi ośrodkami gospodarczymi kraju i głównymi przejściami granicznymi.

Centralnym organem administracji rządowej właściwym w sprawach dróg krajowych jest Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad, który zarządza drogami krajowymi. Drogi krajowe, z wyjątkiem autostrad i dróg ekspresowych, w granicach miast na prawach powiatu zarządzane są przez prezydentów miast.

Zgodnie z art. 19 ust. 3 ustawy o drogach publicznych Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad jest zarządcą autostrady wybudowanej na zasadach określonych w ustawie do czasu przekazania jej, w drodze porozumienia, spółce, z którą zawarto umowę o budowę i eksploatację albo wyłącznie eksploatację autostrady. Spółka pełni funkcję zarządcy autostrady płatnej na warunkach określonych w umowie o budowę i eksploatację albo wyłącznie eksploatację autostrady.

Zarządcami pozostałych dróg publicznych są:

1. dróg wojewódzkich – zarządy województw,
2. dróg powiatowych – zarządy powiatów,
3. dróg gminnych – wójtowie, burmistrzowie, prezydenci miast.

W miastach na prawach powiatu wszystkimi drogami publicznymi z wyjątkiem autostrad i dróg ekspresowych zarządzają prezydenci miast.

⁴² Ustawa z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 889).

⁴³ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lutego 2018 r. w sprawie ustalenia przebiegu dróg krajowych (Dz. U. z 2018 r. poz. 442) oraz rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 maja 2004 r. w sprawie sieci autostrad i dróg ekspresowych (Dz. U. z 2018 r. poz. 741 z późn. zm.).

5.1.2. Ewidencja sieci dróg krajowych

Obowiązki w zakresie gromadzenia danych dotyczących dróg publicznych regulują przepisy rozporządzenia ministra właściwego do spraw transportu⁴⁴. Dane o sieci dróg publicznych dla celów statystycznych składane są przez zarządców dróg, koncesjonariuszy autostrad i spółek budujących lub eksploatujących autostrady. Organem odpowiedzialnym za sporządzanie informacji zbiorczej jest Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad.

Tab. 5.1. Sieć dróg krajowych

klasa dróg	długość [km]	
	2024 r.	2023 r.
autostrady – A	1.888,2	1.850,8
drogi ekspresowe – S	3.314,0	3.240,5
drogi główne ruchu przyspieszonego – GP	9.447,0	9.550,5
drogi główne – G	4.695,0	4.732,6
drogi zbiorcze – Z	86,5	85,6
drogi lokalne – L	7,3	7,3
drogi dojazdowe – D	6,1	5,5
długość dróg krajowych ogółem	19.444,0	19.472,8
<i>w granicach administracyjnych miast</i>	<i>4.043,0</i>	<i>4.071,7</i>
<i>poza granicami administracyjnymi miast</i>	<i>15.401,0</i>	<i>15.401,0</i>

Źródło: Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad.

Tab. 5.2. Obiekty mostowe, tunele i przejścia podziemne na sieci dróg krajowych

konstrukcja obiektów	długość [m]	powierzchnia [m ²]	liczba	liczba
	2024 r.			2023 r.
mosty, wiadukty, estakady i kładki dla pieszych (trwałe)	692.932,01	10.180.353,72	11.183	11.067
<i>stalowe</i>	139.199,31	2.096.259,19	1.511	1.487
<i>z betonu zbrojonego (żelbetowe)</i>	151.514,30	2.132.920,04	4.102	4.054
<i>z betonu sprężonego (strunobetonowe, kablobetonowe)</i>	401.710,38	5.945.420,64	5.521	5.474
<i>betonowe, kamienne, ceglane</i>	465,02	5.560,93	47	50
<i>drewniane</i>	43,00	192,93	2	2
przejścia podziemne	10.263,35	92.845,31	210	215
tunele	18.509,43	319.006,04	141	133

Źródło: jak w tab. 5.1.

⁴⁴ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 16 lutego 2005 r. w sprawie trybu sporządzania informacji oraz gromadzenia i udostępniania danych o sieci dróg publicznych, obiektach mostowych, tunelach oraz promach (Dz. U. z 2005 r. nr 67 poz. 583).

Tab. 5.3. Wartość dróg krajowych i obiektów mostowych

rodzaj obiektu, zarządca	wartość [mln PLN]	
	2024 r.	2023 r.
drogi krajowe zarządzane przez GDDKiA (wartość netto)	115.612,30	118.522,53
obiekty mostowe i przejścia podziemne na drogach krajowych zarządzanych przez GDDKiA (wartość netto)	36.806,53	33.939,50
drogi krajowe w miastach na prawach powiatu (wartość odtworzeniowa)	32.137,29	29.509,27
obiekty mostowe, tunele i przejścia podziemne na sieci dróg krajowych w miastach na prawach powiatu (wartość odtworzeniowa)	17.898,33	15.951,01
ogółem	202.454,45	197.922,31
<i>drogi krajowe w budowie</i>	<i>45.651,036</i>	<i>43.719,30</i>

Źródło: jak w tab. 5.1.

5.2. MAJĄTEK SKARBU PAŃSTWA ZWIĄZANY Z GOSPODARKĄ WODNĄ I GOSPODARKĄ MORSKĄ

Dział administracji „gospodarka wodna” obejmuje m. in.: kształtowanie, ochronę i racjonalne wykorzystywanie zasobów wodnych, sprawy utrzymania śródlądowych wód powierzchniowych stanowiących własność Skarbu Państwa wraz z infrastrukturą techniczną związaną z tymi wodami, obejmującą budowle oraz urządzenia wodne, budowę, modernizację, utrzymanie śródlądowych dróg wodnych oraz urządzeń zabezpieczających przed powodzią⁴⁵. Działem tym kieruje minister właściwy do spraw gospodarki wodnej.

Na podstawie ustawy Prawo wodne organami właściwymi w sprawach gospodarowania wodami, zgodnie z przyznanymi kompetencjami, są:

1. minister właściwy do spraw gospodarki wodnej,
2. minister właściwy do spraw żeglugi śródlądowej,
3. Prezes Wód Polskich,
4. dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej Wód Polskich,
5. dyrektor zarządu zlewni Wód Polskich,
6. kierownik nadzoru wodnego Wód Polskich,
7. dyrektor urzędu morskiego,
8. wojewoda,
9. starosta,
10. wójt, burmistrz lub prezydent miasta.

Utrzymanie wód i urządzeń wodnych należy do kompetencji wyżej wymienionych organów, zgodnie z obowiązującymi przepisami. Obowiązek ten był realizowany poprzez utrzymanie dna i brzegów cieków naturalnych, sztucznych zbiorników wodnych zlokalizowanych na tych ciekach oraz dna jezior przepływowych, zarządzanie budowlami i urządzeniami hydrotechnicznymi i regulacyjnymi niezbędnymi do realizacji zadań statutowych jednostek określonych przepisami Prawa wodnego. W stosunku do pozostałego mienia związanego z gospodarką wodną, które nie posiada wskazanego administratora, organem właściwym w zakresie gospodarowania tym mieniem jest starosta.

⁴⁵ Ustawa z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1275).

5.3. URZĄDZENIA MELIORACJI WODNYCH I BUDOWLE PRZECIWPOWODZIOWE

Według ustawy Prawo wodne melioracje wodne polegają na regulacji stosunków wodnych w celu polepszenia zdolności produkcyjnej gleby i ułatwienia jej uprawy.

Ustawa definiuje katalog urządzeń melioracji wodnych, którymi są:

1. rowy wraz z budowlami związanymi z nimi funkcjonalnie,
2. drenowania,
3. rurociągi,
4. stacje pomp służące wyłącznie do celów rolniczych,
5. ziemne stawy rybne,
6. groble na obszarach nawadnianych,
7. systemy nawodnień grawitacyjnych,
8. systemy nawodnień ciśnieniowych

– jeżeli służą celom, o których mowa w art. 195 ustawy.

Równocześnie przepisy dotyczące urządzeń melioracji wodnych stosuje się odpowiednio do:

1. budowli wstrzymujących erozję wodną,
2. dróg dojazdowych niezbędnych do użytkowania obszarów zmeliorowanych,
3. fitomelioracji oraz agromelioracji,
4. systemów przeciwoerozyjnych,
5. zagospodarowania zmeliorowanych trwałych łąk lub pastwisk,
6. zagospodarowania nieużytków przeznaczonych na trwałe łąki lub pastwiska.

Natomiast budowle przeciwpowodziowe to:

1. kanały ulgi,
2. kierownice w ujściach rzek do morza,
3. poldery przeciwpowodziowe,
4. sztuczne zbiorniki przeciwpowodziowe,
5. suche zbiorniki przeciwpowodziowe,
6. wały przeciwpowodziowe,
7. budowle regulacyjne,
8. wrota przeciwpowodziowe i przeciwsztormowe,
9. falochrony,
10. budowle ochrony brzegów morskich,
11. stopnie wodne

– wraz z obiektami związanymi z nimi technicznie i funkcjonalnie lub nieruchomościami przeznaczonymi na potrzeby ochrony przed powodzią.

W związku ze zmianami w metodyce klasyfikacji oraz kompetencjach w zakresie zarządzania gospodarką wodną, wynikającymi ze zmian w ustawie Prawo wodne, PGW Wody Polskie prowadziły systematycznie działania zmierzające do pełnej inwentaryzacji obiektów i urządzeń stanowiących mienie Skarbu Państwa, w stosunku do którego PGW Wody Polskie wykonuje uprawnienia właścicielskie.

Tab. 5.4. Sprawozdanie z wykonania obiektów małej retencji wodnej za 2024 r. – środki finansowe

środki finansowe [tys. PLN]	piętrzenie jezior	zbiorniki sztuczne	stawy rybne	samodzielne budowle piętrzące i ujęcia wód na ciekach	inne	ogółem
PGL Lasy Państwowe	252	0	0	0	0	252
Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	0	5.960	0	0	889	4.471
Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	0	571	0	0	0	0
Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	0	103	0	0	0	185
samorządy	0	23.010	131	562	854	277.172
fundusze strukturalne UE	0	8.936	0	0	1.466	10.825
PGW Wody Polskie	0	7.948	0	1.226	0	250
inne	0	3.851	1.015	607	1.241	52.939
2024 r. ogółem	252	50.379	1.146	2.395	4.450	346.094
2023 r. ogółem	166	222.235	150.398	7.137	350.688	730.624

Źródło: Ministerstwo Infrastruktury.

Tab. 5.5. Sprawozdanie z wykonania obiektów małej retencji wodnej za 2024 r. – efekty rzeczowe

efekty rzeczowe		j. m.	obiekty małej retencji nowe łącznie	obiekty małej retencji łącznie	piętrzenie jezior		zbiorniki sztuczne		stawy rybne		samodzielne budowle piętrzące i ujęcia wód na ciekach		inne	
					nowe	ogółem	nowe	ogółem	nowe	ogółem	nowe	ogółem	nowe	ogółem
liczba obiektów		[szt.]	619	33.140	7	379	113	4.534	13	8.403	4	18.859	482	965
powierzchnia zalewu		[ha]	486,31	82.031,97	1,23	36.108,23	459,84	11.964,68	7,79	33.470,26	0,00	0,00	17,45	488,80
przyrost pojemności zmagazyno- wanej wody	ogółem	[tys.m ³]	10.297,02	881.284,27	9.400	281.745,30	663,92	215.179,96	33,90	330.505,00	0,08	50.100,27	199,12	3.753,74
	w tym dla rolnictwa	[tys.m ³]	186,04	408.148,06	0,00	53.389,88	124,92	84.413,97	0,55	222.587,57	0,00	45.754,76	60,57	2.001,88
przewidywana powierzchnia nawodnień		[ha]	36,80	169.157,95	1,23	10.584,53	33,58	11.337,63	0,00	1.890,66	0,00	144.760,73	1,99	584,40

Źródło: jak w tab. 5.4.

5.4. WODNE BUDOWLE INŻYNIERSKIE UTRZYMYWANE PRZEZ URZĘDY MORSKIE

Własność akwenów portowych wraz z infrastrukturą zapewniającą dostęp do portów lub przystani morskich przysługuje Skarbowi Państwa i jest wyłączona z obrotu.

Budowa, modernizacja i utrzymanie infrastruktury są finansowane ze środków budżetu państwa⁴⁶. Budowa i utrzymywanie obiektów infrastruktury zapewniającej dostęp do portów i przystani morskich należy do zadań organów administracji morskiej⁴⁷.

Do zadań administracji morskiej finansowanych ze środków budżetu państwa należy także budowa, utrzymanie i ochrona umocnień brzegowych, wydmy i zalesień ochronnych.

W przypadku braku podmiotu zarządzającego portem lub przystanią morską, akweny portowe znajdujące się w granicach portu lub przystani oraz ogólnodostępne obiekty, urządzenia i instalacje stanowiące majątek Skarbu Państwa związane z funkcjonowaniem portu lub przystani morskiej są zarządzane i utrzymywane przez Urzędy Morskie.

5.4.1. Zarządzanie i ewidencja budowli wodnych

Urzędy Morskie w Gdyni i Szczecinie, zarządzają morskimi budowlami hydrotechnicznymi oraz innymi obiektami nie będącymi własnością zarządów portów morskich, samorządów lub innych podmiotów prowadzących działalność gospodarczą.

Ewidencja obiektów prowadzona jest w formie zapisów w księgach majątkowych urzędów i podległych im jednostek, a ich wartość, z uwzględnieniem umorzenia, wykazywana jest w bilansach jako składnik wartości środków trwałych.

5.4.2. Wartość budowli wodnych

Zbiorcze wartości, z jakimi poszczególne obiekty zostały wprowadzone do ksiąg inwentarzowych, mogą znacznie odbiegać od kosztów zastąpienia liczonych na podstawie aktualnych przepisów i cen. Liczne obiekty, w tym największe morskie budowle wodne, jak rynny torów wodnych, nie posiadają wartości inwentarzowej. Zostały one przejęte po 1945 r. i były potem rozbudowywane przy wykorzystaniu środków pozainwestycyjnych, przez co ich wartość w ogóle nie figuruje w księgach inwentarzowych.

Tab. 5.6. Wartość morskich budowli hydrotechnicznych

organ zarządzający	wartość brutto [tys. PLN]	
	2024 r.	2023 r.
Urząd Morski w Szczecinie	8.582.939	8.574.387
Urząd Morski w Gdyni	3.309.720	1.293.523
ogółem	11.892.659	9.867.910

Źródło: urzędy morskie.

⁴⁶ Ustawa z dnia 20 grudnia 1996 r. o portach i przystaniach morskich (Dz. U. z 2023 r. poz. 1796).

⁴⁷ Art. 42 ust. 2 pkt 20 ustawy z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1125 z późn. zm.).

6. MIENIE SKARBU PAŃSTWA WYDZIELONE W MAJĄTKI ODREBNE

Rozdział niniejszy obejmuje zagadnienia dotyczące majątku, który został oddany w zarząd **Państwowemu Gospodarstwu Leśnemu Lasy Państwowe** i powierzony agencjom powołanym do gospodarowania rzeczowymi składnikami majątku Skarbu Państwa, w szczególności nieruchomościami – **Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa** i **Agencja Mienia Wojskowego** oraz rezerwami strategicznymi – **Rządowa Agencja Rezerw Strategicznych**.

6.1. PAŃSTWOWE GOSPODARSTWO LEŚNE LASY PAŃSTWOWE

Lasami Skarbu Państwa zarządza Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe⁴⁸, państwowa jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej. Podstawowe zadanie PGL Lasy Państwowe polega na zachowaniu trwałości lasów oraz ciągłości i zrównoważonego wykorzystania wszystkich funkcji lasów. PGL Lasy Państwowe prowadzi gospodarkę leśną, gospodaruje gruntami i innymi nieruchomościami oraz ruchomościami związanymi z gospodarką leśną. PGL Lasy Państwowe prowadzi działalność na zasadzie samodzielności finansowej i pokrywa koszty działalności z własnych przychodów.

6.1.1. Gospodarowanie nieruchomościami PGL Lasy Państwowe

W stosunkach cywilnoprawnych Skarb Państwa, w zakresie swojego działania, reprezentują: Dyrektor Generalny, dyrektor regionalnej dyrekcji i nadleśniczy. Kierownik jednostki organizacyjnej PGL Lasy Państwowe za zgodą Dyrektora Generalnego, może nabywać grunty i nieruchomości, tylko jeżeli jest to uzasadnione potrzebami gospodarki leśnej i nie narusza interesu Skarbu Państwa. Sprzedaż lasów, gruntów i innych nieruchomości PGL Lasy Państwowe może następować tylko w przypadkach określonych w ustawie.

Lasy i grunty, na których nie jest możliwe prowadzenie racjonalnej gospodarki PGL Lasy Państwowe może w drodze umowy przekazywać nieodpłatnie Krajowemu Ośrodkowi Wsparcia Rolnictwa (KOWR). W razie zmiany przeznaczenia gruntów leśnych lub rolnych znajdujących się w zarządzie PGL Lasy Państwowe na cele nieleśne lub nierolnicze, w związku z potrzebami innej jednostki organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej, przekazanie gruntów następuje nieodpłatnie, w drodze umowy o przeniesieniu zarządu.

Nieruchomości, stanowiące własność Skarbu Państwa a zarządzane przez PGL Lasy Państwowe, przeznaczone na drogi krajowe stają się nieodpłatnie, z mocy prawa, przedmiotem trwałego zarządu Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

Grunty nieprzydatne dla gospodarki leśnej, budynki i budowle wraz z niezbędnym gruntem mogą być przekazane w użytkowanie wieczyste osobie prawnej lub w użytkowanie innej jednostce organizacyjnej nie posiadającej osobowości prawnej. Lasy, grunty i inne nieruchomości Skarbu Państwa w zarządzie PGL Lasy Państwowe mogą być zamieniane na lasy, grunty i inne nieruchomości w przypadkach uzasadnionych potrzebami i celami gospodarki leśnej.

Dyrektor Generalny PGL Lasy Państwowe, na wniosek zainteresowanego ministra lub organu wykonawczego jednostki samorządu terytorialnego, może przekazać w użytkowanie wskazanej przez wnioskodawcę jednostce organizacyjnej lasy, grunty oraz inne nieruchomości, bez zmiany ich dotychczasowego przeznaczenia. W przypadkach uzasadnionych potrzebami obronności państwa, lasy mogą być przekazane w zarząd jednostce organizacyjnej podległej Ministrowi Obrony Narodowej.

⁴⁸ Zgodnie z art. 4 ustawy o lasach zasada ta nie dotyczy lasów będących w użytkowaniu wieczystym parków narodowych, wchodzących w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa i będących w użytkowaniu wieczystym na mocy odrębnych przepisów.

Tab. 6.1. Nieruchomości PGL Lasy Państwowe

rodzaj nieruchomości	powierzchnia [ha]		wartość * [tys. PLN]	
	2024 r.	2023 r.	2024 r.	2023 r.
las	7.346.398	7.338.940	449.103.282	527.447.876
użytki rolne	134.676	134.888	882.949	886.598
nieużytki	94.016	92.034		
wody	9.523	9.284		
tereny różne	12.458	12.605		
grunty zabudowane i zurbanizowane	8.188	8.215		
pozostałe grunty nieleśne	23.458	28.247		
ogółem	7.628.716	7.624.213	449.986.231	528.334.474

* Wartość obejmuje wyłącznie wartość bilansową i pozabilansową gruntów, bez wartości aktywów trwałych (budynki, budowle, pozostałe urządzenia). Wyliczenie wartości nieruchomości według metody ustalonej w zarządzeniu Dyrektora Generalnego PGL Lasy Państwowe z dnia 20 maja 2010 r.

Źródło: Dyrekcja Generalna PGL Lasy Państwowe.

Zmiany wartości lasów i pozostałych użytków gruntowych w stosunku do wartości za 2023 r. wynikały ze zmiany powierzchni gruntów, cech taksacyjnych drzewostanu oraz spadku średniej ceny drewna za pierwsze trzy kwartały 2024 r. (komunikat Prezesa GUS z dnia 18 października 2024 r.).

6.1.2. Majątek państwowej jednostki organizacyjnej PGL Lasy Państwowe

Państwowa jednostka organizacyjna PGL Lasy Państwowe zarządzała i gospodarowała składnikami majątku Skarbu Państwa związanymi z gospodarką leśną o wartości prawie 10 mld PLN (na koniec 2023 r. – 9,4 mld PLN).

Tab. 6.2. Wartość majątku PGL Lasy Państwowe

rodzaj składnika	wartość [tys. PLN]	
	2024 r.	2023 r.
budynki, lokale, obiekty inżynierii lądowej i wodnej	7.897.002	7.473.362
maszyny, urządzenia, pojazdy, inne rzeczowe środki trwałe	533.414	483.688
środki trwałe w budowie	342.642	510.201
inwestycje długoterminowe	106.967	103.814
w tym akcje i udziały	47.879	47.879
zapasy	472.508	534.544
należności krótkoterminowe	744.884	776.172
środki pieniężne i krótkoterminowe aktywa finansowe	7.883.253	8.463.249
aktywa ogółem bez gruntów	18.082.300	18.447.745
fundusz własny	15.111.188	14.293.659
w tym: kapitał zasobów PGL Lasy Państwowe,	10.215.971	10.097.571
kapitał zasobów PGL Lasy Państwowe z aktualizacji wyceny,	344.480	347.253
Fundusz Leśny	3.793.088	3.225.232

Źródło: PGL Lasy Państwowe – bilans.

Dyrektor Generalny mógł, w imieniu Skarbu Państwa, tworzyć jednoosobowe spółki Skarbu Państwa lub przystępować do spółek z ograniczoną odpowiedzialnością lub spółek akcyjnych, ale lasy nie mogły stanowić przedmiotu wkładu niepieniężnego. 31 grudnia 2024 r. Dyrektor Generalny PGL Lasy Państwowe reprezentował Skarb Państwa w następujących 10 spółkach:

1. BOŚ S. A. w Warszawie,
2. Fabryka Podłóg BIADKI Sp. z o. o. w likwidacji w Biadkach,
3. INWESTSTAR S. A. w Starachowicach,
4. Leśny Zakład Usługowy LASBUD Sp. z o. o. w Białymstoku,
5. MBANK S. A. w Warszawie,
6. PPHU „Grandel” Sp. z o. o. w Pile,
7. Przedsiębiorstwo Transportu Leśnego TRANSLAS Sp. z o. o. w Toruniu,
8. Zakład Budowlano-Drogowy BIESZCZADY Sp. z o. o. w Ustrzykach Dolnych,
9. Dobrze z Lasu Sp. z o. o. w Warszawie,
10. Pro-Holding Sp. z o. o. w Krakowie.

6.2. WŁASNOŚĆ ROLNA SKARBU PAŃSTWA

Prawo własności i inne prawa rzeczowe na rzecz Skarbu Państwa w stosunku do nieruchomości rolnych, nieruchomości i innych składników mienia pozostałych po likwidacji państwowych przedsiębiorstw gospodarki rolnej oraz ich zjednoczeń i zrzeszeń, a także wobec innych nieruchomości rolnych przejętych przez Skarb Państwa z innych tytułów wykonuje **Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa** (KOWR), działający na podstawie ustawy z dnia 10 lutego 2017 r. o Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa⁴⁹.

Główne zadania realizowane przez KOWR obejmowały swoim zakresem:

1. gospodarowanie Zasobem Własności Rolnej Skarbu Państwa,
2. reprezentowanie Skarbu Państwa w określonych spółkach o szczególnym znaczeniu dla gospodarki narodowej,
3. promocję żywności i zwiększanie konkurencyjności polskich produktów rolno-spożywczych, stabilizację rynków rolnych, rozwój obszarów wiejskich, innowacyjności i pomoc żywnościową.

KOWR wykonywał również zadania określone odrębnymi przepisami, a w szczególności ustawą z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego⁵⁰ oraz ustawą z dnia 8 lipca 2005 r. o realizacji prawa do rekompensaty z tytułu pozostawienia nieruchomości poza obecnymi granicami Rzeczypospolitej Polskiej⁵¹.

6.2.1. Grunty Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa

Na koniec 2024 r. w Zasobie pozostawały grunty o ogólnej powierzchni **1.330,0 tys. ha**⁵².

⁴⁹ Dz. U. z 2025 r. poz. 294.

⁵⁰ Dz. U. z 2025 r. poz. 1653.

⁵¹ KOWR zobowiązany jest do przeznaczenia na Fundusz Rekompensacyjny przychodów ze sprzedaży co najmniej 400 tys. ha nieruchomości z ich częściami składowymi, realizowanej w trybach przetargowych. W 2024 r. do Funduszu Rekompensacyjnego została przekazana przez KOWR kwota 121,2 mln PLN (w 2023 r. – 494 mln PLN).

⁵² Powierzchnia obejmuje pozostające w ewidencji Zasobu grunty w innym zagospodarowaniu (w dożywotnim użytkowaniu, w bezumownym użytkowaniu i w użyczeniu) oraz obce grunty (grunty, które z mocy prawa przeszły w gestię innych podmiotów, lecz pozostają w ewidencji Zasobu do czasu ich protokolarnego przekazania). Szczegółowe dane o gruntach i gospodarowaniu nimi zawiera „Sprawozdanie z działalności Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa w 2024 r.”.

Tab. 6.3. Grunty Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa według województw

województwo	powierzchnia [ha]	
	2024 r.	2023 r.
dolnośląskie	191.130	191.620
kujawsko-pomorskie	79.474	80.182
lubelskie	35.081	35.266
lubuskie	93.883	94.671
łódzkie	17.969	18.036
małopolskie	13.570	13.607
mazowieckie	26.598	27.023
opolskie	65.817	65.860
podkarpackie	25.726	25.891
podlaskie	31.145	31.352
pomorskie	89.655	90.049
śląskie	33.970	34.108
świętokrzyskie	9.597	9.546
warmińsko-mazurskie	151.007	151.041
wielkopolskie	200.438	201.035
zachodniopomorskie	264.966	266.421
ogółem	1.330.026	1.335.708

Źródło: Sprawozdanie z działalności Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa w 2024 r.

W transakcjach zawieranych przez KOWR w 2024 r. średnia cena sprzedaży gruntów rolnych wyniosła 54.873- PLN/ha (w 2023 r. – 58.031,- PLN/ha). Obliczona na tej podstawie **szacunkowa wartość rynkowa gruntów Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa wyniosła 72,9 mld PLN** (w 2023 r. – 77,5 mld PLN).

Tab. 6.4. Powierzchnia i wartość gruntów Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa

stan	wartość ewidencyjna [tys. PLN]	powierzchnia ogółem [ha]	przeciętna cena sprzedaży gruntów rolnych [PLN/ha]	szacunkowa wartość rynkowa gruntów rolnych [mld PLN]
2024 r. ogółem	7.715.327	1.330.026	54.873	72,9
2023 r. ogółem	7.913.228	1.335.707	58.031	77,5

Źródło: sprawozdanie finansowe i sprawozdanie z działalności KOWR w 2024 r.

Tab. 6.5. Wartość Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa

pozycja bilansu	wartość [tys. PLN]	
	2024 r.	2023 r.
rzeczowe aktywa trwałe	8.081.915	* 8.313.224
w tym: grunty ⁵³ ,	7.715.327	7.913.228
budynki i budowle,	316.685	337.944
urządzenia techniczne i maszyny	8.328	9.664
majątek obrotowy	3.954.929	5.206.236
wartość funduszu własnego Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa	11.618.920	12.247.590

* Korekta wartości z pozycji sprawozdania finansowego za 2023 r.

Źródło: bilans KOWR – Zasób Własności Rolnej Skarbu Państwa.

6.2.2. Gospodarowanie Zasobem Własności Rolnej Skarbu Państwa

Stan mienia Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa mógł ulegać zmianom w wyniku następujących działań:

1. dzierżawy i sprzedaży mienia,
2. nieodpłatnego przekazywania gruntów z Zasobu na rzecz jednostek samorządu terytorialnego (gmin, powiatów, województw),
3. nieodpłatnego przekazywania lasów i gruntów do zalesienia przez PGL Lasy Państwowe,
4. nieodpłatnego przekazania gruntów kościołom i innym związkom wyznaniowym w Rzeczypospolitej Polskiej w sprawach wynikających z postępowania regulacyjnego,
5. nieodpłatnego przekazania gruntów innym uprawnionym podmiotom (m. in.: parkom narodowym, spółdzielniom mieszkaniowym, Polskiej Akademii Nauk, izbom rolniczym lub też nadanie na własność osobom – dożywotnim użytkownikom),
6. przekazania gruntów z Zasobu w innych formach (np. wniesienie jako aport do spółek, przekazanie gruntów pod wodami do regionalnych zarządów gospodarki wodnej lub marszałka województwa).

Natomiast nieruchomości wchodzące w skład Zasobu przeznaczone na drogi krajowe stawały się nieodpłatnie, z mocy prawa, przedmiotem trwałego zarządu ustanowionego na rzecz Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

Od wejścia w życie przepisów ustawy z dnia 14 kwietnia 2016 r. o wstrzymaniu sprzedaży nieruchomości Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa oraz o zmianie niektórych ustaw⁵⁴ podstawową formą zagospodarowania państwowych gruntów rolnych stała się dzierżawa.

W 2024 r. wydzierżawiono ogółem 43,1 tys. ha (w 2023 r. – 25,9 tys. ha) na podstawie 3,8 tys. zawartych umów. Zmiana wynikała głównie z wydłużenia okresów obowiązywania dotychczas

⁵³ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 30 kwietnia 2012 r. w sprawie szczegółowego trybu sprzedaży nieruchomości Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa i ich części składowych, warunków obniżenia ceny sprzedaży nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków oraz stawek szacunkowych gruntów (Dz. U. z 2021 r. poz. 2092). Wartość gruntów Zasobu do celów ewidencyjnych oblicza się stosując metodę stawek szacunkowych, uwzględniając cenę żyta, rodzaj i klasę gruntu oraz okręg podatkowy, w którym położona jest nieruchomość.

⁵⁴ Dz. U. z 2025 r. poz. 559.

zawartych umów dzierżawy, co miało wspierać poprawę struktury obszarowej gospodarstw rolnych. Natomiast w samej procedurze przedłużania dzierżawy wprowadzono stosowne preferencje, korespondujące z obowiązującą polityką państwa w zakresie rozwoju gospodarstw rodzinnych.

Tab. 6.6. Stan zagospodarowania gruntów Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa

stan *	przejęte do ZWRSP	sprze- dane	przeka- zane nieod- płatnie	pozosta- jące w ZWRSP	w tym:		
					w dzierża- wie	w zarządzie i użytkowaniu wieczystym	do rozdyspo- nowania **
	[w tys. ha]						
2024 r. ogółem	4.762,0	2.739,9	692,1	1.330,0	1.044,8	69	178,3
2023 r. ogółem	4.759,8	2.735,6	688,5	1.335,7	1.038,1	69,1	188,0

* Narastająco od początku działalności (od 1992 r.) do 31 grudnia 2024 r.

** W tym grunty obce, do których prawa przeszły na rzecz innych podmiotów lecz pozostają w ewidencji Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa do czasu ich protokolarnego przekazania tym podmiotom.

Źródło: jak w tab. 6.3.

Sprzedaż nieruchomości z Zasobu była możliwa tylko na ściśle określonych warunkach i dotyczyła jedynie dwóch sytuacji: gdy nieruchomość rolna miała powierzchnię do 2 ha oraz w przypadku nieruchomości rolnej o większej powierzchni, o ile sprzedaż była szczególnie uzasadniona ze względów społeczno-gospodarczych (po uzyskaniu zgody Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi). W 2024 r. zrealizowana sprzedaż nieruchomości Zasobu wyniosła 4.268 ha (wobec 4.554 ha w roku ubiegłym), z czego 2.043 ha sprzedano bez przetargu (w tym 1.945 ha dzierżawcom w ramach przysługującego im prawa pierwszeństwa w nabyciu), a 2.225 ha w trybie przetargowym. Szczególną grupę nabywców stanowiły osoby fizyczne, określane jako Zabuzanie. Nabywanie nieruchomości przez Zabuzan reguluje ustawa o realizacji prawa do rekompensaty z tytułu pozostawienia nieruchomości poza obecnymi granicami Rzeczypospolitej Polskiej. Do końca 2024 r. Zabuzanie zakupili z Zasobu 5,5 tys. ha ziemi za łączną kwotę 103 mln PLN (w 2024 r. osoby z przedmiotowymi uprawnieniami nabyły 0,1 ha ziemi z Zasobu w ramach jednej umowy o wartości 133,5 tys. PLN).

W innych niż sprzedaż formach trwałego rozdysponowania, organom właściwym do spraw gospodarowania wodami publicznymi przekazano nieodpłatnie łącznie ponad 251 tys. ha gruntów pod wodami płynącymi (w samym 2024 r. – 1.656 ha), na rzecz PGL Lasy Państwowe przekazano łącznie 156,6 tys. ha (w samym 2024 r. – 580 ha), kościelnym osobom prawnym przekazano łącznie ponad 90 tys. ha (w samym 2024 r. – 75 ha), jednostkom samorządu terytorialnego przekazano łącznie 61,5 tys. ha (w samym 2024 r. – 542 ha), a innym uprawnionym jednostkom i podmiotom – łącznie ponad 69 tys. ha (w samym 2024 r. – 250 ha).

Poza gruntami na Zasób Własności Rolnej Skarbu Państwa składały się inne składniki, m. in. prawie 5,4 tys. mieszkań, 643 obiekty rolno-przemysłowe i usługowe oraz 375 zespołów dworskich i pałacowo-parkowych.

6.2.3. Inne mienie Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa

Na koniec 2024 r. Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa wykonywał prawa z udziałów i akcji oraz sprawował nadzór właścicielski nad działalnością 47 spółek, których wykaz znajduje się poniżej (z tego: 31 spółek hodowli roślin i zwierząt oraz 16 spółek w ramach wykonywania ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego oraz innych ustaw):

1. Ośrodek Hodowli Zarodowej Bobrowniki Sp. z o. o.,
2. Ośrodek Hodowli Zwierząt Zarodowych Sp. z o. o. Chodeczek,
3. Ośrodek Hodowli Zarodowej Dębołęka Sp. z o. o.,
4. Przedsiębiorstwo Rolne Długie Stare Sp. z o. o.,
5. Stadnina Koni w Dobrzyniewie Sp. z o. o.,
6. Ośrodek Hodowli Zarodowej „Gajewo” Sp. z o. o.,
7. Przedsiębiorstwo Rolniczo-Hodowlane Gałopol Sp. z o. o.,
8. Ośrodek Hodowli Zarodowej „Garzyn” Sp. z o. o.,
9. Ośrodek Hodowli Zarodowej „Głogówek” Sp. z o. o.,
10. Stadnina Koni „Iwno” Sp. z o. o.,
11. Stadnina Koni Janów Podlaski Sp. z o. o.,
12. Ośrodek Hodowli Zarodowej w Kamieńcu Żąbkowickim Sp. z o. o.,
13. Hodowla Zarodowa Zwierząt „Żołędnica” Sp. z o. o.,
14. Stadnina Koni „Krasne” Sp. z o. o.,
15. Stadnina Koni Liski Sp. z o. o.,
16. Ośrodek Hodowli Zarodowej Lubiana Sp. z o. o.,
17. Stado Ogierów w Łącku Sp. z o. o.,
18. Stadnina Koni Michałów Sp. z o. o.,
19. „Mście” Ośrodek Hodowli Zarodowej Sp. z o. o.,
20. Gospodarstwo Rolno-Hodowlane Żydowo Sp. z o. o.,
21. Stadnina Koni „Nowe Jankowice” Sp. z o. o.,
22. Stadnina Koni Nowielice Sp. z o. o.,
23. Ośrodek Hodowli Zarodowej w Osieku Sp. z o. o.,
24. Ośrodek Hodowli Zarodowej Osiecinia Sp. z o. o.,
25. Hodowla Zwierząt Zarodowych Osowa Sień Sp. z o. o.,
26. Stadnina Koni „Pępowo” Sp. z o. o.,
27. Stadnina Koni Prudnik Sp. z o. o.,
28. Ośrodek Hodowli Zarodowej „Przerzeczyn Zdrój” Sp. z o. o.,
29. Stadnina Koni „Racot” Sp. z o. o.,
30. Stado Ogierów „Starogard Gdański” Sp. z o. o.,
31. PlantiCo – Hodowla i Nasiennictwo Ogrodnicze Zielonki Sp. z o. o.,
32. Stacja Hodowli i Unasiennienia Zwierząt Sp. z o. o.,
33. Widawa Sp. z o. o.,
34. Gospodarstwo Agro-Turystyczne Kutry Sp. z o. o.,
35. Wielkopolskie Centrum Hodowli i Rozrodu Zwierząt w Poznaniu siedzibą w Tulcach Sp. z o. o.,
36. Vitra Trade Sp. z o. o. w likwidacji,
37. Krajowa Grupa Spożywcza S. A.,
38. Wesola Sp. z o. o.,
39. PZZ Trzemeszno Sp. z o. o.,
40. Terminal Intermodalny Bydgoszcz Emilianowo Sp. z o. o. w likwidacji,
41. Jurajski AGRO FRESH Park S. A.,
42. Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna INVEST-PARK Sp. z o. o.,
43. TDM "ARRTRANS" S. A. w likwidacji w upadłości,
44. EURO-PARK Żąbkowice Sp. z o. o.,
45. Rolno-Spożywcza Spółka Inwestycyjna Sp. z o. o. w likwidacji,
46. POLGRUNT Sp. z o. o.,
47. GPW Ventures Asset Management sp. z o. o. KOWR Ventures ASI S. K. A.

31 jednoosobowych spółek Skarbu Państwa o szczególnym znaczeniu w pracach na rzecz postępu biologicznego w rolnictwie i dla gospodarki narodowej prowadzących działalność w zakresie hodowli roślin uprawnych, hodowli zwierząt gospodarskich, stadnin koni i stad ogierów miało status spółek strategicznych, nieprzewidzianych aktualnie do prywatyzacji.

6.3. MIENIE POWIERZONE AGENCJI MIENIA WOJSKOWEGO

Na podstawie ustawy z dnia 10 lipca 2015 r. o Agencji Mienia Wojskowego⁵⁵, Skarb Państwa powierzył Agencji wykonywanie w jego imieniu i na jego rzecz praw własności i innych praw rzeczowych m. in. w stosunku do nieruchomości stanowiących jego własność:

1. wykorzystywanych do zakwaterowania żołnierzy zawodowych,
2. zajętych pod budowlę i urządzenia związane z nieruchomościami wykorzystywanymi do zakwaterowania,
3. uznanych za zbędne na cele obronności i bezpieczeństwa państwa, jeżeli przedstawiona przez Agencję propozycja wykorzystania tych nieruchomości uzasadnia ich przekazanie w celu realizacji zadań Agencji.

Agencja wykonywała zadania własne oraz powierzone jej przez Ministra Obrony Narodowej zadania zlecone. Do najważniejszych **zadań własnych** należały:

1. gospodarowanie mieniem Skarbu Państwa powierzonym i użyczonym Agencji, w tym obrót z zagranicą towarami, technologiami i usługami o znaczeniu strategicznym dla bezpieczeństwa państwa,
2. obrót mieniem, w tym sprzedaż lokali mieszkalnych, innych nieruchomości oraz infrastruktury,
3. przejmowanie i nabywanie mienia,
4. podejmowanie przedsięwzięć służących poprawie efektywności energetycznej oraz wsparcie działań na rzecz odnawialnych źródeł energii dla potrzeb Sił Zbrojnych,
5. budowanie domów mieszkalnych,
6. wytwarzanie, przechowywanie i obrót materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym,
7. współpraca z przedsiębiorcami wykonującymi zadania w dziedzinie obronności i bezpieczeństwa państwa w zakresie realizacji obrotu towarami, technologiami i usługami o znaczeniu strategicznym dla bezpieczeństwa państwa,
8. organizacja przedsięwzięć związanych z promocją Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.

Zadania zlecone to przede wszystkim zadania powierzone przez Ministra Obrony Narodowej w zakresie gospodarki mieszkaniowej i internatowej oraz inwestycji i remontów zasobów mieszkaniowych i internatowych, w szczególności poprzez racjonalne wykorzystanie zasobów, planowanie i realizację inwestycji, wypłacanie osobom uprawnionym świadczeń pieniężnych, obsługa przekazanych kompleksów magazynowych oraz zbywanie podmiotom wskazanym przez Ministra Obrony Narodowej mienia ruchomego przekazanego Agencji przez tego Ministra.

Tab. 6.7. Wybrane składniki mienia powierzonego Agencji Mienia Wojskowego

rodzaj składnika	wartość [tys. PLN]	
	2024 r.	2023 r.
grunty	781.117	774.627
budynki, lokale i budowle	2.564.985	2.532.485
udziały w sp. z o. o. oraz spółdzielniach mieszkaniowych	1.068.401	1.054.881

Źródło: sprawozdanie finansowe i sprawozdanie z działalności AMW za 2024 r.

⁵⁵ Dz. U. z 2025 r. poz. 817.

Wartość księgowa netto majątku trwałego Skarbu Państwa powierzonego AMW według stanu na 31 grudnia 2024 r. wynosiła **4.533.385 tys. PLN** (na koniec 2023 r. kwota ta wynosiła 4.433.221 tys. PLN).

Zgodnie z ustawą o Agencji Mienia Wojskowego, wynik finansowy brutto Agencji obciążają określone odpisy. Odpis w wysokości 100 % wartości nadwyżki przychodów nad kosztami uzyskanej przez Agencję z gospodarowania koncesjonowanymi i niekoncesjonowanymi ruchomymi składnikami majątku, przekazanymi przez jednostki organizacyjne podległe Ministrowi Obrony Narodowej lub przez niego nadzorowane, przeznacza się na Fundusz Wsparcia Sił Zbrojnych. Odpis w wysokości 93 % wartości nadwyżki przychodów nad kosztami uzyskanej przez Agencję z gospodarowania mieniem Skarbu Państwa przekazanym przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych, pomniejszonej o podatek dochodowy od osób prawnych, przeznacza się na Fundusz Modernizacji Bezpieczeństwa Publicznego⁵⁶.

AMW może tworzyć, łączyć, przystępować i przejmować, na podstawie przepisów odrębnych, spółki prawa handlowego i towarzystwa budownictwa społecznego, wносить mienie, w tym także jako wkład niepieniężny do tych spółek i towarzystw budownictwa społecznego, które realizują zadania na potrzeby obronności i bezpieczeństwa państwa. Prawa i obowiązki wspólnika lub akcjonariusza w takich podmiotach wykonuje Agencja w imieniu Skarbu Państwa. 31 grudnia 2024 r. Agencja Mienia Wojskowego reprezentowała Skarb Państwa w następujących 5 spółkach:

1. AMW INVEST Sp. z o. o.,
2. AMW REWITA Sp. z o. o.,
3. AMW SINEVIA Sp. z o. o.,
4. AMW TBS „KWATERA” Sp. z o. o.,
5. MAZOWIECKI PORT LOTNICZY WARSZAWA-MODLIN Sp. z o. o.

31 grudnia 2024 r. w dyspozycji AMW pozostawało 1.809 nieruchomości gruntowych, stanowiących wyłączną własność Skarbu Państwa, o łącznej powierzchni 2.965,2339 ha (na koniec 2023 r. – 1.855 nieruchomości gruntowych o łącznej powierzchni 2.962,9586 ha). W zasobie AMW znajdowało się 341 budynków mieszkalnych, 68 budynków internatowych i 1.663 budynków o innym przeznaczeniu. Pozostały zasób AMW to udziały w nieruchomościach wspólnych, związane głównie z własnością niewyodrębnionych lokali mieszkalnych Skarbu Państwa w budynkach wspólnot mieszkaniowych, a także nieruchomości oddane w trwałe zarząd oraz nieruchomości, których Agencja była użytkownikiem wieczystym. W 2024 r. przejęto 5 nieruchomości o łącznej powierzchni 3,4609 ha, trwale zbędne dla potrzeb resortu spraw wewnętrznych i administracji.

6.4. REZERWY STRATEGICZNE

Zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 2020 r. o rezerwach strategicznych⁵⁷, rezerwy strategiczne tworzy się na wypadek zagrożenia bezpieczeństwa i obronności państwa, bezpieczeństwa, porządku i zdrowia publicznego oraz wystąpienia klęski żywiołowej lub sytuacji kryzysowej, w celu wsparcia wykonywania zadań w zakresie bezpieczeństwa i obrony państwa, odtworzenia infrastruktury krytycznej, złagodzenia zakłóceń w ciągłości dostaw służących funkcjonowaniu gospodarki i zaspokojeniu podstawowych potrzeb obywateli, ratowania ich życia i zdrowia, realizacji interesów narodowych Rzeczypospolitej Polskiej w dziedzinie bezpieczeństwa narodowego, wypełnienia jej zobowiązań międzynarodowych, a także udzielania pomocy i wsparcia podmiotom prawa międzynarodowego publicznego.

⁵⁶ Zgodnie ze sprawozdaniem finansowym za rok 2024 ustalono tylko odpis dla MON w wysokości 7.250 tys. PLN, tj. 98,3% planu rocznego (w 2023 r. odpis dla MON w wysokości 45.272 tys. PLN, tj. 117 % planu rocznego).

⁵⁷ Dz. U. z 2024 r. poz. 1598 z późn. zm.

Rezerwy strategiczne mogą stanowić: surowce, materiały, urządzenia, maszyny, konstrukcje, elementy infrastruktury krytycznej, moc produkcyjna, moc usługowa, zwierzęta gospodarskie, produkty naftowe, produkty rolne i rolno-spożywcze, środki spożywcze i ich składniki, wyroby medyczne, produkty lecznicze, produkty lecznicze weterynaryjne oraz substancje czynne w rozumieniu ustawy z dnia 6 września 2001 r. Prawo farmaceutyczne⁵⁸, materiały wybuchowe, broń, amunicja oraz ich istotne części, ładunki miotające oraz wyroby i technologie o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym w rozumieniu ustawy z dnia 13 czerwca 2019 r. o wykonywaniu działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym⁵⁹, produkty biobójcze, a także inne – niezbędne do realizacji celów, o których mowa w ustawie o rezerwach strategicznych.

Rezerwy strategiczne stanowią wyodrębniony majątek Skarbu Państwa⁶⁰, z zastrzeżeniem wyjątków przewidzianych w ustawie o rezerwach strategicznych. Tworzy je, w drodze decyzji, Prezes Rady Ministrów zgodnie z Rządowym Programem Rezerw Strategicznych lub poza tym Programem (art. 14 ustawy o rezerwach strategicznych). Program ten powinien zawierać co najmniej określenie asortymentu i jego ilość oraz przeznaczenie tworzonych rezerw strategicznych, a decyzję o utworzeniu rezerw strategicznych wykonuje Rządowa Agencja Rezerw Strategicznych. Zakres działania Agencji określa art. 31 ustawy o rezerwach strategicznych. Obejmuje on m. in. prowadzenie inwestycji związanych z budową lub modernizacją infrastruktury technicznej, służącej do utrzymywania rezerw strategicznych oraz innych inwestycji związanych z wykonywaniem zadań.

W zakresie ropy naftowej i produktów naftowych tworzone są zapasy interwencyjne. Składają się na nie zapasy obowiązkowe, tworzone przez przedsiębiorców oraz zapasy agencyjne, tworzone przez Rządową Agencję Rezerw Strategicznych, zgodnie z ustawą z dnia 16 lutego 2007 r. o zapasach ropy naftowej, produktów naftowych i gazu ziemnego oraz zasadach postępowania w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa paliwowego państwa i zakłóceń na rynku naftowym⁶¹, nadzorowaną przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych. Zapasy interwencyjne tworzone są na wypadek wystąpienia zakłóceń w dostawach na rynek krajowy ropy naftowej lub paliw oraz konieczności wypełniania zobowiązań międzynarodowych. Zapasy agencyjne stanowią uzupełnienie zapasów obowiązkowych, a ich stan ma zapewnić pokrycie dziewięćdziesięciodniowego importu ropy i produktów naftowych netto, z uwzględnieniem zapasów obowiązkowych. Zatem minimalne zapasy agencyjne ropy naftowej i paliw powinny odpowiadać co najmniej różnicy pomiędzy dziewięćdziesięciodniowymi zapasami a poziomem zapasów obowiązkowych sektora.

Zapasy interwencyjne minister właściwy do spraw energii uwalnia w przypadkach i w trybie, o którym mowa w ustawie o zapasach ropy naftowej, produktów naftowych i gazu ziemnego oraz zasadach postępowania w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa paliwowego państwa i zakłóceń na rynku naftowym, natomiast rezerwy strategiczne są udostępniane na podstawie decyzji Prezesa Rady Ministrów zgodnie z ustawą o rezerwach strategicznych.

W 2024 r. obowiązywał Rządowy Program Rezerw Strategicznych na lata 2022-2026, przyjęty 23 września 2022 r. przez Radę Ministrów.

Wartość rezerw strategicznych oraz zapasów agencyjnych ropy naftowej i produktów naftowych 31 grudnia 2024 r. wynosiła **11.106.470 tys. PLN** (w cenach ewidencyjnych⁶²) wobec 11.213.583 tys. PLN na koniec roku 2023 (poz. B.I.4, bez uwzględniania towarów pozostałych).

⁵⁸ Dz. U. z 2025 r. poz. 750 z późn. zm.

⁵⁹ Dz. U. z 2023 r. poz. 1743.

⁶⁰ W przypadkach uzasadnionych rachunkiem ekonomicznym lub szczególnymi względami technologicznymi lub organizacyjnymi dopuszcza się utrzymywanie rezerw strategicznych w postaci asortymentu powierzonego organom administracji publicznej albo stanowiącego własność przedsiębiorców lub podmiotów niebędących przedsiębiorcami, w magazynach będących w ich dyspozycji.

⁶¹ Dz. U. z 2024 r. poz. 1281 z późn. zm.

⁶² Wartość zapasów zgodnie z bilansem Rządowej Agencji Rezerw Strategicznych.

7. SEKTOR FINANSÓW PUBLICZNYCH

Znaczne zasoby majątku Skarbu Państwa (oraz publiczne środki finansowe) wykorzystywane są do realizacji konstytucyjnych i ustawowych zadań władzy publicznej tj. organów administracji rządowej, kontroli państwowej i ochrony prawa oraz sądów i trybunałów. Zadania te wykonywane są przez państwowe jednostki budżetowe tworzone do obsługi organów, jak również przez podległe i podporządkowane im i nadzorowane instytucje i służby o różnej formie prawnej, świadczące usługi publiczne, których działalność zasilana jest ze środków publicznych.

Sektor finansów publicznych, zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁶³, tworzą:

1. organy władzy publicznej, w tym: organy administracji rządowej, organy kontroli państwowej i ochrony prawa oraz sądy i trybunały,
2. jednostki samorządu terytorialnego oraz ich związki,
3. związki metropolitalne,
4. jednostki budżetowe,
5. samorządowe zakłady budżetowe,
6. agencje wykonawcze,
7. instytucje gospodarki budżetowej,
8. państwowe fundusze celowe,
9. Zakład Ubezpieczeń Społecznych i zarządzane przez niego fundusze oraz Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego i fundusze zarządzane przez Prezesa KRUS,
10. Narodowy Fundusz Zdrowia,
11. samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej,
12. uczelnie publiczne,
13. Polska Akademia Nauk i tworzone przez nią jednostki organizacyjne,
14. państwowe i samorządowe instytucje kultury,
15. inne państwowe lub samorządowe osoby prawne utworzone na podstawie odrębnych ustaw w celu wykonywania zadań publicznych, z wyłączeniem przedsiębiorstw, instytutów badawczych, instytutów działających w ramach Sieci Badawczej Łukasiewicz, banków i spółek prawa handlowego,
16. Bankowy Fundusz Gwarancyjny⁶⁴.

7.1. PAŃSTWOWE JEDNOSTKI BUDŻETOWE

Państwowe jednostki budżetowe pełnią rolę jednostek organizacyjnych Skarbu Państwa, jako że pokrywają swoje wydatki bezpośrednio z budżetu, a pobrane dochody odprowadzają na rachunek dochodów budżetu państwa. Ich inwestycje są finansowane z budżetu państwa.

W odniesieniu do mienia urzędów i w zakresie ich zadań, określonych w odrębnych przepisach, Skarb Państwa reprezentują kierownicy urzędów. Gospodarują oni przydzielonym jednostkom mieniem Skarbu Państwa na zasadach racjonalnej i oszczędnej gospodarki oraz zapewniają ochronę tego mienia.

Jednostki budżetowe mogą zbywać składniki majątku ruchomego. Natomiast nieruchomości, które mają w trwałym zarządzie, mogą dysponować tylko w ograniczonym zakresie, za zgodą organu nadzorującego.

⁶³ Dz. U. z 2025 r. poz. 1483.

⁶⁴ Zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji (Dz. U. z 2025 r. poz. 643 z późn. zm.) Fundusz jest osobą prawną wykonującą zadania określone w przedmiotowej ustawie oraz nie jest państwową osobą prawną i nie jest inną państwową jednostką organizacyjną.

Zasady gospodarki finansowej jednostek określone są w ustawie o finansach publicznych. Ewidencja majątkowa w jednostkach budżetowych prowadzona jest również według przepisów tejże ustawy oraz ustawy o rachunkowości i aktów wykonawczych. Wartości wynikające z tej ewidencji ujmowane są w łącznych bilansach dysponentów części budżetowych, które wykorzystano przygotowując niniejsze Sprawozdanie.

Tab. 7.1. Państwowe jednostki budżetowe w kraju

nazwa lub dysponent części budżetowej ⁶⁵	liczba jednostek budżetowych	
	2024 r.	2023 r.
Kancelaria Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej	1	1
Kancelaria Sejmu	1	1
Kancelaria Senatu	1	1
Sąd Najwyższy	1	1
Naczelny Sąd Administracyjny	17	17
Trybunał Konstytucyjny	1	1
Najwyższa Izba Kontroli	1	1
Rzecznik Praw Obywatelskich	1	1
Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji	1	1
Urząd Ochrony Danych Osobowych	1	1
Krajowe Biuro Wyborcze	50	50
Państwowa Inspekcja Pracy	18	18
Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu	12	12
Rzecznik Praw Dziecka	1	1
Krajowa Rada Sądownictwa	1	1
Kancelaria Prezesa Rady Ministrów	4	4
Minister Cyfryzacji	2	2
Minister Przemysłu	1	—
Minister Finansów	21	21
Minister Aktywów Państwowych	1	1
Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego	298	297
Minister Sportu i Turystyki	1	1
Minister Obrony Narodowej	93	92
Minister Edukacji	13	13
Minister Nauki	1	1
Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej	31	31
Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi	96	94
Minister Sprawiedliwości	427	428
Minister Klimatu i Środowiska	32	31
Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji	48	48
Minister Spraw Zagranicznych	2	2
Minister Zdrowia	37	37
Minister Rozwoju i Technologii	4	4
Minister Funduszy i Polityki Regionalnej	2	2
Minister Infrastruktury	17	17

⁶⁵ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 4 grudnia 2009 r. w sprawie klasyfikacji części budżetowych oraz określenia ich dysponentów (Dz. U. z 2025 r. poz. 1185).

Urząd Zamówień Publicznych	1	1
Urząd Regulacji Energetyki	1	1
Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów	1	1
Urząd d/s Kombatantów i Osób Represjonowanych	1	1
Centralne Biuro Antykorupcyjne	1	1
Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego	7	7
Główny Urząd Statystyczny	20	20
Agencja Wywiadu	1	1
Wyższy Urząd Górniczy	1	1
Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej	1	1
Główny Urząd Miar	13	13
Polski Komitet Normalizacyjny	1	1
Biuro Rzecznika Praw Pacjenta	1	1
Państwowa Agencja Atomistyki	1	1
Urząd Transportu Kolejowego	1	1
Prokuratoria Generalna Rzeczypospolitej Polskiej	1	1
Rządowe Centrum Legislacji	1	1
Urząd Komunikacji Elektronicznej	1	1
regionalne izby obrachunkowe	16	16
powszechne jednostki organizacyjne prokuratury	58	58
samorządowe kolegia odwoławcze	49	49
Państwowa Komisja do spraw wyjaśniania przypadków czynności skierowanych przeciwko wolności seksualnej i obyczajności wobec małoletniego poniżej lat 15	1	1
urzędy centralne ogółem	1.418	1.413
Wojewoda Dolnośląski	66	66
Wojewoda Kujawsko-Pomorski	52	52
Wojewoda Lubelski	54	55
Wojewoda Lubuski	37	37
Wojewoda Łódzki	51	51
Wojewoda Małopolski	49	50
Wojewoda Mazowiecki	86	86
Wojewoda Opolski	36	36
Wojewoda Podkarpacki	56	56
Wojewoda Podlaski	42	42
Wojewoda Pomorski	48	49
Wojewoda Śląski	50	50
Wojewoda Świętokrzyski	37	37
Wojewoda Warmińsko-Mazurski	52	52
Wojewoda Wielkopolski	76	76
Wojewoda Zachodniopomorski	53	53
urzędy wojewódzkie ogółem	845	848

Źródło: Ministerstwo Finansów – Informacja o liczbie jednostek organizacyjnych działających w ramach części budżetowej według stanu na 31 grudnia 2024 r., obliczenia PGRP.

Tab. 7.2. Jednostki organizacyjne za granicą

dysponent części budżetowej	typy jednostek	liczba	
		2024 r.	2023 r.
Ministerstwo Spraw Zagranicznych	ambasady	95	96
	instytuty polskie	26	26
	konsulaty generalne	37	37
	stałe przedstawicielstwa	7	9
	agencje konsularne i konsulaty	—	—
	inne	2	2
	ogółem	167	170
Ministerstwo Rozwoju i Technologii	wydziały w przedstawicielstwach Rzeczypospolitej Polskiej	4	4
Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej	Wydział Polityki Regionalnej i Spójności przy Stałym Przedstawicielstwie Rzeczypospolitej Polskiej Unii Europejskiej w Brukseli	1	1

Źródło: dane urzędów.

Tab. 7.3. Majątek jednostek budżetowych organów centralnych w układzie rodzajowym

dysponent części budżetowej	grunty	budynki, lokale, obiekty inżynierii lądowej i wodnej	maszyny, urządzenia, pojazdy, inne rzeczowe środki trwałe	środki trwałe w budowie	długo-terminowe należności i inne aktywa finansowe	zapasy	należności krótko-terminowe	środki pieniężne	aktywa ogółem *	
									2024 r.	2023 r.
	[tys. PLN]									
Kancelaria Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej	305.654	104.518	30.243	11.150	0	11.154	1.644	981	466.018	459.804
Kancelaria Sejmu	257.593	220.465	49.143	26.716	—	6.712	28.880	5.494	600.019	594.775
Kancelaria Senatu	10.301	2.678	10.604	60	0	1.043	7.086	2.752	35.109	29.290
Sąd Najwyższy	27.865	142.962	5.700	29	649	171	1.618	935	183.032	186.491
Naczelny Sąd Administracyjny	77.890	344.020	17.355	1.296	19.356	755	14.387	4.370	479.812	483.663
Trybunał Konstytucyjny	3.810	12.637	1.780	0	0	0	271	298	18.846	19.478
Najwyższa Izba Kontroli	13.702	101.606	20.873	1.582	0	2.437	6.214	3.622	160.870	156.404
Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich	12.592	42.536	3.853	1.543	0	172	422	143	61.903	61.301
Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji	0	137	910	0	237.873	249	44.901	39.990	324.530	316.045
Urząd Ochrony Danych Osobowych	0	450	2.356	0	0	0	735	320	5.234	4.290
Krajowe Biuro Wyborcze	1.182	3.509	3.821	18	0	130	786	610	13.752	15.794
Państwowa Inspekcja Pracy	15.347	79.626	14.933	884	29	674	20.421	6.182	142.049	142.847
IPN – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu	93.890	269.284	27.074	18.810	1.315	6.670	6.727	8.019	457.178	422.265
Rzecznik Praw Dziecka	0	0	830	0	0	0	0	34	952	864
Krajowa Rada Sądownictwa	0	0	570	0	0	0	147	94	1.520	1.215

Kancelaria Prezesa Rady Ministrów	331.822	54.306	20.832	4.260	0	398	147.179	82.786	643.834	29.092.730
Ministerstwo Finansów	505.956	2.425.078	737.862	175.907	4.197.381	22.272	7.368.962	4.707.238	66.651.766	53.346.014
Ministerstwo Aktywów Państwowych	611	25.195	5.647	51.303	124.596.314	118	375	6.861.980	131.542.155	125.092.174
Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego	364.735	1.993.763	134.363	268.126	380.764	3.512	1.671.145	161.298	4.978.617	4.675.190
Ministerstwo Cyfryzacji	16.166	46.258	105.340	512.222	0	147	1.174.621	252.075	2.205.051	1.404.211
Ministerstwo Edukacji Narodowej **	64.339	16.308	40.919	3.648	0	362	163.389	7.766	329.447	** 702.569
Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego ***	33.775	7.695	8.464	45.663	3.057	119	6.664	626	106.746	—
Ministerstwo Obrony Narodowej	13.139.960	16.545.033	48.260.135	13.631.298	1.611	50.064.768	107.019.668	936.362	254.821.505	199.597.682
Ministerstwo Przemysłu	8.128	12.708	774	1.013	23.184.647	0	600.033	7	23.807.477	—
Ministerstwo Sportu i Turystyki	934.757	1.542.982	1.443	0	3.192	213	877.551	1.310.020	4.671.317	3.825.635
Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej	75.730	151.219	18.887	10.221	1.475	1.104	230.940	22.791.621	23.299.886	15.075.800
Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi	199.545	556.438	131.658	173.375	1.259	10.132	17.884	46.461	1.158.774	1.028.686
Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej	61.396	72.884	7.054	654	19	414	4.831.351	1.198.824	6.183.377	15.005.189
Ministerstwo Sprawiedliwości	1.252.799	6.713.937	1.182.352	1.307.163	234.424	197.716	1.894.681	1.332.206	14.496.686	13.135.296
Ministerstwo Rozwoju i Technologii	195.963	69.232	20.061	7.304	1.057.829	250	303.675	4.731.304	6.408.519	7.220.695
Ministerstwo Infrastruktury	70.608.345	167.242.631	637.502	59.753.875	47.489.594	62.965	1.660.966	625.892	349.115.189	325.758.841
Ministerstwo Klimatu i Środowiska	64.105	209.430	69.954	4.897	596.014	886	46.927.679	697.219	48.587.870	33.292.817

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji	2.597.033	7.798.346	3.109.945	1.499.299	132.363	659.803	462.125	1.720.933	18.409.275	17.176.851
Ministerstwo Spraw Zagranicznych	738.445	2.187.887	465.026	476.926	1.270	644	66.392	357.474	4.527.688	4.383.675
Ministerstwo Zdrowia	33.821	108.549	129.414	491.308	37.175	329.854	991.448	8.354.732	10.511.962	11.484.426
Urząd Zamówień Publicznych	0	0	3.132	0	0	0	474	168	9.057	14.409
Urząd Regulacji Energetyki	0	0	2.841	127	500	0	205.050	468.700	677.841	582.304
Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów	689	30.534	16.293	385	2.157	0	202.644	662	254.503	60.500
Urząd do spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych	0	0	773	0	0	81	554	79	1.571	1.788
Centralne Biuro Antykorupcyjne	50.374	110.895	24.593	25.170	0	495	9.697	1.680	226.817	223.620
Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego	135.551	404.786	25.110	6.145	12	10.208	17.267	11.614	613.109	750.256
Główny Urząd Statystyczny	15.861	114.970	12.474	3.786	0	4.875	4.209	5.376	170.497	165.148
Agencja Wywiadu	272.646	140.059	62.503	1.799	0	1.175	1.553	4.173	494.001	363.426
Wyższy Urząd Górniczy	4.937	11.894	661	559	0	66	253	23	18.494	17.649
Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej	16.518	14.274	6.312	0	0	1.128	862	1.753	40.908	43.509
Główny Urząd Miar	82.605	140.426	60.683	249	0	1.790	12.158	1.418	308.105	309.374
Polski Komitet Normalizacyjny	7.094	35.428	1.035	0	0	18	238	146	44.019	45.412
Rzecznik Praw Pacjenta	0	0	457	0	0	37	389	63.704	64.789	29.400
Państwowa Agencja Atomistyki	0	0	7.994	0	0	334	64	151	13.522	15.098

Urząd Transportu Kolejowego	0	2.951	12.137	0	0	31	1.136	83	18.800	29.531
Prokuratura Generalna Rzeczypospolitej Polskiej	0	0	2.437	0	60	135	24.325	4.273	31.454	31.176
Rządowe Centrum Legislacji	0	120	1.440	45	0	58	374	58	2.231	2.584
Urząd Komunikacji Elektronicznej	7.084	18.405	42.643	664	5	0	8.893	4.379	97.270	2.114.711
samorządowe kolegia odwoławcze	1.730	7.795	3.228	1	0	79	1.415	436	15.728	15.230
Prokuratura Krajowa	183.349	954.118	93.155	252.966	31.410	1.984	54.444	11.131	1.625.698	1.444.393
Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15	0	0	1.562	0	0	0	397	69	2.250	2.417
urzędy i instytucje centralne ogółem	92.825.702	211.090.957	55.659.143	78.772.444	202.211.753	51.408.340	177.097.362	56.830.745	980.138.631	870.454.937

* Wartości aktywów trwałych i obrotowych razem pobrane z bilansów nie są sumą wartości wyszczególnionych w tabeli grup rodzajowych. Zagregowane dane o wartości pozostałych grup rodzajowych zamieszczono w „Załączniku do Rozdziału 6. i 7.”.

** Jak w tab. 4.9 poz. 15. Wartość aktywów ogółem za 2023 r. zlikwidowanego Ministerstwa Edukacji i Nauki została uwzględniona w wartości sumarycznej za 2023 r.

*** Jak w tab. 4.9 poz. 16.

Źródło: bilanse łączne urzędów i instytucji.

Tab. 7.4. Mienie użytkowane przez jednostki podporządkowane wojewodom

dysponent części budżetowej – urząd wojewódzki	aktywa trwałe razem *	grunty	budynki, lokale, obiekty inżynierii lądowej i wodnej	maszyny, urządzenia, pojazdy, inne rzeczowe środki trwałe	środki trwałe w budowie	długo- terminowe należności i inne aktywa finansowe	zapasy	należności krótko- terminowe	środki pieniężne	aktywa ogółem *	
										2024 r.	2023 r.
										[tys. PLN]	
Dolnośląski	404.016	71.415	134.336	153.323	25.490	19.107	4.486	124.486	5.058	539.293	470.892
Kujawsko-Pomorski	182.550	24.397	78.344	64.392	10.129	609	16.921	31.200	19.824	250.985	236.655
Lubelski	661.498	38.747	466.789	140.635	12.903	2.113	5.807	23.414	12.752	703.893	714.053
Lubuski	208.809	14.351	129.087	56.237	4.243	4.360	896	21.418	7.166	238.378	233.000
Łódzki	307.969	23.651	94.327	138.520	6.486	43.110	12.870	83.090	13.985	418.443	432.309
Małopolski	444.931	92.552	186.091	124.238	33.701	6.114	6.555	31.203	20.557	503.433	510.625
Mazowiecki	718.337	212.390	240.681	247.197	6.802	6.688	53.150	431.390	15.049	1.217.980	1.245.868
Opolski	106.155	18.755	42.217	42.698	841	702	1.345	13.351	5.554	127.686	127.146
Podkarpacki	596.929	28.683	399.454	148.954	18.689	115	11.864	124.757	8.089	741.895	705.609
Podlaski	492.645	60.060	269.236	150.742	3.432	8.588	12.644	19.090	12.053	536.535	494.427
Pomorski	298.261	46.703	140.351	102.713	7.012	1.046	3.862	24.747	18.946	346.324	356.426
Śląski	299.143	26.498	114.745	137.465	17.252	1.862	18.698	145.052	14.128	478.183	844.482
Świętokrzyski	161.020	15.259	78.673	59.162	1.989	5.716	9.879	37.341	11.985	220.276	217.898
Warmińsko-Mazurski	341.117	31.140	224.692	69.306	13.094	2.622	13.261	71.995	7.606	437.489	426.803
Wielkopolski	493.749	79.133	179.110	178.716	54.280	682	20.599	61.277	26.633	602.288	565.613
Zachodniopomorski	252.409	47.441	69.247	129.322	5.935	376	9.451	16.293	6.245	284.750	301.938
urzędy wojewódzkie ogółem	5.969.538	831.175	2.847.380	1.943.620	222.277	103.809	202.288	1.260.105	205.631	7.647.831	7.883.742

* Wartości aktywów trwałych i obrotowych razem pobrane z bilansów nie są sumą wartości wyszczególnionych w tabeli grup rodzajowych. Zagregowane dane o wartości pozostałych grup rodzajowych zamieszczono w „Załączniku do Rozdziału 6. i 7.”.

Źródło: bilanse łączne urzędów wojewódzkich.

Tab. 7.5. Fundusze własne państwowych jednostek budżetowych i ich funduszy celowych

dysponenci zasobów zasób	wartość [tys. PLN]	
	2024 r.	2023 r.
jednostki i fundusze podporządkowane organom centralnym	788.617.563	712.926.497
jednostki i fundusze podporządkowane wojewodom	5.814.378	6.395.428
ogółem	794.731.941	719.321.925

Źródło: bilanse dysponentów części budżetowych, obliczenia PGRP.

7.2. AGENCJE WYKONAWCZE

Agencje wykonawcze są państwowymi osobami prawnymi, tworzonymi na podstawie odrębnej ustawy w celu realizacji zadań państwa. Zasady ich działania określają właściwe ustawy oraz statuty. Agencja wykonawcza jest obowiązana corocznie wpłacać do budżetu państwa ustaloną na koniec roku nadwyżkę środków finansowych. Agencja może otrzymywać dotacje z budżetu państwa, w zakresie określonym w odrębnych ustawach. Plany finansowe agencji wykonawczych stanowią załączniki do budżetu państwa.

Agencjami wykonawczymi w rozumieniu ustawy o finansach publicznych są:

1. **Narodowe Centrum Badań i Rozwoju**⁶⁶, powołane do realizacji zadań z zakresu polityki naukowej, naukowo-technicznej i innowacyjnej państwa, które zarządza strategicznymi programami badań naukowych i prac rozwojowych oraz finansuje lub współfinansuje te programy z dotacji celowych, a także może realizować programy badań naukowych lub prac rozwojowych oraz inne zadania finansowane ze środków pochodzących z innych źródeł niż budżet państwa,
2. **Narodowe Centrum Nauki**⁶⁷, powołane do wspierania działalności naukowej w zakresie badań podstawowych z dotacji celowych na finansowanie zadań, a także m. in. ze środków przekazanych przez krajowe i zagraniczne podmioty finansujące programy badawcze,
3. **Centralny Ośrodek Badania Odmian Roślin Uprawnych**⁶⁸, który realizuje zadania państwa w zakresie badania i rejestracji odmian roślin, porejestrowego doświadczałnictwa odmianowego oraz ochrony prawnej odmian roślin,
4. **Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa**⁶⁹, do której należy wspieranie inwestycji w rolnictwie, przetwórstwie rolno-spożywczym i usługach na rzecz rolnictwa, przedsięwzięć warunkujących wykorzystanie posiadanej bazy produkcyjnej gospodarstw rolnych i działów specjalnych produkcji rolnej w celu rozpoczęcia, zwiększenia lub wznowienia produkcji, poprawy struktury agrarnej m. in. ze środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej oraz z innych źródeł zagranicznych, jeśli umowy międzynarodowe tak stanowią,
5. **Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości**⁷⁰, realizująca zadania z zakresu administracji rządowej, określone dla niej w programach rozwoju gospodarki w zakresie wspierania rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw, eksportu, rozwoju regionalnego, wykorzystania nowych technik i technologii, tworzenia nowych miejsc pracy, przeciwdziałania bezrobociu,

⁶⁶ Ustawa z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju (Dz. U. z 2024 r. poz. 1170).

⁶⁷ Ustawa z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Narodowym Centrum Nauki (Dz. U. z 2023 r. poz. 153 z późn. zm.).

⁶⁸ Ustawa z dnia 25 listopada 2010 r. o Centralnym Ośrodku Badania Odmian Roślin Uprawnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 2109).

⁶⁹ Ustawa z dnia 9 maja 2008 r. o Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Dz. U. z 2025 r. poz. 1363).

⁷⁰ Ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości (Dz. U. z 2025 r. poz. 98).

6. **Polska Agencja Kosmiczna**⁷¹, powołana celem wspierania polskiego przemysłu kosmicznego poprzez łączenie świata biznesu i nauki oraz świadczenie pomocy rodzimym przedsiębiorcom w pozyskiwaniu funduszy z Europejskiej Agencji Kosmicznej (ESA) oraz działań na rzecz rozwoju technik satelitarnych, znajdujących zastosowanie na co dzień w komunikacji, nawigacji, monitoringu środowiska lub prognozowaniu pogody,
7. **Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego**⁷², powołany celem wspierania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, a także działalności pożytku publicznego i wolontariatu, w zakresie określonym w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie⁷³,
8. **Rządowa Agencja Rezerw Strategicznych** (następca prawny Agencji Rezerw Materiałowych), **Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa** oraz **Agencja Mienia Wojskowego**, omówione w poprzednim rozdziale, powołane do gospodarowania szczególnymi składnikami majątku Skarbu Państwa.

Tab. 7.6. Zasób majątkowy państwowych agencji wykonawczych

nazwa agencji	organ nadzorujący	fundusz własny [tys. PLN]	
		2024 r.	2023 r.
Narodowe Centrum Badań i Rozwoju	Minister Nauki	90	–21
Narodowe Centrum Nauki	Minister Nauki	502.813	14.403
Rządowa Agencja Rezerw Strategicznych *	Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji	13.692.494	13.381.959
Centralny Ośrodek Badania Odmian Roślin Uprawnych	Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi	148.143	153.604
Agencja Mienia Wojskowego **	Minister Obrony Narodowej	5.155.505	4.701.499
Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości	Minister Funduszy i Polityki Regionalnej	15.666	31.652
Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi	–513.894	–376.098
Polska Agencja Kosmiczna	Minister Rozwoju i Technologii	35.286	32.920
Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego	Przewodniczący Komitetu do spraw Pożytku Publicznego	984	–1.398
Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa	Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi	73.709	66.625

* Bez majątku rzeczowego stanowiącego własność Skarbu Państwa, oddanego agencji w gospodarowanie.

** Agencja Mienia Wojskowego dysponuje wyłącznie mieniem powierzonym przez Skarb Państwa.

Źródło: podmioty – bilanse, obliczenia PGRP.

⁷¹ Ustawa z dnia 26 września 2014 r. o Polskiej Agencji Kosmicznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1957).

⁷² Ustawa z dnia 15 września 2017 r. o Narodowym Instytucie Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego (Dz. U. z 2023 r. poz. 1618 z późn. zm.).

⁷³ Dz. U. z 2025 r. poz. 1338.

7.3. INSTYTUCJE GOSPODARKI BUDŻETOWEJ

Instytucje gospodarki budżetowej są jednostkami sektora finansów publicznych tworzonymi w celu realizacji zadań publicznych. Wykonują one wyodrębnione zadania odpłatnie, a koszty swojej działalności oraz zobowiązania pokrywają z uzyskiwanych przychodów. Jeżeli odrębne ustawy tak stanowią, instytucje te mogą otrzymywać dotacje z budżetu państwa na realizację zadań publicznych.

Z chwilą wpisania do Krajowego Rejestru Sądowego instytucja gospodarki budżetowej uzyskuje osobowość prawną.

Instytucja gospodarki budżetowej samodzielnie gospodaruje mieniem, kierując się zasadą efektywności jego wykorzystania. Na jej mienie mogą składać się m. in.: przeniesione na własność nieruchomości, mienie stanowiące wyposażenie, przekazane w formie użyczenia przez organ założycielski oraz mienie nabyte z własnych środków. Tylko za zgodą organu założycielskiego wolno instytucji gospodarki budżetowej zaciągać zobowiązania przewyższające 30 % rocznych przychodów. Również wyłącznie na zasadach określonych przez organ założycielski instytucja ta może zbywać środki trwałe.

Wartość majątku instytucji gospodarki budżetowej odzwierciedla fundusz instytucji gospodarki budżetowej.

Tab. 7.7. Zasób majątkowy państwowych instytucji gospodarki budżetowej

nazwa instytucji	organ nadzorujący	fundusz instytucji [tys. PLN]	
		2024 r.	2023 r.
Centrum Obsługi Kancelarii Prezydenta RP	Szef Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej	9.964	9.999
Centrum Obsługi Administracji Rządowej	Szef Kancelarii Prezesa Rady Ministrów	258.543	259.673
Centralny Ośrodek Sportu	Minister Sportu i Turystyki	427.537	439.459
Zakład Inwestycji Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego	Minister Obrony Narodowej	37.830	21.629
Centrum Zakupów dla Sądownictwa Instytucja Gospodarki Budżetowej	Dyrektor Sądu Apelacyjnego w Krakowie	6.586	6.240
Centralny Ośrodek Informatyki	Minister Cyfryzacji	94.305	91.049
Centrum Usług Logistycznych	Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji	23.347	24.882
Profilaktyczny Dom Zdrowia w Juracie	Minister Zdrowia	1.457	1.416
Centrum Cyberbezpieczeństwa w likwidacji	Minister Sprawiedliwości	7.876	5.447
Krajowy Instytut Mediów	Przewodniczący Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji	19.451	17.075

Źródło: jak w tab. 7.6.

7.4. PAŃSTWOWE FUNDUSZE CELOWE

Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych⁷⁴ (PFRON) jest państwowym funduszem celowym i posiada osobowość prawną. Środkami Funduszu dysponuje Zarząd Funduszu. Przychodami Funduszu są wpłaty pracodawców zatrudniających co najmniej 25 pracowników w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy i nie osiągających 6 % wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych, wpłaty pracodawców, którzy nie wydzielili lub nie zorganizowali odpowiedniego stanowiska pracy dla zatrudnionej osoby, która utraciła zdolność do pracy na dotychczasowym stanowisku wskutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowej, wpłaty pracodawców prowadzących zakłady pracy chronionej z tytułu zwolnień określonych ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz o zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z podatków i opłat, dotacje z budżetu państwa oraz inne dotacje i subwencje, spadki, zapisy i darowizny, dobrowolne wpłaty pracodawców, dochody z oprocentowania pożyczek oraz wolnych środków przekazanych w zarządzanie zgodnie z przepisami o finansach publicznych.

Przychodami są również wpłaty od publicznych i niepublicznych uczelni, publicznych i niepublicznych szkół, publicznych i niepublicznych przedszkoli, publicznych i niepublicznych innych form wychowania przedszkolnego oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych, placówek resocjalizacyjnych, publicznych i niepublicznych żłobków, a także klubów dziecięcych, w których wskaźnik osób niepełnosprawnych jest mniejszy niż 2 % (zgodnie z art. 21 ust. 2b ustawy).

Wartość netto zasobów (funduszy własnych) PFRON na koniec roku 2024 wynosiła **4.332.434 tys. PLN** (na koniec 2023 r. – 3.804.860 tys. PLN).

7.5. POLSKA AKADEMIA NAUK I TWORZONE PRZEZ NIĄ JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE

Polska Akademia Nauk jest państwową instytucją naukową⁷⁵. Akademia działa poprzez organy oraz korporacje uczonych, utworzone przez Akademię instytuty naukowe posiadające osobowość prawną, a także pomocnicze jednostki naukowe i inne jednostki organizacyjne. Akademia służy rozwojowi, promocji, integracji i upowszechnianiu nauki oraz przyczynia się do rozwoju edukacji i wzbogacania kultury narodowej. Równowartość netto środków trwałych, wartości niematerialnych i prawnych oraz innych składników majątku stanowiących wyposażenie Akademii odzwierciedla fundusz statutowy Akademii. Fundusz statutowy ulega zwiększeniu o wartość zysku netto Akademii i ulega zmniejszeniu o wartość pokrycia straty netto Akademii. Mienie Akademii jest użytkowane przez działające w jej strukturze instytuty i centra naukowe prowadzące badania naukowe lub prace badawczo-rozwojowe oraz pomocnicze placówki naukowe takie, jak: archiwa, biblioteki, muzea, zagraniczne stacje naukowe, a także domy pracy twórczej, domy zjazdów i konferencji oraz inne jednostki.

31 grudnia 2024 r. wartość funduszu własnego, zgodnie z bilansem łącznym PAN, wynosiła **1.241 mln PLN** (na koniec 2023 r. – 1.196 mln PLN).

7.6. PAŃSTWOWE INSTYTUCJE KULTURY

Ministrowie oraz kierownicy urzędów centralnych organizują działalność kulturalną, tworząc państwowe instytucje kultury, dla których prowadzenie takiej działalności jest podstawowym celem statutowym⁷⁶.

⁷⁴ Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. 2025 r. poz. 913 z późn. zm.).

⁷⁵ Ustawa z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk (Dz. U. z 2020 r. poz. 1796 z późn. zm.).

⁷⁶ Ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. z 2024 r. poz. 87).

Formami organizacyjnymi działalności kulturalnej są w szczególności: teatry, opery, operetki, filharmonie, orkiestry, instytucje filmowe, kina, muzea, biblioteki, domy kultury, ogniska artystyczne, galerie sztuki oraz ośrodki badań i dokumentacji w różnych dziedzinach kultury.

Tab. 7.8. Majątek państwowych instytucji kultury

organizator instytucji kultury	liczba instytucji	wartość praw majątkowych Skarbu Państwa	fundusze własne	fundusze instytucji
		[tys. PLN]		
Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego	71	3.281.156	3.729.184	3.295.521
Minister Nauki	1	30	30	755
Minister Obrony Narodowej	5	678.459	691.093	678.459
Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi	1	1.055	2.648	1.055
IPN – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu	1	56.013	56.168	56.013
Minister Zdrowia	1	8.355	10.946	8.355
2024 r. ogółem	80	4.025.068	4.490.069	4.040.159
2023 r. ogółem	83	3.769.573	4.113.376	3.841.804

Źródło: jak w tab. 7.6.

Wartość majątku instytucji kultury odzwierciedla fundusz instytucji kultury, który odpowiada wartości mienia wydzielonego dla instytucji kultury w momencie jej utworzenia i nabytego.

Organizatorami państwowych instytucji kultury są ministrowie właściwi do spraw kultury, rolnictwa, obrony narodowej i zdrowia⁷⁷. Organizator zapewnia instytucji środki niezbędne do rozpoczęcia i prowadzenia działalności. Instytucja kultury gospodaruje samodzielnie przydzieloną i nabytą częścią mienia oraz prowadzi samodzielną gospodarkę w ramach posiadanych środków. Koszty bieżącej działalności i zobowiązania pokrywa z uzyskiwanych przychodów. Jej przychodami są wpływy z działalności, dotacje z budżetu państwa oraz środki z innych źródeł.

7.7. SAMODZIELNE PUBLICZNE ZAKŁADY OPIEKI ZDROWOTNEJ

Samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej były tworzone przez ministra lub centralny organ administracji rządowej albo wojewodę w celu udzielania świadczeń zdrowotnych i promocji zdrowia⁷⁸. Skarb Państwa reprezentowany przez ministra, centralny organ administracji rządowej albo wojewodę może utworzyć podmiot leczniczy w celu prowadzenia działalności leczniczej w formie spółki kapitałowej, jednostki budżetowej, jednostki wojskowej i samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej. Rodzajami działalności leczniczej są stacjonarne i całodobowe szpitalne i inne niż szpitalne świadczenia zdrowotne oraz ambulatoryjne świadczenia zdrowotne.

Samodzielnymi publicznymi zakładami opieki zdrowotnej są też jednostki organizacyjne publicznej służby krwi⁷⁹. Ponadto, SP ZOZ nie mogą zostać przekształcone w jednostki budżetowe.

⁷⁷ Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 8 grudnia 1998 r. w sprawie wykazu instytucji kultury wpisanych do rejestrów prowadzonych przez ministrów i kierowników urzędów centralnych, nie podlegających przekazaniu jednostkom samorządu terytorialnego ze względu na ogólnonarodowy charakter zadań przez nie wykonywanych (Dz. U. z 1998 r. nr 148 poz. 970).

⁷⁸ Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2025 r. poz. 450 z późn. zm.).

⁷⁹ Ustawa z dnia 22 sierpnia 1997 r. o publicznej służbie krwi (Dz. U. z 2024 r. poz. 1782).

Skarb Państwa przekazał samodzielnym publicznym zakładom opieki zdrowotnej nieruchomości i inny majątek w nieodpłatne użytkowanie. Zgodnie z ustawą, wartość wydzielonej zakładowi części mienia Skarbu Państwa stanowi fundusz założycielski zakładu.

Tab. 7.9. Majątek samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej

organ założycielski	liczba zakładów	wartość wkładu Skarbu Państwa *	fundusz własny	fundusz założycielski
		[tys. PLN]		
Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji	29 (SP ZOZ i Centrum Krwiodawstwa)	219.545	505.006	472.024
Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego	6 (zakłady rehabilitacji rolników)	35.445	47.178	37.680
Minister Obrony Narodowej	45 (szpitale ogólne, uzdrowiskowe, przychodnie, centrum krwiodawstwa)	378.551	608.092	588.780
Minister Zdrowia	23 łącznie	237.979	981.155	297.177
	21 (centra krwiodawstwa)	161.220	904.396	171.962
	2 (inne SP ZOZ)	76.759	76.759	125.216
2024 r. ogółem	103	871.520	2.141.432	1.395.661
2023 r. ogółem	103	888.125	2.061.080	1.415.614

* Wartość wkładu majątkowego oznacza fundusz założycielski, a w jednostkach wykazujących w bilansach wartość majątku netto niższą od funduszu założycielskiego – sumę funduszy własnych jednostki.

Źródło: jak w tab. 7.6.

Samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej gospodaruje posiadanym mieniem. Zgodnie z brzmieniem art. 54 ust. 2 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej, zbycie aktywów trwałych samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej, oddanie ich w dzierżawę, najem, użytkowanie oraz użyczenie może nastąpić wyłącznie na zasadach określonych przez podmiot tworzący.

7.8. UCZELNIE PUBLICZNE

Uczelnie, pełniąc misję prowadzenia najwyższej jakości kształcenia oraz działalności naukowej, kształtowania postaw obywatelskich, a także poprzez uczestnictwo w rozwoju społecznym oraz tworzeniu gospodarki opartej na innowacjach, stanowią integralną część narodowego systemu edukacji i nauki. Uczelnie jest autonomiczna we wszystkich obszarach swojego działania na zasadach określonych w ustawie. W swoich działaniach uczelnie kierują się zasadami wolności nauczania,

wolności badań naukowych oraz wolności twórczości artystycznej z poszanowaniem standardów międzynarodowych, zasad etycznych i dobrych praktyk w zakresie kształcenia i działalności naukowej oraz z uwzględnieniem szczególnego znaczenia społecznej odpowiedzialności nauki.

Publiczne uczelnie akademickie powoływane są ustawą, a publiczne uczelnie zawodowe w drodze rozporządzenia ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego, natomiast wojskowe uczelnie zawodowe albo uczelnie zawodowe służb państwowych powoływane są rozporządzeniami odpowiednio Ministra Obrony Narodowej, Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji lub Ministra Sprawiedliwości, wydawanymi w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw szkolnictwa wyższego.

Nadzór nad zgodnością działań uczelni z przepisami prawa i statutem, a także nad prawidłowością wydatkowania środków publicznych sprawuje minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego oraz odpowiednio: Minister Obrony Narodowej – w odniesieniu do uczelni wojskowych, minister właściwy do spraw wewnętrznych i minister właściwy do spraw sprawiedliwości – w odniesieniu do uczelni służb państwowych, minister właściwy do spraw kultury – w odniesieniu do uczelni artystycznych, minister właściwy do spraw zdrowia – w odniesieniu do uczelni medycznych, a minister właściwy do spraw gospodarki morskiej – w odniesieniu do uczelni morskich⁸⁰.

Publiczne uczelnie teologiczne i wydziały teologiczne uczelni publicznych znajdują się pod nadzorem władz kościołów i związków wyznaniowych, także w zakresie określonym przez umowę międzynarodową zawartą ze Stolicą Apostolską, ustawy regulujące stosunki między Rzeczpospolitą Polską a innymi kościołami i związkami wyznaniowymi oraz przez statuty tych uczelni.

Wartość mienia uczelni publicznej odzwierciedla fundusz zasadniczy.

Tab. 7.10. Majątek uczelni publicznych

organ nadzorujący	liczba jednostek	wartość praw majątkowych Skarbu Państwa	fundusze własne	fundusze zasadnicze
		[tys. PLN]		
Prezes Rady Ministrów	1	35.609	36.960	35.609
Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego	19	1.570.119	1.598.952	1.573.965
Minister Obrony Narodowej	5	2.889.032	2.921.364	2.915.926
Minister Nauki	95	37.099.821	38.019.245	37.258.840
Minister Infrastruktury	2	304.457	315.807	308.671
Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji	3	226.551	228.911	227.303
Minister Sprawiedliwości	2	298.120	322.386	298.120
Minister Zdrowia	10	7.702.935	7.862.430	7.723.024
2024 r. ogółem	137	50.126.643	51.306.054	50.341.457
2023 r. ogółem	136	48.733.030	49.543.234	48.948.672

Źródło: jak w tab. 7.6.

⁸⁰ Przepisy dotyczące państwowych szkół wyższych stosuje się odpowiednio do mienia i finansów Krajowej Szkoły Administracji Publicznej, Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, Akademii Wymiaru Sprawiedliwości oraz Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego.

7.9. PARKI NARODOWE

Państwowymi osobami prawnymi są parki narodowe enumeratywnie wykazane w ustawie o ochronie przyrody. Park narodowy prowadzi samodzielną gospodarkę finansową, pokrywając z posiadanych środków i uzyskiwanych przychodów wydatki na finansowanie zadań określonych w ustawie, w tym zadań Służby Parku Narodowego oraz kosztów działalności. Parki narodowe mogą wykonywać działalność gospodarczą na zasadach określonych w przepisach ustawy Prawo przedsiębiorców wraz z ograniczeniami wynikającymi z ustawy o ochronie przyrody.

Tab. 7.11. Majątek parków narodowych

l. p.	nazwa parku narodowego	fundusz własny [tys. PLN]	
		2024 r.	2023 r.
1.	Babiogórski Park Narodowy z siedzibą w Zawoi	28.726	30.401
2.	Białowiecki Park Narodowy z siedzibą w Białowieży	14.691	16.003
3.	Biebrzański Park Narodowy z siedzibą w Osowcu Twierdzy	32.083	27.827
4.	Bieszczadzki Park Narodowy z siedzibą w Ustrzykach Górnych	1.109.072	1.107.587
5.	Drawieński Park Narodowy z siedzibą w Drawnie	8.382	8.564
6.	Gorczański Park Narodowy z siedzibą w Porębie Wielkiej	12.222	12.596
7.	Kampinoski Park Narodowy z siedzibą w Izabelinie	4.636.550	4.637.948
8.	Karkonoski Park Narodowy z siedzibą w Jeleniej Górze	22.490	18.591
9.	Magurski Park Narodowy z siedzibą w Krempnej	10.887	11.013
10.	Narwiański Park Narodowy z siedzibą w Kurowie	7.424	6.847
11.	Ojcowski Park Narodowy z siedzibą w Ojcowie	20.356	18.501
12.	Park Narodowy „Bory Tucholskie” z siedzibą w Charzykowach	2.006	3.264
13.	Park Narodowy Gór Stołowych z siedzibą w Kudowie-Zdroju	52.657	48.763
14.	Park Narodowy „Ujście Warty” z siedzibą w Chyrzynie	26.428	25.309
15.	Pieniński Park Narodowy z siedzibą w Krościenku nad Dunajcem	118.445	117.842
16.	Poleski Park Narodowy z siedzibą w Urszulinie	94.248	94.644
17.	Roztoczański Park Narodowy z siedzibą w Zwierzyńcu	645.318	644.402
18.	Słowiński Park Narodowy z siedzibą w Smołdzinie	31.804	* 31.888
19.	Świętokrzyski Park Narodowy z siedzibą w Bodzentynie	370.386	371.368
20.	Tatrzański Park Narodowy z siedzibą w Zakopanem	2.251.351	2.237.588
21.	Wielkopolski Park Narodowy z siedzibą w Jeziorach	16.891	17.329
22.	Wigierski Park Narodowy z siedzibą w Krzywem	24.242	23.752
23.	Woliński Park Narodowy z siedzibą w Międzyzdrojach	31.785	28.071
ogółem		9.568.444	* 9.540.098

* Korekta sprawozdania finansowego za 2023 r.

Źródło: jak w tab. 7.6.

7.10. INNE PAŃSTWOWE OSOBY PRAWNE UTWORZONE USTAWAMI SZCZEGÓLNYMI

Przedstawiane w tej części Sprawozdania państwowe osoby prawne powołano ustawami dla realizacji wyodrębnionych zadań publicznych, innych niż gospodarowanie rzeczowymi składnikami mienia Skarbu Państwa, a są one pod wieloma względami zbliżone do zakresu działania administracji rządowej. Korzystają one z mienia, w które zostały wyposażone przez Skarb Państwa, a przychody

uzyskują ze środków funduszy celowych⁸¹, natomiast środki tych funduszy pochodzą z wpłat budżetu państwa, z obowiązkowych wpłat przedsiębiorstw, innych opłat (np. koncesyjnych), kar, pomocy zagranicznej, dotacji budżetowych lub uzyskują przychody z prowadzonej działalności. Wartość praw Skarbu Państwa ustalona została na podstawie wartości funduszy własnych opisanych instytucji.

Agencja Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji⁸² jest państwową jednostką organizacyjną posiadającą osobowość prawną, nadzorowaną przez ministra właściwego do spraw zdrowia. Do zadań Agencji należy przede wszystkim ocena świadczeń opieki zdrowotnej.

Środki **Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej**⁸³ służą finansowaniu ochrony środowiska i gospodarki wodnej w celu realizacji zasady zrównoważonego rozwoju. Przychodami Funduszu są przede wszystkim wpływy z tytułu opłat i administracyjnych kar pieniężnych, pobieranych na podstawie ustawy Prawo ochrony środowiska i innych przepisów ustawowych, opłat produktowych, wpływy z opłat ustalanych na podstawie ustawy Prawo geologiczne i górnicze, wpływy z operacji finansowych, a także wpływy z przedsięwzięć organizowanych na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Polską Organizację Turystyczną⁸⁴ utworzono w celu promocji Polski w dziedzinie turystyki i tworzenia warunków współpracy organów władzy publicznej z organizacjami przedsiębiorców działających w tej dziedzinie.

Polski Instytut Sztuki Filmowej⁸⁵ został utworzony w celu wspierania rozwoju kinematografii i realizowania zadań z zakresu polityki państwa w dziedzinie sztuki filmowej. Instytut prowadzi samodzielną gospodarkę w ramach posiadanych środków, kierując się zasadą efektywnego ich wykorzystania, ale nie może wykonywać działalności gospodarczej. Przychodami Instytutu są dotacje podmiotowe z budżetu państwa, wpłaty podmiotów prowadzących kina i dystrybucję nośników z nagranyymi na nich filmami oraz nadawców programów telewizyjnych, operatorów platform cyfrowych i telewizji kablowych.

Osobowość prawną mają również jednostki dozoru technicznego⁸⁶: **Urząd Dozoru Technicznego** (UDT) oraz **Transportowy Dozór Techniczny** (TDT).

Do zakresu działania UDT należy m. in. nadzór i kontrola przestrzegania przepisów o dozorcze technicznym oraz przepisów i zasad z zakresu bezpieczeństwa techniki, dotyczących urządzeń technicznych, a także wykonywanie dozoru technicznego nad urządzeniami technicznymi. W zakresie określonym ustawą UDT podlega ministrowi właściwemu do spraw gospodarki.

Do zakresu działania TDT należy wykonywanie dozoru technicznego nad m. in.: urządzeniami technicznymi na obszarach kolejowych, w kolejowych pojazdach szynowych, osobowymi i towarowymi kolejami liniowymi, wyciągami narciarskimi, zbiornikami wykorzystywanymi w ruchu kolejowym, drogowym i w żegludze śródlądowej, urządzeniami technicznymi na statkach morskich i żegludze śródlądowej, na pontonach, w dokach, na terenach portów i przystani morskich lub żegludze śródlądowej oraz innymi związanymi z żegludą morską i śródlądową. TDT wydaje świadectwa dopuszczenia pojazdów do przewozu niektórych materiałów niebezpiecznych oraz decyduje w

⁸¹ Aktywa funduszy celowych nie posiadających osobowości prawnej, stanowiących tylko wyodrębniony rachunek bankowy, którym dysponuje organ wskazany w ustawie tworzącej fundusz, zostały w Sprawozdaniu potraktowane jako część majątku jednostek budżetowych.

⁸² Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1461).

⁸³ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2025 r. poz. 647 z późn. zm.).

⁸⁴ Ustawa z dnia 25 czerwca 1999 r. o Polskiej Organizacji Turystycznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1541 z późn. zm.).

⁸⁵ Ustawa z dnia 30 czerwca 2005 r. o kinematografii (Dz. U. z 2023 r. poz. 130).

⁸⁶ Ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o dozorcze technicznym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1194).

sprawach wynikających z wykonywania dozoru technicznego. W zakresie określonym ustawą TDT podlega ministrowi właściwemu do spraw transportu.

UDT i TDT prowadzą samodzielną gospodarkę finansową. Przychodami UDT i TDT są wpływy z pobieranych opłat i inne przychody. UDT i TDT 30 % zysku przeznaczają na wpłatę do budżetu.

Do zakresu działania **Polskiego Centrum Akredytacji**⁸⁷ należy w szczególności: akredytowanie jednostek oceniających zgodność z wymaganiami wyrobów wprowadzanych do obrotu lub oddawanych do użytku, sprawowanie nadzoru nad akredytowanymi jednostkami oceniającymi zgodność, w zakresie przestrzegania przez nie wymagań akredytacyjnych, prowadzenie wykazu akredytowanych jednostek oceniających zgodność, prowadzenie działań popularyzujących i promujących zagadnienia akredytacji, w tym organizowanie szkoleń i prowadzenie działalności wydawniczej, współpraca międzynarodowa w zakresie akredytacji, w szczególności w ramach Europejskiej Współpracy w Dziedzinie Akredytacji⁸⁸. Polskie Centrum Akredytacji prowadzi samodzielną gospodarkę finansową. Przychody czerpie z prowadzonej działalności. Nadzór nad nim sprawuje minister właściwy do spraw gospodarki.

Polska Agencja Żeglugi Powietrznej⁸⁹ (PAŻP) zapewnia w polskiej przestrzeni powietrznej służbę ruchu lotniczego oraz inne służby żeglugi powietrznej: służbę łączności, służbę nawigacji, służbę dozoru oraz służbę informacji lotniczej. Ponadto Agencja zapewnia koordynację działań poszukiwawczo-ratowniczych. Źródłami przychodów Agencji są w szczególności: przychody z opłat pobieranych w ramach systemu CRCO za świadczone usługi nawigacyjnej trasowej i terminalowej. Zgodnie z obowiązującymi przepisami udziela się dotacji celowej z części budżetu państwa, której dysponentem jest minister właściwy do spraw transportu na sfinansowanie kosztów ponoszonych przez PAŻP związanych z zapewnieniem służb w przypadku lotów ustawowo zwolnionych z opłat nawigacyjnych.

Polska Agencja Antydopingowa⁹⁰ jest państwową jednostką organizacyjną posiadającą osobowość prawną powołaną do realizacji przepisów ustawy o zwalczaniu dopingu w sporcie poprzez planowanie i realizacja kontroli antydopingowej. Nadzór nad Agencją sprawuje minister właściwy do spraw kultury fizycznej.

Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej⁹¹ jest państwową jednostką organizacyjną posiadającą osobowość prawną powołaną do realizacji zadań z zakresu umiędzynarodowienia szkolnictwa wyższego i nauki. Do podstawowych zadań Agencji należy inicjowanie i realizacja działań wspierających międzynarodową wymianę akademicką, upowszechnianie informacji o polskim systemie szkolnictwa wyższego i nauki oraz upowszechnianie języka polskiego poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej.

Krajowy Zasób Nieruchomości⁹² jest państwową jednostką organizacyjną posiadającą osobowość prawną, której Skarb Państwa powierzył wykonywanie prawa własności i innych praw rzeczowych w stosunku do mienia stanowiącego własność Skarbu Państwa, w tym nieruchomości zarządzanych przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, a także powierzonych

⁸⁷ Ustawa z dnia 13 kwietnia 2016 r. o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku (Dz. U. z 2025 r. poz. 568).

⁸⁸ Art. 14 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 765/2008 z dnia 9 lipca 2008 r. ustanawiającego wymagania w zakresie akredytacji i nadzoru rynku odnoszące się do warunków wprowadzania produktów do obrotu i uchylającego rozporządzenie (EWG) nr 339/93 (Dz. U. UE L.2008.218.30 z późn. zm.).

⁸⁹ Ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o Polskiej Agencji Żeglugi Powietrznej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1267).

⁹⁰ Ustawa z dnia 21 kwietnia 2017 r. o zwalczaniu dopingu w sporcie (Dz. U. z 2022 r. poz. 1258).

⁹¹ Ustawa z dnia 7 lipca 2017 r. o Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1643).

⁹² Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. o Krajowym Zasobie Nieruchomości (Dz. U. z 2025 r. poz. 834).

Krajowemu Ośrodkowi Wsparcia Rolnictwa oraz Agencji Mienia Wojskowego, które nie zostały oddane w użytkowanie wieczyste. Krajowy Zasób Nieruchomości wykonuje we własnym imieniu prawa i obowiązki w stosunku do osób trzecich, w tym również obowiązki publicznoprawne.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych⁹³ (ZUS) jest państwową jednostką organizacyjną posiadającą osobowość prawną, powołaną do realizacji przepisów o ubezpieczeniach społecznych, ustalania obowiązku ubezpieczeń i uprawnień do świadczeń z ubezpieczeń, wymierzania i pobierania składek oraz dysponowania środkami finansowymi funduszy ubezpieczeń społecznych. Podstawowym źródłem przychodów ZUS są odpisy z funduszy i zwrot kosztów poboru składek.

Narodowy Fundusz Zdrowia⁹⁴ jest państwową jednostką organizacyjną posiadającą osobowość prawną. Fundusz, działając w imieniu własnym na rzecz ubezpieczonych oraz osób uprawnionych do świadczeń zdrowotnych, przeprowadza konkursy ofert, rokowania i zawiera umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej, monitoruje ich realizację i rozliczanie. Fundusz zarządza środkami finansowymi, które stanowią głównie należne składki na ubezpieczenie zdrowotne.

Instytut Europy Środkowej⁹⁵ został powołany celem prowadzenia badań naukowych i prac rozwojowych w zakresie nauk społecznych, nauk humanistycznych, międzydyscyplinarnych nauk z przewagą nauk społecznych i humanistycznych.

Polski Instytut Ekonomiczny⁹⁶ został powołany celem realizacji zadań, do których należy m. in.: inspirowanie, organizowanie i prowadzenie badań naukowych w zakresie nauk ekonomicznych i społecznych oraz przekazywanie ich wyników organom władzy publicznej, przygotowywanie analiz, ekspertyz i studiów prognostycznych z zakresu nauk ekonomicznych i społecznych.

Ośrodek Studiów Wschodnich im. Marka Karpia⁹⁷ jest państwową osobą prawną, zajmującą się monitorowaniem oraz analizą sytuacji politycznej, gospodarczej i społecznej w państwach Europy Środkowej, Północnej i Wschodniej, na Bałkanach, na Kaukazie, w Turcji i Azji Centralnej. Podstawowym zadaniem Ośrodka jest przygotowywanie analiz, ekspertyz i studiów prognostycznych na potrzeby organów władzy publicznej w Polsce.

Instytut Zachodni im. Zygmunta Wojciechowskiego⁹⁸ to polski instytut badawczy z siedzibą w Poznaniu, zajmujący się monitorowaniem i analizą sytuacji politycznej, gospodarczej, społecznej i prawnej w Niemczech, a także śledzący stosunki polsko-niemieckie oraz problematykę międzynarodową taką, jak: procesy w Unii Europejskiej, relacje transatlantyckie, wyzwania i zagrożenia globalne. Podstawowym zadaniem Instytutu jest prowadzenie badań naukowych oraz przygotowywanie analiz, raportów, ekspertyz i studiów prognostycznych na potrzeby organów władzy publicznej w Polsce.

Instytut Współpracy Polsko-Węgierskiej im. Wacława Felczaka⁹⁹ został powołany celem pogłębiania polsko-węgierskiej przyjaźni i współpracy.

⁹³ Ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 350 z późn. zm.).

⁹⁴ Ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

⁹⁵ Ustawa z dnia 9 listopada 2018 r. o Instytucie Europy Środkowej (Dz. U. z 2018 r. poz. 2270).

⁹⁶ Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. o Polskim Instytucie Ekonomicznym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1687).

⁹⁷ Ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o Ośrodku Studiów Wschodnich im. Marka Karpia (Dz. U. z 2011 r. nr 173 poz. 1029).

⁹⁸ Ustawa z dnia 17 grudnia 2015 r. o Instytucie Zachodnim im. Zygmunta Wojciechowskiego (Dz. U. z 2015 r. poz. 2292).

⁹⁹ Ustawa z dnia 8 lutego 2018 r. o Instytucie Współpracy Polsko-Węgierskiej im. Wacława Felczaka (Dz. U. z 2024 r. poz. 251).

Fundacja Platforma Przemysłu Przyszłości¹⁰⁰ (w likwidacji od 12 do 31 grudnia 2024 r.)¹⁰¹ została powołana celem działania na rzecz wzrostu konkurencyjności przedsiębiorców poprzez wspieranie ich transformacji cyfrowej w zakresie procesów, produktów i modeli biznesowych, wykorzystujących najnowsze osiągnięcia z dziedziny automatyzacji, sztucznej inteligencji, technologii teleinformatycznych oraz komunikacji pomiędzy maszynami i człowiekiem z uwzględnieniem odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa tych rozwiązań.

Agencja Badań Medycznych¹⁰² to państwowa osoba prawna, powołana do realizacji zadań z zakresu działalności innowacyjnej w ochronie zdrowia, ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju niekomercyjnych badań klinicznych, prowadząca działalność analityczną dotyczącą oceny podejmowanych decyzji i ich wpływu na koszty funkcjonowania systemu ochrony zdrowia w Polsce.

Polskie Laboratorium Antydopingowe¹⁰³ to niezależna finansowo i operacyjnie państwowa osoba prawna, odpowiedzialna za realizację analiz antydopingowych próbek fizjologicznych zawodników. Ponadto Laboratorium może prowadzić analizy toksykologiczne, w tym w ramach współpracy z Policją, sądami, prokuratorem, Służbą Celno-Skarbową, Głównym Inspektorem Sanitarnym, Głównym Inspektorem Farmaceutycznym, szpitalami, instytutami badawczymi, uczelniami medycznymi oraz Żandarmerią Wojskową. Nadzór nad Laboratorium sprawuje minister właściwy do spraw zdrowia.

Urząd Komisji Nadzoru Finansowego¹⁰⁴ jest państwową osobą prawną, której zadaniem jest zapewnienie obsługi Komisji Nadzoru Finansowego i Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego.

Centrum Łukasiewicz¹⁰⁵ jest państwową osobą prawną powołaną do planowania i koordynowania badań naukowych i prac rozwojowych.

Polska Agencja Nadzoru Audytowego¹⁰⁶ to państwowa osoba prawna sprawująca niezależny nadzór nad biegłymi rewidentami, firmami audytorskimi i samorządem zawodowym biegłych rewidentów. Nadzór nad Agencją sprawuje minister właściwy do spraw finansów publicznych.

Akademia Kopernikańska¹⁰⁷ to instytucja naukowa powołana do działania na rzecz polskiej nauki i jej promocji w Polsce oraz poza granicami. Jest również głównym ośrodkiem realizacji Narodowego Programu Kopernikańskiego.

Instytut Rozwoju Języka Polskiego im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego¹⁰⁸ to państwowa osoba prawna, której celem działalności jest wspieranie rozwoju języka polskiego za granicą.

¹⁰⁰ Ustawa z dnia 17 stycznia 2019 r. o Fundacji Platforma Przemysłu Przyszłości (Dz. U. z 2023 r. poz. 489 z późn. zm.).

¹⁰¹ Ustawa z dnia 19 listopada 2024 r. o likwidacji Fundacji Platforma Przemysłu Przyszłości (Dz. U. z 2024 r. poz. 1823).

¹⁰² Ustawa z dnia 21 lutego 2019 r. o Agencji Badań Medycznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 259).

¹⁰³ Ustawa o zwalczaniu dopingu w sporcie.

¹⁰⁴ Ustawa z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym (Dz. U. z 2025 r. poz. 640 z późn. zm.).

¹⁰⁵ Ustawa z dnia 21 lutego 2019 r. o Sieci Badawczej Łukasiewicz (Dz. U. z 2024 r. poz. 925 z późn. zm.).

¹⁰⁶ Ustawa z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1035 z późn. zm.).

¹⁰⁷ Ustawa z dnia 28 kwietnia 2022 r. o Akademii Kopernikańskiej (Dz. U. z 2024 r. poz. 463).

¹⁰⁸ Ustawa z dnia 7 października 2022 r. o Instytucie Rozwoju Języka Polskiego im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego (Dz. U. z 2024 r. poz. 1409 z późn. zm.).

Rzecznik Finansowy¹⁰⁹ jest państwową instytucją podejmującą działania na rzecz ochrony klientów podmiotów rynku finansowego, których interesy reprezentuje. Działalność Rzecznika i jego Biura jest finansowana głównie z opłat wnoszonych przez podmioty rynku finansowego.

Bezpośrednio na mocy odpowiednich powołujących je ustaw działają także **Narodowy Instytut Fryderyka Chopina**¹¹⁰ i **Międzynarodowy Instytut Biologii Molekularnej i Komórkowej w Warszawie**¹¹¹. Ich majątek ujęto odpowiednio w częściach o instytucjach kultury i PAN.

Tab. 7.12. Majątek agencji, fundacji, funduszy i innych państwowych osób prawnych utworzonych ustawami szczególnymi

l. p.	nazwa podmiotu	organ nadzorujący	fundusz własny [tys. PLN]	
			2024 r.	2023 r.
1.	Agencja Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji	Minister Zdrowia	123.931	82.734
2.	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	Minister Klimatu i Środowiska	30.494.877	21.122.637
3.	Ośrodek Studiów Wschodnich im. Marka Karpia	Prezes Rady Ministrów	1.472	1.081
4.	Instytut Zachodni im. Zygmunta Wojciechowskiego	Prezes Rady Ministrów	4.066	4.093
5.	Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej ¹¹²	Prezes Rady Ministrów	1.351	1.445
6.	Polski Instytut Sztuki Filmowej	Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego	27.868	36.252
7.	Polska Organizacja Turystyczna	Minister Sportu i Turystyki	3.175	3.521
8.	Polskie Centrum Akredytacji	Minister Rozwoju i Technologii	24.101	23.792
9.	Urząd Dozoru Technicznego	Minister Rozwoju i Technologii	1.066.024	1.022.123
10.	Transportowy Dozór Techniczny	Minister Infrastruktury	209.272	208.047
11.	Polska Agencja Żeglugi Powietrznej	Minister Infrastruktury	—	1.457.175
12.	Polski Klub Wyścigów Konnych ¹¹³	Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi	11.895	11.541
13.	Centrum Dialogu im. Juliusza Mieroszewskiego ¹¹⁴	Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego	399	399

¹⁰⁹ Ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego, o Rzeczniku Finansowym i o Funduszu Edukacji Finansowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1109 z późn. zm.).

¹¹⁰ Ustawa z dnia 3 lutego 2001 r. o ochronie dziedzictwa Fryderyka Chopina (Dz. U. z 2021 r. poz. 1578).

¹¹¹ Ustawa z dnia 26 czerwca 1997 r. o Międzynarodowym Instytucie Biologii Molekularnej i Komórkowej w Warszawie (Dz. U. z 2020 r. poz. 982).

¹¹² Ustawa z dnia 20 lutego 1997 r. o fundacji – Centrum Badania Opinii Społecznej (Dz. U. z 1997 r. nr 30 poz. 163 z późn. zm.).

¹¹³ Ustawa z dnia 18 stycznia 2001 r. o wyścigach konnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1354).

¹¹⁴ Ustawa z dnia 25 marca 2011 r. o Centrum Dialogu im. Juliusza Mieroszewskiego (Dz. U. z 2024 r. poz. 1374 z późn. zm.).

14.	Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie	Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi	24.287	23.373
15.	16 wojewódzkich ośrodków doradztwa rolniczego	Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi	169.795	141.996
16.	Polski Instytut Spraw Międzynarodowych ¹¹⁵	Minister Spraw Zagranicznych	1.418	1.146
17.	Zakład Ubezpieczeń Społecznych	Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej	895.773	1.031.823
18.	Narodowy Fundusz Zdrowia	Minister Zdrowia	2.357.081	9.745.486
19.	Polska Agencja Antydopingowa	Minister Sportu i Turystyki	554	540
20.	Polskie Laboratorium Antydopingowe	Minister Zdrowia	10.225	9.492
21.	Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej	Minister Nauki	317	322
22.	Krajowy Zasób Nieruchomości	Minister Funduszy i Polityki Regionalnej	1.043.399	998.296
23.	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie	Minister Infrastruktury	17.229.130	17.553.574
24.	Instytut Europy Środkowej	Prezes Rady Ministrów	–88	152
25.	Polski Instytut Ekonomiczny	Minister Finansów	210	–1.117
26.	Instytut Współpracy Polsko-Węgierskiej im. Wacława Felczaka	Prezes Rady Ministrów	189	73
27.	Fundacja Platforma Przemysłu Przyszłości w likwidacji *	Minister Funduszy i Polityki Regionalnej	117	539
28.	Urząd Komisji Nadzoru Finansowego	Prezes Rady Ministrów	195.873	181.666
29.	Agencja Badań Medycznych	Minister Zdrowia	76.846	53.732
30.	Centrum Łukasiewicz	Minister Nauki	49.262	24.649
31.	Polska Agencja Nadzoru Audytowego	Minister Finansów	29.347	27.755
32.	Akademia Kopernikańska	Minister Nauki	–165	** –1.442
33.	Instytut Rozwoju Języka Polskiego im. św. Maksymiliana Marii Kolbego	Minister Edukacji	–623	*** –611

* Likwidacja z dniem 31 grudnia 2024 r. zgodnie z ustawą o likwidacji Fundacji Platforma Przemysłu Przyszłości, a zadania były przejmowane przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości.

** Korekta danych archiwalnych.

*** Dane na podstawie zatwierdzonego sprawozdania finansowego za 2023 r.

Źródło: jak w tab. 7.6.

¹¹⁵ Ustawa z dnia 20 grudnia 1996 r. o Polskim Instytucie Spraw Międzynarodowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 720).

7.11. FUNDUSZE UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

Organizację, zasady działania i finansowania funduszy ubezpieczeń społecznych określa ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych. Nadzór nad zgodnością działań z obowiązującymi przepisami sprawuje minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego.

Fundusz Ubezpieczeń Społecznych realizuje zadania z zakresu ubezpieczeń społecznych. Fundusz jest podzielony na pięć odrębnych funduszy: emerytalny, rentowy, chorobowy i wypadkowy oraz fundusze rezerwowe dla ubezpieczeń rentowych oraz chorobowego i ubezpieczenia wypadkowego. Głównym źródłem przychodów FUS są składki na ubezpieczenia społeczne, a kosztami – świadczenia z ubezpieczenia. Uzupełnieniem dochodów Funduszu jest dotacja z budżetu państwa. Fundusz Rezerwy Demograficznej gromadzi środki na uzupełnienie niedoboru funduszu emerytalnego wynikającego z przyczyn demograficznych. Skarb Państwa jest zobowiązany do przekazywania Funduszowi 40 % przychodów ze sprzedaży majątku, pomniejszonych o kwoty obowiązkowych odpisów na fundusz reprivatyzacyjny. Pozyskane z prywatyzacji środki mają być lokowane w papiery skarbowe, a o innych inwestycjach będą decydować wspólnie ministrowie finansów i pracy. Fundusz Emerytur Pomostowych finansuje emerytury pomostowe.

Ubezpieczenie społeczne rolników realizuje Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego¹¹⁶ z funduszy zarządzanych przez Prezesa KRUS takich, jak: fundusz emerytalno-rentowy, fundusz prewencji i rehabilitacji oraz fundusz administracyjny.

Wyłatalność świadczeń z ubezpieczeń społecznych gwarantowana jest przez państwo. W celu zrównoważenia wpływów i wydatków fundusze korzystają z dotacji budżetu państwa.

W roku 2024 przychody funduszy związanych z ubezpieczeniami społecznymi wyniosły 456.605.781 tys. PLN (w 2023 r. – 394.640.040 tys. PLN), w tym dotacja z budżetu państwa w wysokości 91.497.657 tys. PLN (w 2023 r. – 75.385.975 tys. PLN). Natomiast łączne koszty wyniosły 449.804.608 tys. PLN (w 2023 r. – 393.664.667 tys. PLN).

Tab. 7.13. Fundusze ubezpieczeń społecznych

nazwa funduszu	fundusz własny [tys. PLN]	
	2024 r.	2023 r.
Fundusz Ubezpieczeń Społecznych (fundusz emerytalny, rentowy, chorobowy i wypadkowy razem)	17.115.323	10.171.124
Fundusz Rezerwy Demograficznej	70.351.932	64.014.994
Fundusz Emerytur Pomostowych	138.379	182.240
fundusze zarządzane przez Prezesa KRUS (fundusz emerytalno-rentowy, prewencji i rehabilitacji oraz administracyjny razem)	252.542	* 430.620

* Korekta sprawozdania finansowego za 2023 r.

Źródło: jak w tab. 7.6.

¹¹⁶ Ustawa z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U. z 2025 r. poz. 197 z późn. zm.).

8. AKCJE I UDZIAŁY SKARBU PAŃSTWA

Obowiązujące od 1 stycznia 2017 r. przepisy ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym wprowadziły nowy model wykonywania uprawnień właścicielskich Skarbu Państwa.

8.1. PODMIOTY WYKONUJĄCE PRAWA Z AKCJI I UDZIAŁÓW SKARBU PAŃSTWA

Zgodnie ze stanem obowiązującym w 2024 r. na podstawie art. 7 ust. 1 ustawy o zasadach zarządzania mieniem państwowym Prezes Rady Ministrów koordynuje wykonywanie uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa w spółkach oraz dąży do zapewnienia jednolitego sposobu wykonywania praw z akcji należących do Skarbu Państwa. Natomiast na podstawie art. 7 ust. 2 wyżej wymienionej ustawy minister właściwy do spraw aktywów państwowych wykonuje prawa z akcji należących do Skarbu Państwa, łącznie z wynikającymi z nich prawami osobistymi albo indywidualnymi, o ile przepisy odrębne nie stanowią inaczej oraz składa w imieniu Skarbu Państwa oświadczenia woli o utworzeniu spółki, przystąpieniu do spółki, nabyciu lub objęciu akcji. Rada Ministrów, na wniosek ministra właściwego do spraw aktywów państwowych, może przekazać uprawnienia do wykonywania praw z akcji Prezesowi Rady Ministrów, innemu członkowi Rady Ministrów, pełnomocnikowi Rządu lub państwowej osobie prawnej, w tym jednoosobowej spółce Skarbu Państwa. Przekazanie uprawnień przez Radę Ministrów nastąpiło na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 października 2022 r. w sprawie wykazu spółek, w których prawa z akcji Skarbu Państwa wykonuje Prezes Rady Ministrów lub inni członkowie Rady Ministrów, pełnomocnicy Rządu lub państwowe osoby prawne, w tym jednoosobowe spółki Skarbu Państwa¹¹⁷. Oprócz rozporządzenia uprawnienia do wykonywania praw z akcji i udziałów były określone w innych aktach prawnych.

Tab. 8.1. Spółki z udziałem Skarbu Państwa

reprezentant Skarbu Państwa	liczba spółek					
	prowadzące działalność		w likwi- dacji	nieprowa- dzące działalno- ści	w upadło- ści	ogółem
	jedno- osobowe	udział częściowy				
Minister Aktywów Państwowych	35	80	9	5	1	130
Minister Finansów	1	1	—	—	—	2
Minister Infrastruktury	9	13	1	2	2	27
Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego	2	—	21	—	—	23
Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji	1	—	—	—	—	1
Minister Przemysłu	—	1	—	—	—	1
Minister Rozwoju i Technologii	1	13	—	—	—	14
Minister Zdrowia	1	—	—	—	—	1

¹¹⁷ Dz. U. z 2022 r. poz. 2369 z późn. zm.

Pełnomocnik Rządu do spraw Strategicznej Infrastruktury Energetycznej	4	1	—	—	—	5
Pełnomocnik Rządu do spraw Centralnego Portu Komunikacyjnego	1	—	—	—	—	1
Dyrektor Generalny PGL Lasy Państwowe	3	7	—	—	—	10
Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa	34	9	2	2	—	47
Agencja Mienia Wojskowego	4	1	—	—	—	5
Agencja Rozwoju Przemysłu	4	13	14	16	21	68
Krajowy Zasób Nieruchomości	—	50	—	—	—	50
Polskie Koleje Państwowe	4	3	—	—	—	7
Towarzystwo Finansowe „Silesia”	—	9	—	—	—	9
2024 r. ogółem	104	201	47	25	24	* 401
2023 r. ogółem	110	200	41	19	28	* 398

* W czterech spółkach Skarb Państwa był reprezentowany przez dwa organy.

Źródło: dane organów nadzorujących.

Informacje o akcjach i udziałach Skarbu Państwa wykorzystane w niniejszym Sprawozdaniu pochodzą z ewidencji zbiorczej prowadzonej przez Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej (PGRP) oraz od innych jednostek organizacyjnych zajmujących się nadzorem właścicielskim. Z tych źródeł PGRP otrzymywała zestawienia podstawowych danych o spółkach i ich bilanse. Prowadzenie przez te jednostki szczegółowej ewidencji akcji i udziałów regulują przepisy ogólne i wewnętrzne związane z gospodarką finansową i rachunkowością jednostek.

Tab. 8.2. Wartość akcji i udziałów Skarbu Państwa

reprezentant Skarbu Państwa	liczba spółek w nadzorze	wartość nominalna akcji lub udziałów [tys. PLN]
Minister Aktywów Państwowych	130	56.387.784
Minister Finansów	2	5.005
Minister Infrastruktury	27	43.142.371
Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego	23	380.449
Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji	1	130.650
Minister Przemysłu	1	500.000
Minister Rozwoju i Technologii	14	1.040.323
Minister Zdrowia	1	36.800
Pełnomocnik Rządu do spraw Strategicznej Infrastruktury Energetycznej	5	22.667.432
Pełnomocnik Rządu do spraw Centralnego Portu Komunikacyjnego	1	11.469.208
Dyrektor Generalny PGL Lasy Państwowe	10	60.298
Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa	47	1.055.471

Agencja Mienia Wojskowego	5	1.238.621
Agencja Rozwoju Przemysłu	68	692.656
Krajowy Zespół Nieruchomości	50	460.347
Polskie Koleje Państwowe	7	50.596
Towarzystwo Finansowe „Silesia”	9	27.717
ogółem	401	139.345.728

Źródło: bilanse spółek, dane organów nadzorujących.

W roku 2024 prawa z akcji i udziałów Skarbu Państwa wykonywało 17 podmiotów w 401 spółkach o łącznej wartości nominalnej 139.345.728 tys. PLN.

8.2. AKCJE I UDZIAŁY SKARBU PAŃSTWA

Spółki z udziałem Skarbu Państwa podzielono na trzy główne grupy: spółki jednoosobowe, niepubliczne spółki z częściowym udziałem Skarbu Państwa oraz spółki publiczne, których akcje znajdowały się w obrocie giełdowym.

Tab. 8.3. Akcje i udziały Skarbu Państwa

typy spółek	liczba spółek		wartość nominalna akcji lub udziałów [tys. PLN]	
	2024 r.	2023 r.	2024 r.	2023 r.
jednoosobowe spółki Skarbu Państwa	141	144	70.740.103	70.640.188
<i>prowadzące działalność</i>	104	110	70.111.252	70.185.007
<i>w likwidacji, w upadłości z likwidacją majątku, nie prowadzące działalności</i>	37	34	628.851	455.181
z częściowym udziałem Skarbu Państwa	260	254	68.605.625	67.579.017
<i>niepubliczne prowadzące działalność</i>	185	183	50.777.407	49.757.657
<i>niepubliczne w likwidacji, upadłości z likwidacją majątku, nie prowadzące działalności</i>	59	54	802.149	795.291
<i>publiczne</i>	16	17	17.026.069	17.026.069
ogółem	401	398	139.345.728	138.219.205

Źródło: dane PGRP i organów nadzorujących.

8.2.1. Jednoosobowe spółki Skarbu Państwa

Skarb Państwa reprezentowany przez 15 podmiotów 31 grudnia 2024 r. posiadał akcje i udziały w 141 jednoosobowych spółkach Skarbu Państwa. W porównaniu do roku poprzedniego liczba jednoosobowych spółek Skarbu Państwa uległa zmniejszeniu.

8.2.2. Spółki z częściowym udziałem Skarbu Państwa

Skarb Państwa reprezentowany przez 12 podmiotów 31 grudnia 2024 r. posiadał, obok innych akcjonariuszy lub udziałowców, pakiety akcji lub udziałów w 260 spółkach, z których 185 prowadziło wówczas działalność gospodarczą, a 16 było spółkami publicznymi.

Udział Skarbu Państwa w tych spółkach wynikał w głównej mierze z prywatyzacji pośredniej, gdy w posiadaniu Skarbu Państwa pozostały akcje i udziały celowo zatrzymane przez Skarb Państwa w celu realizacji polityki właścicielskiej lub przeznaczone do zbycia po realizacji umownych zobowiązań inwestorów oraz przeznaczone dla uprawnionych pracowników rolników i rybaków i pozostałe po niepełnym wykorzystaniu tej rezerwy.

W okresie sprawozdawczym nastąpiła zmiana liczby spółek z udziałem Skarbu Państwa. Wpływ na ten stan miało m. in. wykreślenie z Krajowego Rejestru Sądowego spółek po zakończeniu procesu likwidacji lub upadłości oraz objęcie udziałów lub akcji przez Krajowy Zasiłek Nieruchomości na rzecz Skarbu Państwa.

8.2.3. Akcje Skarbu Państwa w spółkach publicznych

Tab. 8.4. Akcje Skarbu Państwa w spółkach publicznych

udział Skarbu Państwa	organ reprezentujący Skarb Państwa					
	Minister Aktywów Państwowych		Dyrektor Generalny PGL Lasy Państwowe		Agencja Rozwoju Przemysłu	
	liczba spółek	wartość rynkowa [tys. PLN]	liczba spółek	wartość rynkowa [tys. PLN]	liczba spółek	wartość rynkowa [tys. PLN]
do 5 %	2	78	1	274	—	—
ponad 5 % do 25 %	1	65.282	1	50.553	—	—
ponad 25 % do 50 %	7	73.362.864	—	—	—	—
ponad 50 %	4	13.528.308	—	—	—	—
2024 r. ogółem	14	86.956.532	2	50.827	—	—
2023 r. ogółem	14	99.342.381	2	58.132	1	0,02

Źródło: jak w tab. 8.3.

Zgodnie ze stanem na koniec 2024 r. Skarb Państwa posiadał akcje w 16 spółkach publicznych o łącznej wartości rynkowej 87.007.359 tys. PLN. (w 2023 r. – w 17 spółkach o łącznej wartości rynkowej 99.400.513 tys. PLN). W stosunku do roku poprzedniego wartość rynkowa akcji zmalała o 12.393.154 tys. PLN. Spółki z większościowym udziałem Skarbu Państwa, o ugruntowanej pozycji, działały w kluczowych dla gospodarki sektorach. Szczegółowy wykaz przedstawiono w załączniku do Rozdziału 8. w tab. 13.2.

8.3. WARTOŚĆ AKCJI I UDZIAŁÓW SKARBU PAŃSTWA

Wartość akcji i udziałów Skarbu Państwa w spółkach zasadniczo ustalono na podstawie wartości majątku netto spółki wykazanej w bilansie i udziału Skarbu Państwa. Odmienne wyceniono:

1. akcje będące w obrocie na rynku regulowanym – według kursu giełdowego z dnia ostatniego notowania w roku 2024,

2. akcje i udziały spółek z bardzo małym udziałem Skarbu Państwa, które nie złożyły bilansu w organie nadzorującym – ich wartość pominięto,
3. akcje i udziały spółek, w których kapitały własne są wielkością ujemną, jeżeli nie zostały zbyte lub wycenione – przypisano im wartość zero.

Tab. 8.5. Majątek jednoosobowych spółek Skarbu Państwa

organ reprezentujący Skarb Państwa	liczba spółek		wartość majątku netto spółek [tys. PLN]	
	2024 r.	2023 r.	2024 r.	2023 r.
Minister Aktywów Państwowych	41	42	24.417.984	34.068.086
Minister Finansów	1	1	4.263	2.479
Minister Rozwoju i Technologii	1	1	192.009	245.235
Minister Infrastruktury	9	6	15.523.230	853.933
Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego	23	23	* 965.862	** 1.239.771
Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji	1	1	1.026.848	991.419
Minister Zdrowia	1	1	169.698	164.931
Prezes Rady Ministrów	—	1	—	9.633.106
Pełnomocnik Rządu do spraw Strategicznej Infrastruktury Energetycznej	4	4	47.817.140	44.139.598
Pełnomocnik Rządu do spraw Centralnego Portu Komunikacyjnego	1	1	15.686.543	12.315.009
Dyrektor Generalny PGL Lasy Państwowe	3	3	7.734	7.663
Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa	37	37	1.743.673	1.563.920
Agencja Mienia Wojskowego	4	4	1.250.375	1.152.071
Agencja Rozwoju Przemysłu	11	15	31.664	31.710
Polskie Koleje Państwowe	4	4	21.809	19.550
ogółem	141	144	108.858.832	** 106.428.481

* Dane z niezatwierdzonego sprawozdania finansowego spółki Telewizja Polska S. A. w likwidacji za 2024 r.

** Korekta danych archiwalnych na wniosek MKiDN

Źródło: bilanse spółek lub informacje od organów nadzorujących, obliczenia PGRP.

Wartość majątku netto jednoosobowych spółek Skarbu Państwa na koniec 2024 r. wynosiła 108.858.832 tys. PLN. W stosunku do roku poprzedniego wzrosła o 2.430.351 tys. PLN. Dane o kapitałach jednoosobowych spółek Skarbu Państwa ujęto w załączniku do Rozdziału 8. w tab. 13.3.

Tab. 8.6. Akcje i udziały w spółkach niepublicznych z częściowym udziałem Skarbu Państwa

organ reprezentujący Skarb Państwa	liczba spółek		wartość majątku netto Skarbu Państwa [tys. PLN]	
	2024 r.	2023 r.	2024 r.	2023 r.
Minister Aktywów Państwowych	75	68	29.914.387	12.073.071
Minister Finansów	1	1	0	0
Minister Rozwoju i Technologii	13	13	1.647.584	1.543.790
Minister Infrastruktury	18	17	31.348.144	26.992.879
Minister Przemysłu	1	—	517.283	—
Prezes Rady Ministrów	—	3	—	16.619.855
Pełnomocnik Rządu do spraw Strategicznej Infrastruktury Energetycznej	1	1	3.387	2.925
Dyrektor Generalny PGL Lasy Państwowe	5	5	2.245	2.525
Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa	10	10	366.029	363.115
Agencja Mienia Wojskowego	1	1	59.745	59.874
Agencja Rozwoju Przemysłu	57	58	44.118	20.474
Krajowy Zasób Nieruchomości	50	47	481.242	388.451
Polskie Koleje Państwowe	3	3	34.059	30.767
Towarzystwo Finansowe „Silesia”	9	10	24.438	22.881
ogółem	244	237	64.442.661	58.120.607

Źródło: jak w tab. 8.5.

Wartość majątku netto spółek w części odpowiadającej udziałowi Skarbu Państwa na koniec 2024 r. wynosiła 64.442.661 tys. PLN. W stosunku do roku poprzedniego uległa ona zwiększeniu o 6.322.054 tys. PLN.

9. INNE PAŃSTWOWE OSOBY PRAWNE

Do sektora finansów publicznych nie należą państwowe osoby prawne będące przedsiębiorstwami, instytucjami badawczymi oraz bankami. Ich mienie jest w całości mieniem państwowym. Z mocy ustaw szczególnych Skarb Państwa ma określone uprawnienia majątkowe, które ograniczają ich prawo własności. Państwu przysługuje prawo do nadzoru nad gospodarką danej jednostki oraz prawo jej zlikwidowania i przejęcia mienia tej jednostki na warunkach określonych w ustawach.

W niniejszym Sprawozdaniu, zgodnie z § 20 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 maja 2020 r. w sprawie sposobu ewidencjonowania mienia Skarbu Państwa, za wartość praw majątkowych Skarbu Państwa przyjęto wartość wkładu założycielskiego. Wartość ta z reguły równa się funduszowi podstawowemu¹¹⁸, ale w jednostkach których majątek netto jest mniejszy od funduszu podstawowego, za aktualną wartość praw majątkowych uznano wielkość funduszu własnego.

9.1. PRZEDSIĘBIORSTWA PAŃSTWOWE

Tab. 9.1. Liczba przedsiębiorstw państwowych w ostatnich latach

rok	ogółem	prowadzące działalność	w likwidacji	w upadłości
2017	33	18	6	9
2018	31	18	4	9
2019	30	17	4	9
2020	26	16	2	8
2021	18	10	1	7
2022	18	10	1	7
2023	16	9	1	6
2024	16	9	1	6

Źródło: informacje przekazane przez właściwe ministerstwa i urzędy wojewódzkie.

Status przedsiębiorstwa państwowego na koniec 2024 r. zachowały jeszcze:

1. podmioty o specyficznym charakterze ze względu na dotyczące je przepisy i szczególne zadania: Polska Żegluga Morska (nadzorowana przez Ministra Infrastruktury), Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej (nadzorowane przez Ministra Klimatu i Środowiska), Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Promieniotwórczych (nadzorowane przez Ministra Przemysłu),
2. przywięzienne zakłady pracy w nadzorze założycielskim Ministra Sprawiedliwości (Centralnego Zarządu Służby Więziennej)¹¹⁹.

¹¹⁸ Dla jednostek wykazujących w bilansie fundusz podstawowego oraz fundusz z aktualizacji wyceny uwzględniono sumę obu tych funduszy.

¹¹⁹ Ustawa z dnia 28 sierpnia 1997 r. o zatrudnianiu osób pozbawionych wolności (Dz. U. z 2023 r. poz. 1559).

Tab. 9.2. Przedsiębiorstwa państwowe według organów założycielskich

organ nadzorujący	prowadzące działalność		w likwidacji	w upadłości	ogółem
	2024 r.	2023 r.	2024 r.		
Minister Infrastruktury	1	1	—	—	1
Minister Sprawiedliwości	4	4	—	—	4
Minister Klimatu i Środowiska	1	2	—	—	1
Minister Przemysłu	1	—	—	—	1
Wojewoda Kujawsko-Pomorski	—	—	—	1	1
Wojewoda Małopolski	2	2	—	—	2
Wojewoda Mazowiecki	—	—	—	2	2
Wojewoda Śląski	—	—	1	1	2
Wojewoda Świętokrzyski	—	—	—	1	1
Wojewoda Wielkopolski	—	—	—	1	1
ogółem	9	9	1	6	16

Źródło: jak w tab. 9.1.

Wartość majątku przedsiębiorstwa odzwierciedlają: fundusz założycielski, fundusz przedsiębiorstwa, fundusz z aktualizacji wyceny. Fundusz założycielski przedsiębiorstwa odzwierciedla wartość wydzielonej przedsiębiorstwu części mienia państwowego. Wartości praw majątkowych Skarbu Państwa odpowiada suma funduszy własnych.

Tab. 9.3. Majątek przedsiębiorstw państwowych „czynnych”

organ nadzorujący	suma funduszy [tys. PLN]			
	założycielskich		własnych	
	2024 r.	2023 r.	2024 r.	2023 r.
Minister Infrastruktury	7.443	7.443	50.892	44.346
Minister Sprawiedliwości	123.295	123.295	357.984	332.646
Minister Klimatu i Środowiska	144	33.143	28.367	61.224
Minister Przemysłu	34.577	—	38.953	—
Wojewoda Małopolski	40	40	2.031	1.793
ogółem	165.499	163.921	478.227	440.009

Źródło: dane urzędów i bilanse przedsiębiorstw, obliczenia PGRP.

9.2. INSTYTUTY BADAWCZE

Instytutem badawczym jest państwowa jednostka organizacyjna, wyodrębniona pod względem prawnym, organizacyjnym i ekonomiczno-finansowym, która prowadzi badania naukowe i prace rozwojowe ukierunkowane na ich wdrożenie i zastosowanie w praktyce¹²⁰. Instytut posiada osobowość prawną. Instytut jest tworzony, w drodze rozporządzenia, przez Radę Ministrów, na wniosek ministra właściwego ze względu na planowaną działalność instytutu, złożony po zasięgnięciu

¹²⁰ Ustawa z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych (Dz. U. z 2024 r. poz. 534 z późn. zm.).

opinii ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki. Przy tworzeniu instytutu minister nadzorujący wyposaża go w środki niezbędne do prowadzenia działalności. Równowartość majątku według stanu na dzień rozpoczęcia działalności odzwierciedla fundusz statutowy.

Tab. 9.4. Majątek instytutów badawczych

organ nadzorujący	liczba jednostek	wartość praw majątkowych *	fundusze własne	fundusz statutowy **
		[tys. PLN]		
Minister Cyfryzacji	2	74.648	146.102	74.648
Minister Edukacji	1	2.074	6.762	2.074
Minister Nauki	1	1.467	5.907	1.467
Minister Przemysłu	8	239.538	470.348	239.538
Minister Infrastruktury	4	151.591	180.977	154.226
Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego	2	54.208	55.181	54.844
Minister Obrony Narodowej	9	548.026	714.856	549.044
Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej	2	33.051	40.633	33.051
Minister Funduszy i Polityki Regionalnej	1	1.831	3.169	1.831
Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi	12	742.602	952.300	759.446
Minister Rozwoju i Technologii	2	100.631	113.361	100.631
Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji	2	38.047	51.220	38.047
Minister Klimatu i Środowiska	6	251.442	278.181	251.442
Minister Sportu i Turystyki	1	3.459	5.296	3.459
Minister Zdrowia	14	−282.595	262.090	417.590
2024 r. ogółem	67	1.960.018	3.286.383	2.681.337
2023 r. ogółem	67	2.027.091	3.109.864	2.670.110

* Wartość praw majątkowych Skarbu Państwa oznacza fundusz statutowy, a w jednostkach wykazujących w bilansach wartość majątku netto niższą od funduszu statutowego – sumę funduszy własnych jednostki.

** Suma funduszu podstawowego i funduszu z aktualizacji wyceny.

Źródło: bilanse jednostek lub informacje od organów nadzorujących, obliczenia PGRP.

9.3. BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO

Do zadań Banku Gospodarstwa Krajowego (BGK) należy wspieranie rządowych programów społeczno-gospodarczych oraz programów samorządności lokalnej i rozwoju regionalnego, realizowanych ze środków publicznych¹²¹. Zadania te realizowane są poprzez zarządzanie funduszami utworzonymi, powierzonymi lub przekazanymi na podstawie ustaw i poprzez obsługę programów rządowych. Bank prowadzi również działalność własną na zasadach komercyjnych.

Na koniec 2024 r. BGK dysponował kapitałem własnym o wartości **42.231 mln PLN** (na koniec 2023 r. kapitał własny wyniósł 39.420 mln PLN)¹²².

¹²¹ Ustawa z dnia 14 marca 2003 r. o Banku Gospodarstwa Krajowego (Dz. U. z 2025 r. poz. 503 z późn. zm.).

¹²² Na podstawie Skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej BGK.

10. INNE SKŁADNIKI MIENIA SKARBU PAŃSTWA

10.1. NALEŻNOŚCI Z TYTUŁU ZBYCIA I ODPLATNEGO KORZYSTANIA Z MIENIA SKARBU PAŃSTWA

Mienie przedsiębiorstwa państwowego oddane do odpłatnego korzystania spółce z udziałem pracowników (tzw. leasing pracowniczy) pozostaje własnością Skarbu Państwa do chwili całkowitej spłaty lub wcześniejszego przeniesienia własności. Wartość takiego mienia wyceniana jest według kwoty pozostałej do spłaty.

Tab. 10.1. Należności z tytułu umów zbycia i odpłatnego korzystania z mienia Skarbu Państwa

przedmiot umowy	liczba umów		należności [tys. PLN]	
	2024 r.	2023 r.	2024 r.	2023 r.
odpłatne korzystanie z mienia Skarbu Państwa	41	50	251.139	244.032
sprzedaż przedsiębiorstw	32	34	122.238	117.871
wniesienie do spółki	4	5	13.926	13.808
sprzedaż majątku	1	2	734	734
sprzedaż akcji i udziałów	59	86	877.911	846.092
ogółem	137	177	1.265.948	1.222.537

Źródło: Ministerstwo Rozwoju i Technologii.

W roku 2024 liczba niezakończonych rozliczeń z tytułu zawartych umów spadła w wyniku wywiązywania się inwestorów z postanowień zawartych w umowach. Natomiast wzrost wartości należności w stosunku do roku poprzedniego spowodowany był naliczaniem odsetek ustawowych za opóźnienie w spłacie zobowiązań.

Tab. 10.2. Struktura należności z tytułu umów zbycia mienia Skarbu Państwa

przedmiot umowy	tytuł należności [tys. PLN]							
	raty kapitałowe		oprocentowanie rat i odsetki		kary umowne, odsetki, zastępstwo procesowe		pozostałe	
	2024 r.	2023 r.	2024 r.	2023 r.	2024 r.	2023 r.	2024 r.	2023 r.
odpłatne korzystanie z mienia	26.916	28.534	102.082	98.875	49.581	48.807	72.560	67.816
sprzedaż przedsiębiorstw	6.489	6.599	22.899	21.966	57.172	55.583	35.678	33.723
wniesienie do spółki	0	0	0	0	13.926	13.808	0	0
sprzedaż majątku	233	244	419	410	3	3	79	77
sprzedaż akcji i udziałów	58.943	60.081	106.682	99.821	636.659	614.164	75.627	72.026
ogółem	92.581	95.458	232.082	221.072	757.341	732.365	183.944	173.642

Źródło: jak w tab. 10.1.

10.2. NALEŻNOŚCI W EWIDENCJI MINISTRA FINANSÓW

Minister Finansów ewidencjonuje należności podatkowe, niepodatkowe, a także powstałe z tytułu pożyczek oraz kredytów i gwarancji udzielonych ze środków budżetu państwa¹²³.

Tab. 10.3. Należności Skarbu Państwa w ewidencji Ministra Finansów

rodzaj należności	wartość [mln PLN]	
	2024 r.	2023 r.
I. należności podatkowe i niepodatkowe pozostałe do zapłaty	* 149.096,3	* 151.480,8
1. należności podatkowe	110.797,8	115.077,0
<i>podatki pośrednie</i>	98.918,4	103.531,4
<i>podatek dochodowy od osób prawnych</i>	4.898,6	4.149,5
<i>podatek dochodowy od osób fizycznych</i>	6.946,6	7.394,4
<i>podatek od niektórych instytucji</i>	0,8	0,3
<i>podatki zniesione</i>	0,3	1,5
2. należności niepodatkowe	38.298,5	36.403,8
<i>wpłaty z zysku od przedsiębiorstw państwowych i spółek Skarbu Państwa</i>	1,1	1,3
<i>cła</i>	175,5	150,9
<i>pozostałe dochody</i>	** 38.121,9	** 36.251,6
II. należności z tytułu przejściowego wykupienia odsetek od kredytów mieszkaniowych	23,2	57,2
III. należności z tytułu pożyczek ze środków budżetu państwa	*** 4.173,3	*** 739,4
1. pożyczki na prefinansowanie dla jednostek sektora finansów publicznych	215,2	108,3
2. pożyczka dla KUKE S. A.	94,7	141,2
3. pożyczki udzielone jednostkom samorządu terytorialnego	865,8	492,6
4. pożyczki KPO	3.000,0	—
IV. należności bieżące i zaległe z tytułu udzielonych kredytów zagranicznych	7.259,0	7.516,2
V. należności z tytułu gwarancji i poręczeń Skarbu Państwa	30,0	29,5
1. z tytułu poręczeń i gwarancji krajowych	18,4	18,2
2. z tytułu gwarancji zagranicznych	11,6	11,3
VI. inne należności	274,6	274,6
ogółem	160.856,4	160.097,7

* Kwota ogólna została uzupełniona w oparciu o dane ze sprawozdań Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych dysponentów środków budżetu państwa.

** Kwoty nie zawierają paragrafów 802, 806 i 808 z kolumny „należności pozostałe do zapłaty ogółem” rocznego sprawozdania Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych.

*** Kwota stanowi sam kapitał.

Źródło: Ministerstwo Finansów.

Ponadto na koniec 2024 r. w zakresie części budżetowej 84 – Środki własne UE odnotowano należności w kwocie 844,74 mln PLN (w 2023 r. – 634,14 mln PLN), które reprezentują nadpłatę

¹²³ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 29 stycznia 2025 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. z 2025 r. poz. 133).

polskiej składki do budżetu UE za rok 2023. Informacja w tym zakresie została ujęta w sprawozdaniu finansowym Ministerstwa Finansów za 2024 r. jako należności od budżetów.

W związku z niedopłatą polskiej składki do budżetu UE za lata 2012-2021 z tytułu rozliczeń podstaw VAT i DNB w kwocie 2.049.475.224,10 PLN, w 2024 r. na ten cel utworzono rezerwy na przyszłe zobowiązania, które również zostały ujęte w bilansie Ministerstwa Finansów.

10.3. UDZIAŁY W MIĘDZYNARODOWYCH INSTYTUCJACH FINANSOWYCH

Tab. 10.4. Udziały Rzeczypospolitej Polskiej w międzynarodowych instytucjach finansowych

organizacja	waluta	udziały opłacone *	
		2024 r.	2023 r.
Międzynarodowy Bank Odbudowy i Rozwoju (MBOiR)	USD	** 177.063.830,78	** 177.063.830,78
Międzynarodowe Stowarzyszenie Rozwoju (IDA)	PLN	—	2.008.000,00
	SDR	—	5.349.040,00
	EUR	—	2.559.000,00
	USD	*** 109.600.000,00	42.006.738,00
Wielostronna Agencja Gwarancji Inwestycyjnych (WAGI)	USD	**** 826.648,00	**** 826.648,00
Międzynarodowa Korporacja Finansowa (IFC)	USD	74.893.000,00	74.893.000,00
Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju (EBOiR)	EUR	80.130.000,00	80.130.000,00
Bank Rozwoju Rady Europy (BRRE)	EUR	*** 28.289.789,00	*** 16.224.000,00
	EUR	***** 1.987.000,00	—
Europejski Bank Inwestycyjny (EBI)	EUR	2.370.378.611,20	2.057.956.172,56
Azjatycki Bank Inwestycji Infrastrukturalnych (AIIB)	USD	*** 166.400.000,00	*** 166.400.000,00
Międzynarodowy Bank Współpracy Gospodarczej (MBWG)	EUR	23.938.909,71	24.016.053,00

* Kategoria obejmuje jedynie udziały.

** W tym kwota 71.636.018,56 USD opłacona w PLN.

*** Kapitał statutowy.

**** W tym kwota 206.662,00 USD opłacona w PLN.

***** Kapitał rezerwowy.

Źródło: Ministerstwo Finansów.

Pozostałe należności Skarbu Państwa to:

1. należności zaległe Skarbu Państwa z tytułu kredytów udzielonych w jednostkach rozliczeniowych – 2.435.177,43 XTR / 511.387,25 PLN (Kuba),
2. należności Skarbu Państwa na bankowych rachunkach likwidacyjnych – 62.613.315,86 XTR / 13.148.796,33 PLN (Kuba),
3. należności zaległe Skarbu Państwa z tytułu kredytów udzielonych w walutach obcych:
 - Sudan: 120.637.722,87 USD / 494.759.429,03 PLN,
 - Mozambik: 30.611.562,07 USD / 125.544.138,36 PLN.

Natomiast stan środków na rachunku specjalnym, otwartym w Narodowym Banku Polskim do obsługi kredytów z Międzynarodowego Banku Odbudowy i Rozwoju (nr rachunku 74 1010 1010 6018 6115 1697 8001), związanym z „Projektem Ochrony Przeciwpowodziowej Dorzecza Odry i Wisły”, wynosił 443.088,74 EUR.

11. OBCIĄŻENIA PUBLICZNOPRAWNE I ZOBOWIĄZANIA SKARBU PAŃSTWA

11.1. ZASOBY MAJĄTKOWE SŁUŻĄCE REALIZACJI ZADAŃ PUBLICZNYCH PAŃSTWA

Część zasobów majątkowych Skarbu Państwa służy realizacji zadań z zakresu sprawowania władzy publicznej. Taką rolę według stanu prawnego na 31 grudnia 2024 r. pełnią:

1. majątek rzeczowy i środki finansowe państwowych jednostek sektora finansów publicznych,
2. zasoby majątku podmiotów o zadaniach niegospodarczych utworzonych ustawami (m. in. PGL Lasy Państwowe, agencji, funduszy i innych, o których była mowa w rozdziałach 6. i 7.), jak również niektórych przedsiębiorców – przedsiębiorstw, banków i spółek, na które ustawy nakładają szczególne obowiązki o charakterze publicznym,
3. prawa udziałowe w spółkach, wykorzystywane w polityce rządu i właściwych ministrów dla realizacji celów publicznych dzięki zachowaniu przez Skarb Państwa pozycji właściciela, decydującego o przekształceniach własnościowych albo dzięki posiadaniu szczególnych praw korporacyjnych pozwalających wywierać wpływ na kluczowe decyzje spółki,
4. zasoby (rezerwy w akcjach i udziałach) przeznaczone na zaspokojenie roszczeń z tytułu poręczeń i gwarancji Skarbu Państwa oraz na nieodpłatne udostępnienie uprawnionym,
5. określone części przychodów z prywatyzacji lub zbywania składników majątku przeznaczone na finansowanie zadań ustawowych.

11.2. ZADANIA PUBLICZNE PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH REALIZOWANE NA PODSTAWIE USTAW

Przepisy ustawowe, ustanawiając zadania publiczne, określają nazwę, formę prawną i przedmiot działalności podmiotu powołanego do realizacji zadań. Niekiedy ustawy określają minimalny udział Skarbu Państwa w kapitale zakładowym i dopuszczalny udział innych akcjonariuszy. Podmioty te z reguły mogą prowadzić inną zarobkową działalność gospodarczą, jeżeli nie pozostaje ona w sprzeczności z zadaniami określonymi w ustawie. Takie szczególne zadania wykonują:

1. **zarządy portów o podstawowym znaczeniu dla gospodarki narodowej (Gdańsk, Gdynia, Szczecin i Świnoujście)** – spółki akcyjne, w których Skarb Państwa ma co najmniej po 51 % akcji i sumy głosów, utworzone przez ustawę z dnia 20 grudnia 1996 r. o portach i przystaniach morskich¹²⁴ w celu zarządzania gruntami i infrastrukturą portową;
2. **Polska Agencja Inwestycji i Handlu S. A.** – jednoosobowa spółka akcyjna Skarbu Państwa, która ma za zadanie promować polską gospodarkę, organizować oraz inspirować przedsięwzięcia zwiększające zainteresowanie podmiotów zagranicznych inwestowaniem kapitału w Polsce;
3. **Telewizja Polska S. A., Polskie Radio S. A. i regionalne rozgłośnie radia publicznego**, wykonujące zadania jednostek publicznej radiofonii i telewizji, realizujące misję publiczną, które mogą działać wyłącznie w formie jednoosobowych spółek Skarbu Państwa¹²⁵;
4. **PKP Polskie Linie Kolejowe S. A.**, zarządzające liniami kolejowymi oraz pozostałą infrastrukturą kolejową określoną w przepisach o transporcie kolejowym¹²⁶;
5. **Korporacja Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych S. A.**, która prowadzi działalność w zakresie ubezpieczeń eksportowych gwarantowanych przez Skarb Państwa¹²⁷;

¹²⁴ Dz. U. z 2023 r. poz.1796.

¹²⁵ Ustawa o radiofonii i telewizji.

¹²⁶ Ustawa z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1234).

¹²⁷ Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. o ubezpieczeniach gwarantowanych przez Skarb Państwa (Dz. U. z 2024 r. poz. 284 z późn. zm.). Korporacja prowadzi rozliczenia finansowe związane z prowadzeniem ubezpieczeń eksportowych gwarantowanych przez Skarb Państwa na wyodrębnionym rachunku bankowym.

6. **Polski Rejestr Statków S. A.**, działający na rzecz bezpieczeństwa statków i ochrony środowiska morskiego oraz prowadzący rejestr statków¹²⁸;
7. **Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S. A.**, do którego należy prowadzenie depozytu papierów wartościowych, prowadzenie rozliczeń i rozrachunku transakcji w papierach wartościowych, prowadzenie systemu zabezpieczania płynności rozliczeń oraz wykonywanie czynności w zakresie prowadzenia systemu rejestracji, rozliczeń i rozrachunku instrumentów finansowych nie będących papierami wartościowymi¹²⁹;
8. **Poczta Polska S. A.**, w której ustawowo Skarb Państwa jest jedynym akcjonariuszem, a przedmiotem działalności gospodarczej spółki jest m. in. prowadzenie działalności polegającej na świadczeniu usług pocztowych, w tym usług o charakterze powszechnym¹³⁰;
9. **Agencja Rozwoju Przemysłu S. A.**, wykonująca zadania ustalone m. in.: w ustawach o restrukturyzacji finansowej przedsiębiorstw i banków, specjalnych strefach ekonomicznych, wspieraniu restrukturyzacji przemysłowego potencjału obronnego, różnych przepisach o udzielaniu pomocy na ratowanie i na restrukturyzację przedsiębiorców. Przedmiotem działalności spółki jest m. in.:
 - wspieranie procesów restrukturyzacji przedsiębiorców m. in. w ramach pomocy finansowej, szkoleniowej i organizacyjnej oraz prowadzenie prac w zakresie wykorzystania środków finansowych pochodzących ze źródeł zagranicznych,
 - doradztwo w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej i zarządzania, pełnienie funkcji inwestora w odniesieniu do restrukturyzujących się przedsiębiorców, zarządzanie mieniem i udziałami Skarbu Państwa i innych państwowych osób prawnych na zlecenie, wykonywanie na zlecenie praw z akcji i udziałów w spółkach kapitałowych, udział w tworzeniu przez organy państwowe oraz samorządowe rozwiązań prawnych i instytucjonalnych dla dalszej transformacji gospodarki, organizowanie specjalnych stref ekonomicznych, centrów innowacji, parków przemysłowych i technologicznych,
 - realizacja zadań restrukturyzacyjnych określonych przez rządowe programy strategiczne;
10. **Bank Gospodarstwa Krajowego**, będący bankiem państwowym, do którego należy wspieranie rządowych programów społeczno-gospodarczych oraz programów samorządności lokalnej i rozwoju regionalnego, realizowanych ze środków publicznych. Bank wykonuje również inne zadania powierzone lub przekazane wynikające z ustaw i umów zawieranych z ministrami¹³¹. Bank specjalizuje się w obsłudze sektora publicznego i jednostek samorządu terytorialnego, krajowego i zagranicznego długu publicznego, finansowaniu dużych projektów inwestycyjnych (np. drogowych, jest akcjonariuszem Polskiego Funduszu Rozwoju S. A.), budownictwa mieszkaniowego, działalności poręczeniowo-gwarancyjnej oraz wspieraniu eksportu (w tym jako akcjonariusz Korporacji Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych S. A.);
11. **Polska Agencja Prasowa S. A.** – publiczna agencja prasowa, zobowiązana między innymi do upowszechniania stanowiska naczelnych organów państwa¹³²;
12. **Totalizator Sportowy Sp. z o. o.**, wykonujący monopol państwa w zakresie gier liczbowych¹³³;

¹²⁸ Ustawa z dnia 26 października 2000 r. o Polskim Rejestrze Statków (Dz. U. z 2023 r. poz. 966).

¹²⁹ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. z 2024 r. poz. 722 z późn. zm.).

¹³⁰ Ustawa z dnia 5 września 2008 r. o komercjalizacji państwowego przedsiębiorstwa użyteczności publicznej „Poczta Polska” (Dz. U. z 2020 r. poz. 2064).

¹³¹ BGK obsługuje m. in.: Krajowy Fundusz Drogowy, Fundusz Kredytu Technologicznego, Fundusz Pożyczek i Kredytów Studenckich, rachunek rezerw poręczeniowych, windykację należności Skarbu Państwa z tytułu umów poręczeń i gwarancji. BGK prowadzi obsługę bankową rachunków zgodnie z art. 196 ust. 5 ustawy o finansach publicznych. BGK od 1 maja 2011 r. dokonuje na zlecenie Ministra Finansów wszelkich czynności prawnych i faktycznych związanych z przyjmowaniem wolnych środków wyżej wskazanych podmiotów w depozyt lub zarządzanie oraz ich zwrotem, co jest przejawem tzw. konsolidacji środków publicznych.

¹³² Ustawa z dnia 31 lipca 1997 r. o Polskiej Agencji Prasowej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1595).

¹³³ Ustawa z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych (Dz. U. z 2025 r. poz. 595).

13. **podmioty zarządzające specjalnymi strefami ekonomicznymi** – spółki, w stosunku do których Skarb Państwa, samorząd województwa albo inny zarządzający posiada większość głosów, które mogą być oddane na walnym zgromadzeniu lub zgromadzeniu wspólników¹³⁴;
14. **Aplikacje Krytyczne Sp. z o. o.** – jednoosobowa spółka Skarbu Państwa, powołana do realizacji projektów, których celem jest zapewnienie organom administracji podatkowej, Służbie Celnej i kontroli skarbowej systemów teleinformatycznych wspierających ich działania¹³⁵;
15. **Polskie Elektrownie Jądrowe Sp. z o. o.** – jednoosobowa spółka Skarbu Państwa, która realizuje zadania służące zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego Polski. Na podstawie ustawy z dnia 29 czerwca 2011 r. o przygotowaniu i realizacji inwestycji w zakresie obiektów energetyki jądrowej oraz inwestycji towarzyszących¹³⁶ spółce powierzono przygotowanie i realizację budowy i eksploatacji pierwszej w Polsce elektrowni jądrowej o mocy elektrycznej do 3750 MWe. W tym celu spółka zobowiązana jest do koordynacji działań m. in. w zakresie opracowania zasad koordynacji inwestycji, opracowania harmonogramu skonsolidowanego przygotowania i realizacji budowy oraz inwestycji towarzyszących, jak również – monitorowania wykonywania zadań;
16. **Centralny Port Komunikacyjny Sp. z o. o.** – jednoosobowa spółka Skarbu Państwa powołana, na mocy art. 11 ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o Centralnym Porcie Komunikacyjnym¹³⁷, do przygotowania i realizacji wieloletniego programu, obejmującego budowę nowego centralnego portu lotniczego dla Polski oraz koordynacji i realizacji inwestycji towarzyszących, w tym nowej sieci linii kolejowych, dróg ekspresowych, autostrad i pozostałej infrastruktury przesyłowej.

11.3. BEZPIECZEŃSTWO ENERGETYCZNE W POLITYCE WŁAŚCICIELSKIEJ

11.3.1. Sektor elektroenergetyczny i energetyki jądrowej

2 lutego 2021 r. Rada Ministrów przyjęła dokument strategiczny, odnoszący się do bezpieczeństwa elektroenergetycznego państwa tj. „Politykę energetyczną Polski do 2040 r.” (PEP2040)¹³⁸. Obowiązywał także „Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030” (KPEiK), przekazany Komisji Europejskiej 30 grudnia 2019 r. KPEiK zawiera krajowe założenia i cele, polityki i działania odnoszące się do pięciu wymiarów unii energetycznej, w tym do priorytetowego obszaru bezpieczeństwa energetycznego. Dodatkowo obowiązywał przyjęty w 2014 r. „Program polskiej energetyki jądrowej”, zaktualizowany Uchwałą Nr 141 Rady Ministrów z dnia 2 października 2020 r. w sprawie aktualizacji programu wieloletniego pod nazwą „Program polskiej energetyki jądrowej”¹³⁹.

Pozostają aktualne informacje o realizacji działań w sektorze elektroenergetycznym zawarte w „Podsumowaniu realizacji Polityki energetycznej do 2040 r. w 2021 r.”¹⁴⁰ oraz w przekazanym do Komisji Europejskiej „Zintegrowanym sprawozdaniu z postępów w dziedzinie energii i klimatu”¹⁴¹.

¹³⁴ Ustawa z dnia 20 października 1994 r. o specjalnych strefach ekonomicznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1604).

¹³⁵ Ustawa z dnia 29 kwietnia 2016 r. o szczególnych zasadach wykonywania niektórych zadań dotyczących informatyzacji w zakresie działów administracji rządowej budżet i finanse publiczne (Dz. U. z 2025 r. poz. 1642).

¹³⁶ Dz. U. z 2025 r. poz. 1156.

¹³⁷ Dz. U. z 2024 r. poz. 1747 z późn. zm.

¹³⁸ Obwieszczenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 2 marca 2021 r. w sprawie polityki energetycznej państwa do 2040 r. (M. P. z 2021 r. poz. 264).

¹³⁹ M. P. z 2020 r. poz. 946.

¹⁴⁰ www.gov.pl/web/klimat/podsumowanie-realizacji-polityki-energetycznej-do-2040-r-w-2021-r

¹⁴¹ www.gov.pl/web/klimat/zintegrowane-krajowe-sprawozdanie-z-postepow-w-dziedzinie-energii-i-klimatu

Ponadto istotne informacje o stanie sektora elektroenergetycznego dostarcza, opracowane w 2025 r., „Sprawozdanie z wyników monitorowania bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej za okres od dnia 1 stycznia 2023 r. do dnia 31 grudnia 2024 r.”¹⁴².

Strategicznym dokumentem rządowym poświęconym wdrożeniu energetyki jądrowej w Polsce jest „Program polskiej energetyki jądrowej”. Za przygotowanie procesu inwestycyjnego i pełnienie roli inwestora w projekcie budowy pierwszej elektrowni jądrowej w Polsce odpowiada spółka Polskie Elektrownie Jądrowe Sp. z o. o. (PEJ). Właścicielem spółki jest Skarb Państwa.

W roku 2024 miały miejsce następujące zdarzenia, związane z projektem budowy:

- 16 września 2024 r., po uprzednim uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki morskiej oraz ministrem właściwym do spraw transportu, Pełnomocnik Rządu do spraw Strategicznej Infrastruktury Energetycznej zatwierdził harmonogram skonsolidowany przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie pierwszej polskiej elektrowni jądrowej oraz inwestycji towarzyszących, o którym mowa w art. 53c pkt 2 ustawy o przygotowaniu i realizacji inwestycji w zakresie obiektów energetyki jądrowej oraz inwestycji towarzyszących,
- 18 września 2024 r. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów notyfikował Komisji Europejskiej pomoc publiczną dla inwestycji w postaci mechanizmu wsparcia, który zakłada dokapitalizowanie spółki PEJ przez Skarb Państwa, udzielenie gwarancji Skarbu Państwa dla projektu oraz objęcie fazy eksploatacji elektrowni jądrowej wsparciem cenowym w postaci dwukierunkowego kontraktu różnicowego,
- 18 grudnia 2024 r. Komisja Europejska wydała decyzję o wszczęciu formalnej procedury dochodzenia w związku z notyfikowaną pomocą publiczną dla pierwszej elektrowni jądrowej w Polsce, potwierdzając tym samym niezbędność do dalszej realizacji projektu,
- 18 grudnia 2024 r. Pełnomocnik Rządu do spraw Strategicznej Infrastruktury Energetycznej skierował do uzgodnień, konsultacji publicznych oraz opiniowania „projekt ustawy o zmianie ustawy o przygotowaniu i realizacji inwestycji w zakresie obiektów energetyki jądrowej oraz inwestycji towarzyszących oraz niektórych innych ustaw”¹⁴³. W projekcie przewidziano w szczególności, że możliwe będzie wydanie pozwolenia na budowę w zakresie realizacji obiektu energetyki jądrowej także na taką część, która nie może samodzielnie funkcjonować, a także możliwość uzyskania przez inwestora pozwolenia na budowę w zakresie wstępnych robót budowlanych, poprzedzających właściwą budowę elektrowni.

11.3.2. Sektor paliwowo-naftowy, gazowy i wodorowy

Sektor paliwowo-naftowy. Strategicznymi dokumentami rządowym poświęconymi bezpieczeństwu energetycznemu kraju, z zakresu sektora paliwowo-naftowego, są PEP2040 oraz KPEIK.

W 2024 r. jednoosobowa spółka Skarbu Państwa PERN S. A. kontynuowała program inwestycyjny w zakresie rozbudowy infrastruktury magazynowej (zwiększenie pojemności) w Bazie Paliw PERN w Dębogórz. Dodatkowo spółka zakończyła realizację zadań inwestycyjnych dotyczących rurociągów naftowych i paliwowych umożliwiających dostosowanie Podziemnego Magazynu Ropy i Paliw „Góra” do wymagań ustawy o zapasach ropy naftowej, produktów naftowych i gazu ziemnego oraz zasadach postępowania w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa paliwowego państwa i zakłóceń na rynku naftowym, w zakresie okresu uwolnienia całości zapasów interwencyjnych przy pełnym wykorzystaniu pojemności magazynu.

¹⁴² www.gov.pl/web/energia/sprawozdanie-z-wynikow-monitorowania-bezpieczenstwa-dostaw-energii-elektrycznej-za-okres-od-dnia-1-stycznia-2023-r-do-dnia-31-grudnia-2024

¹⁴³ www.gov.pl/web/premier/projekt-ustawy-o-zmianie-ustawy-o-przygotowaniu-i-realizacji-inwestycji-w-zakresie-obiektow-energetyki-jadrowej-oraz-inwestycji-towarzyszcacych-oraz-niektorych-innych-ustaw6

Sektor gazowy. W roku 2024 obowiązującymi dokumentami strategicznymi, dotyczącymi bezpieczeństwa gazowego państwa były, PEP2040 oraz KPEiK. Istotne informacje o stanie sektora i realizacji działań dostarcza „Sprawozdanie z wyników monitorowania bezpieczeństwa dostaw paliw gazowych za okres od dnia 1 stycznia 2024 r. do dnia 31 grudnia 2024 r.”¹⁴⁴.

Sektor wodorowy. Jeszcze w listopadzie 2021 r. Rada Ministrów przyjęła „Polską Strategię Wodorową do roku 2030 z perspektywą do 2040 r.” (PSW), która określa główne cele rozwoju gospodarki wodorowej w Polsce i kierunki interwencji, jakie są pożądane do ich osiągnięcia. W tym celu dokonuje się diagnozy obecnej sytuacji, określając stan dojrzałości i koszt poszczególnych technologii oraz rozważa ich potencjalny wpływ na gospodarkę, przedstawiając przewidywane trendy rozwoju. PSW wpisuje się w globalne, europejskie i krajowe działania mające na celu osiągnięcie gospodarki niskoemisyjnej. Nadrzędnym celem PSW jest wykorzystanie krajowego potencjału i stworzenie polskiej gałęzi gospodarki wodorowej poprzez rozwój rodzimych patentów i technologii wodorowych oraz ich wykorzystanie na rzecz osiągnięcia neutralności klimatycznej i utrzymania konkurencyjności polskiej gospodarki. Rozwój niezależnych źródeł wytwórczych wodoru odnawialnego oraz potencjału magazynowania tego nośnika energii będzie determinował bezpieczeństwo energetyczne kraju.

W 2024 r. obowiązywało, podpisane w 2021 r. przez przedstawicieli administracji publicznej, biznesu, organizacji pozarządowych oraz przedstawicieli świata nauki, „Porozumienie sektorowe na rzecz rozwoju gospodarki wodorowej”. Jest ono podstawowym instrumentem wykonawczym, co oznacza, że określa długofalowe działania na rzecz rozwoju w Polsce nowej branży, które mają na celu realizację postulatów, instrumentów prawnych, finansowych i instytucjonalnych. Porozumienie to kładzie szczególny nacisk na wzrost polskiego wkładu w gospodarkę wodorową, począwszy od technologii, przez wdrożenie i komercjalizację, po budowę innowacyjnego przemysłu, w którym polskie firmy będą miały silną pozycję rynkową. Realizacja celów porozumienia ma doprowadzić do zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego, gdyż rozwój rynku wodoru, szczególnie wodoru odnawialnego pochodzenia biologicznego, przekłada się na zmniejszenie uzależnienia od importu paliw kopalnych oraz obniżenie emisji gazów cieplarnianych i pyłów zawieszonych, a to z kolei wywrze pozytywny wpływ na osiągnięcie celu neutralności klimatycznej Unii Europejskiej.

11.3.3. Sektor górnictwa węgla kamiennego i brunatnego

23 stycznia 2018 r. Rada Ministrów przyjęła „Program dla sektora górnictwa węgla kamiennego w Polsce”. 25 września 2020 r. w Katowicach Międzyzwiązkowy Komitet Protestacyjno-Strajkowy oraz delegacja rządowa podpisały porozumienia w sprawie zasad i tempa transformacji górnictwa. Porozumienie przewidywało, że wypracowana zostanie umowa społeczna regulująca funkcjonowanie sektora węgla kamiennego. Określało również datę graniczną transformacji górnictwa – ostatnia kopalnia ma pracować do 2049 roku. 28 maja 2021 r. w Katowicach podpisana została umowa społeczna dotycząca transformacji sektora górnictwa węgla kamiennego oraz wybranych procesów transformacji województwa śląskiego. W umowie przede wszystkim ustalono mechanizm finansowania spółek sektora górnictwa węgla kamiennego. Uzgodniono zasady budowy i wdrażania instalacji tzw. czystego węgla oraz powołanie Funduszu Transformacji Śląska. Ustalono terminy zakończenia eksploatacji węgla kamiennego w poszczególnych kopalniach w perspektywie do końca 2049 r. oraz gwarancje zatrudnienia. Kluczowym elementem jest pakiet ośłon socjalnych dla pracowników z likwidowanych kopalń, który zawiera zarówno urlop górniczy, urlop przeróbkarski, jednorazową odprawę, jak i kompleksowy system alokacji. Dodatkowo, zakłada się, że proces likwidacji kopalń prowadzony będzie przez spółki węglowe, a nie jak dotychczas przez Spółkę Restrukturyzacji Kopalń S. A.

¹⁴⁴ www.gov.pl/web/energia/minister-energii-przygotowal-sprawozdanie-z-wynikow-monitorowania-bezpieczenstwa-dostaw-paliw-gazowych-za-2024-r

Zmiana otoczenia gospodarczego i prawnego funkcjonowania sektora, w związku z przyjętą przez Radę Ministrów w 2021 r. PEP2040, a przede wszystkim podpisanie umowy społecznej, spowodowało zmianę polityki rządu wobec sektora górnictwa węgla kamiennego energetycznego. Mając na uwadze powyższe Rada Ministrów w styczniu 2022 r. wprowadziła zmiany w „Programie dla sektora górnictwa węgla kamiennego w Polsce”. Nowym, głównym celem jest sprawiedliwa transformacja z założeniem stopniowej likwidacji branży wydobywczej węgla energetycznego w oparciu o mechanizmy wsparcia publicznego. Do najważniejszych zmian należy ujęcie założeń Nowego Systemu Wsparcia dla sektora górnictwa węgla kamiennego, pozwalających na uniknięcie niekontrolowanej upadłości spółek, a to z kolei pozwoli na racjonalną i kontrolowaną transformację.

W przypadku sektora górnictwa węgla brunatnego obowiązującym w 2024 r. dokumentem był przyjęty 30 maja 2018 r. przez Radę Ministrów „Program dla sektora górnictwa węgla brunatnego w Polsce”. Program ten miał pełnić funkcję mapy drogowej dla rozwoju inwestycji w tym obszarze, opartej na analizie wyzwań, jakie stoją przed polskim rządem i branżą górniczą. Głównym celem wyżej wymienionego dokumentu było stworzenie warunków sprzyjających wytwarzaniu energii elektrycznej z węgla brunatnego w oparciu o innowacyjne i efektywne technologie, w tym również przez wykorzystanie węgla do produkcji paliw płynnych i gazowych dla zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego Polski oraz wspierania konkurencyjności gospodarki. W praktyce chodzi o zbudowanie rentownego, efektywnego i nowoczesnego sektora górnictwa węgla brunatnego, opartego na kooperacji, wiedzy i innowacjach. Mając na uwadze realizację celu głównego, zdefiniowane zostały następujące cele szczegółowe wraz z działaniami dla ich osiągnięcia:

1. określenie zapotrzebowania na węgiel brunatny,
2. zapewnienie dostępu do nowych złóż węgla brunatnego,
3. zapewnienie ram formalnoprawnych, mających na celu modernizację jednostek wytwórczych dla zagospodarowania nowych złóż lub budowę nowych kompleksów energetycznych,
4. zagospodarowanie złóż węgla brunatnego w sposób społecznie odpowiedzialny i przy wsparciu władz lokalnych, wojewódzkich i ogólnokrajowych,
5. podejmowanie długofalowych działań na rzecz poprawy konkurencyjności sektora węgla brunatnego.

„Program dla sektora górnictwa węgla brunatnego w Polsce”, pomimo iż przedstawiał trzy scenariusze, najbardziej skupiał się na tym perspektywicznym, zakładając otwieranie nowych złóż Złoczew i Ościslów, a w dalszej kolejności – Gubin.

Aktualnie istnieje rozbieżność pomiędzy „Programem dla sektora górnictwa węgla brunatnego w Polsce” a Polityką Energetyczną Kraju. Program powinien być zaktualizowany w korelacji z pracami nad aktualizacją „Krajowego Planu na rzecz energii i klimatu”. Rozbieżność między dokumentami strategicznymi (PEP2040 i KPEiK) a tym programem widoczna jest przede wszystkim na poziomie scenariuszy prognostycznych. PEP2040 zakłada wykorzystanie tych złóż węgla brunatnego, na które kopalnie posiadają koncesje lub planują przedłużyć koncesję na wydobywanie. Od 2018 r. zmianie uległy prognozy cen uprawnień do emisji CO₂, a wartości prognozowane na bieżący okres istotnie przekroczyły wartości tych uprawnień. Rozpoczęto prace dotyczące wygaszenia „Programu dla sektora górnictwa węgla brunatnego w Polsce”.

11.4. SZCZEGÓLNE ZASADY PRYWATYZACJI I RESTRUKTURYZACJI SPÓŁEK

Polskie Koleje Państwowe S. A. (PKP S. A.) działają w oparciu o przepisy ustawy z dnia 8 września 2000 r. o komercjalizacji i restrukturyzacji przedsiębiorstwa państwowego „Polskie Koleje Państwowe”¹⁴⁵. Spółka pełni dominującą rolę w Grupie PKP, którą tworzą spółki zarządzające infrastrukturą kolejową, spółki przewozowe i inne spółki świadczące usługi na rzecz spółek grupy. Do jej podstawowych zadań należy:

¹⁴⁵ Dz. U. z 2024 r. poz. 561.

1. realizacja procesów restrukturyzacji,
2. gospodarowanie mieniem, w szczególności poprzez wnoszenie do spółek, sprzedaż, oddawanie do nieodpłatnego korzystania, a także zbywanie mienia zbędnego, w tym zasobów mieszkaniowych,
3. koordynacja przedsięwzięć związanych z rozwojem spółek Grupy PKP.

PKP S. A. utworzyły spółki, wnosząc do nich składniki materialne wyodrębnione z przedsiębiorstwa. Akcje i udziały spółek utworzonych przez PKP S. A., z wyjątkiem spółki PKP Polskie Linie Kolejowe S. A. (PKP PLK S. A.), mogą być zbywane. Nie podlega sprzedaży mienie wchodzące w skład linii kolejowych o znaczeniu państwowym, będące własnością PKP S. A., PKP PLK S. A. lub Skarbu Państwa. Akcje PKP PLK S. A. nie mogą być zbywane, za wyjątkiem akcji spółki będących własnością PKP S. A., które mogą być zbywane wyłącznie na rzecz Skarbu Państwa (art. 15 ust. 8a ustawy o PKP).

W roku 2024 PKP S. A., w ramach rozporządzania składnikami aktywów trwałych, kontynuowała prace związane z przygotowaniem nieruchomości stanowiących linie kolejowe do przekazania ich do zarządcy infrastruktury kolejowej PKP PLK S. A. w ramach projektu „Zorganizowana Część Przedsiębiorstwa”. Spółka realizowała również prace w celu wyposażenia spółki PKP PLK S. A. w majątek niezbędny do jej działalności w postaci nieruchomości zlokalizowanych na stacji Poznań Główny wraz z naniesieniami. Ponadto kontynuowała, we współpracy z Funduszem Sektora Mieszkań dla Rozwoju Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Aktywów Niepublicznych, przedsięwzięcia inwestycyjne w ramach rządowego programu „Mieszkanie Plus”, polegającego na wybudowaniu budynków wielorodzinnych na gruntach PKP S. A., wniesionych do spółek celowych odpowiedzialnych za realizację inwestycji.

Spółka zbyła łącznie 17.047 akcji PKP PLK S. A. na rzecz Skarbu Państwa reprezentowanego przez ministra właściwego do spraw transportu, wniosła do PKP PLK S. A. wkład niepieniężny o wartości 20.435.164,89 PLN i wkład pieniężny w kwocie 835,11 PLN, za które objęła 20.436 akcji serii W1 w podwyższonym kapitale zakładowym PKP PLK S. A. Wniosła również do spółki Xcity Investment sp. z o. o. wkład niepieniężny o wartości 4.059.000 PLN, za który objęła 81.180 udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym tego podmiotu.

Wszystkie realizacje związane z rozporządzaniem przez PKP S. A. składnikami aktywów trwałych były zadaniami wpisującymi się w typową działalność spółki oraz jej grupy kapitałowej i nie pozostawały w związku z procesem, o którym mowa w art. 3 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o pomocy publicznej dla przedsiębiorców o szczególnym znaczeniu dla rynku pracy¹⁴⁶.

PKP Polskie Linie Kolejowe S. A. zarządza liniami kolejowymi oraz pozostałą infrastrukturą kolejową określoną w przepisach ustawy o transporcie kolejowym.

31 grudnia 2024 r. kompetencje właścicielskie w stosunku do PKP PLK S. A. wykonywał Minister Infrastruktury.

Akcje PKP PLK S. A. są akcjami imiennymi i nie są uprzywilejowane, natomiast kapitał zakładowy PKP PLK S. A. wynosił 33.335.532.000 PLN i dzielił się na 33.335.532 akcje po 1.000 PLN. Skarb Państwa posiadał w PKP PLK S. A. 27.769.089 akcji (83,30 %). Pozostałe akcje posiadała spółka PKP S. A.

Ponad wskazane wcześniej dokapitalizowanie o wartości łącznej 20.436.000 PLN, w 2024 r. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie PKP PLK S. A. dokonało podwyższeń kapitału zakładowego wkładem pieniężnym o kwotę 100.000.000 PLN. Środki te przeznaczone zostały na podwyższeniu kapitału zakładowego Trakcji S. A. i objęcie przez PKP PLK S. A. 125.000.000 akcji zwykłych imiennych serii F o wartości nominalnej 0,80 PLN każda, zwiększając kapitał zakładowy Trakcji S. A. do kwoty 369.160.780,80 PLN. Celem była poprawa płynności finansowej, zabezpieczenie finansowania planu naprawczego oraz zwiększenie wiarygodności z perspektywy instytucji finansowych.

¹⁴⁶ Dz.U. z 2021 r. poz. 239 z późn. zm.

Kolejnego podwyższenia wkładem niepieniężnym i pieniężnym o wartości 1.299.292.000 PLN dokonano w celu finansowania inwestycji realizowanych przez spółkę w ramach programów wieloletnich. W szczególności środki mają być wydatkowane na zadania inwestycyjne realizowane w ramach „Krajowego Programu Kolejowego do 2030 roku (z perspektywą do roku 2032)”.

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie PKP PLK S. A. dokonało również podwyższeń kapitału wkładem niepieniężnym i pieniężnym o wartości 2.521.763.000 PLN. Środki te, w ramach realizacji programów wieloletnich, zostaną przekazane na realizację „Programu Uzupełniania Lokalnej i Regionalnej Infrastruktury Kolejowej – Kolej + do 2029 roku”.

11.5. ZASÓB NA ZASPOKOJENIE ROSZCZEŃ Z TYTUŁU PORĘCZEŃ I GWARANCJI SKARBU PAŃSTWA

Na mocy art. 25 ustawy z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne¹⁴⁷, został utworzony zasób majątkowy Skarbu Państwa jako alternatywne, obok budżetu państwa, źródło spłaty poręczonych i gwarantowanych przez Skarb Państwa kredytów¹⁴⁸. Na zasób składają się akcje i udziały uzyskane w wyniku dochodzenia przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych, w imieniu Skarbu Państwa, wierzytelności z tytułu udzielonych poręczeń i gwarancji oraz akcje i udziały w spółkach stanowiące własność Skarbu Państwa, wyodrębnione przez Radę Ministrów do 17 lipca 2009 r.

Na koniec 2024 r. w zasobie majątkowym Skarbu Państwa przeznaczonym na zaspokojenie roszczeń z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez Skarb Państwa znajdowały się akcje i udziały przedstawione w poniższej tabeli.

Tab. 11.1. Zasób majątkowy na zaspokojenie roszczeń z tytułu poręczeń i gwarancji Skarbu Państwa

nazwa podmiotu	liczba akcji i udziałów
Centrum Techniki Okrętowej S. A. z siedzibą w Gdańsku	1.240.000
Chłodnia Szczecińska Sp. z o. o. z siedzibą w Szczecinie	7.440
Lubinx Sp. z o. o. w likwidacji z siedzibą w Lubinie	16.168
Polskie Pracownie Konserwacji Zabytków S. A. z siedzibą w Warszawie	321.843
Pomorskie Hurtowe Centrum Rolno-Spożywcze S. A. z siedzibą w Gdańsku	53.070
Centrala Farmaceutyczna Cefarm S. A. (w miejsce 100.800 udziałów Przemysłowego Instytutu Maszyn Budowlanych Sp. z o. o. z siedzibą w Kobyłce)	916.811
Warszawski Rolno-Spożywczy Rynek Hurtowy S. A. z siedzibą w Broniszach	6.171
Warszawskie Zakłady Sprzętu Ortopedycznego S. A. z siedzibą w Warszawie	627.900
GREMI Inwestycje S. A. z siedzibą w Karniowicach (w miejsce 110.106 akcji spółki WELUX S. A. z siedzibą w Katowicach)	4.092
GREMI Inwestycje S. A. z siedzibą w Karniowicach (w miejsce 40.586 akcji Zakładów Przemysłu Wełnianego 9 MAJA S. A. z siedzibą w Łodzi)	5.175
Zespół Elektrowni Wodnych Niedzica S. A. z siedzibą w Niedzicy	230.785

Źródło: Ministerstwo Finansów – Informacja o poręczeniach i gwarancjach udzielonych w 2024 r. przez Skarb Państwa, niektóre osoby prawne oraz Bank Gospodarstwa Krajowego.

¹⁴⁷ Dz. U. z 2024 r. poz. 291.

¹⁴⁸ O należnościach Skarbu Państwa z tytułu poręczeń lub gwarancji spłaty kredytów zob. w części 10.3.

Środki pochodzące ze zbycia tych papierów wartościowych, opłaty prowizyjne od udzielonych gwarancji i poręczeń, a także odsetki z tytułu oprocentowania zgromadzonych środków, wpływają na rachunek rezerw poręczeniowych i gwarancyjnych Skarbu Państwa¹⁴⁹.

W roku 2024 nie było konieczności wydatkowania środków tego rachunku na cele związane z obsługą gwarancji i poręczeń. W związku z powyższym całość środków, które zasiliły rachunek w 2024 r., t. j. 28.124.962,56 PLN (w 2023 r. – 26.462.949,50 PLN), przeznaczono na finansowanie potrzeb pożyczkowych budżetu państwa, tak jak to miało miejsce w latach poprzednich. Łącznie, na przestrzeni jedenastu lat, przekazano na ten cel z powyższego rachunku środki w wysokości 1.393.547.916,70 PLN.

Tab. 11.2. Potencjalne zobowiązania Skarbu Państwa z tytułu gwarancji i poręczeń

tytuł zobowiązania	wartość zobowiązania [mln PLN]			
	2024 r.	2023 r.	2022 r.	2021 r.
poręczenia i gwarancje krajowe	260.631,1	274.219,0	270.925,7	243.753,3
gwarancje zagraniczne	440.906,8	279.336,5	161.870,7	112.573,8
* ogółem	701.537,9	553.555,5	432.796,4	356.327,1

* Łączna kwota ewentualnych wypłat z budżetu w przypadku, gdyby kredytobiorcy lub emitenci nie wywiązali się ze spłaty poręczonych lub gwarantowanych kredytów lub obligacji.

Źródło: jak w tab. 11.1.

Potencjalne niewymagalne zobowiązania Skarbu Państwa z tytułu udzielonych poręczeń i gwarancji 31 grudnia 2024 r. wynosiły 701.537.896.583 PLN, co oznacza wzrost w stosunku do roku 2023 o prawie 27 %. Wzrost ten związany był głównie z objęciem gwarancjami Skarbu Państwa zobowiązań wynikających z zaistniałej sytuacji geopolitycznej, tj. w szczególności zobowiązań zaciągniętych przez Bank Gospodarstwa Krajowego na zasilenie Funduszu Wsparcia Sił Zbrojnych, Funduszu Pomocy obywatelom Ukrainy, Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 oraz zobowiązań zaciągniętych w oparciu o przepisy ustawy z dnia 15 września 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw¹⁵⁰. Ponadto w roku 2024 były udzielane gwarancje Skarbu Państwa obejmujące zobowiązania zaciągnięte na realizację przedsięwzięć infrastrukturalnych (w szczególności drogowych i kolejowych).

11.6. ZOBOWIĄZANIA WOBEC PRACOWNIKÓW, ROLNIKÓW I RYBAKÓW

W spółkach powstałych w trybie komercjalizacji lub wniesienia zlikwidowanego przedsiębiorstwa państwowego do spółki, w przypadku zbycia przez Skarb Państwa akcji lub udziałów na zasadach ogólnych, uprawnionym pracownikom, rolnikom lub rybakom przysługuje prawo do nieodpłatnego nabycia do 15 % akcji lub udziałów objętych przez Skarb Państwa w dniu wpisania spółki do rejestru.

Od 29 lutego 2020 r., zgodnie z ustawą z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i niektórych uprawnieniach pracowników¹⁵¹, akcje lub udziały na rzecz uprawnionych pracowników, rolników lub rybaków zbywa minister właściwy do spraw aktywów państwowych. W roku 2024 w ramach procesu nieodpłatnego udostępniania akcji lub udziałów zawarto z uprawnionymi pracownikami i ich spadkobiercami 2.180 umów nieodpłatnego zbycia akcji (w 2023 r. nie zawarto żadnej umowy). Na podstawie tych umów zbyto na rzecz osób uprawnionych 132.346 akcji.

¹⁴⁹ Rachunek utworzony w Banku Gospodarstwa Krajowego na podstawie art. 30 ustawy o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne.

¹⁵⁰ Dz. U. z 2024 r. poz. 1509 z późn.zm.

¹⁵¹ Dz. U. z 2025 r. poz. 1478.

11.7. ZAPLANOWANE W BUDŻECIE PAŃSTWA PRZYCHODY Z PRYWATYZACJI

Planowane kwoty oraz przeznaczenie przychodów z prywatyzacji określa ustawa budżetowa.

Tab. 11.3. Wykonanie przychodów z prywatyzacji

tytuł przychodu	wartość planowana [tys. PLN]		wartość uzyskana [tys. PLN]	
	2024 r.	2023 r.	2024 r.	2023 r.
prywatyzacja pośrednia	0	0	1.415	248
prywatyzacja bezpośrednia	1.173	1.241	1.682	1.782
ogółem	1.173	1.241	3.097	2.030

Źródło: Ministerstwo Rozwoju i Technologii.

11.8. FUNDUSZE ZWIĄZANE Z PRYWATYZACJĄ

11.8.1. Fundusz Reprywatyzacji

Państwowy fundusz celowy utworzony został na podstawie art. 56 ust. 1 ustawy o komercjalizacji i niektórych uprawnieniach pracowników. Na rachunku Funduszu gromadzone są środki pochodzące ze sprzedaży 5 % akcji należących do Skarbu Państwa w każdej ze spółek powstałych w wyniku komercjalizacji, środki z tytułu świadczeń należnych Skarbowi Państwa, o których mowa w art. 31 ust. 1, art. 31a oraz art. 39 ust. 3 ustawy z dnia 9 marca 2017 r. o szczególnych zasadach usuwania skutków prawnych decyzji reprywatyzacyjnych dotyczących nieruchomości warszawskich, wydanych z naruszeniem prawa¹⁵², odsetki od udzielonych pożyczek oraz odsetki od środków zgromadzonych na rachunku tego funduszu, a także dochody z tytułu posiadania i zbycia akcji nabytych lub objętych ze środków funduszu.

Przychody Funduszu w 2024 r. zostały zrealizowane w kwocie 3.766.563 tys. PLN (w 2023 r. – 352.979 tys. PLN). Ponad 96 % tej kwoty (3.641.980 tys. PLN) stanowiły inne zwiększenia (w tym nieodpłatne przekazanie Funduszowi skarbowych papierów wartościowych). Koszty realizacji zadań ze środków funduszu wyniosły 230.807 tys. PLN (w 2023 r. – 154.011 tys. PLN).

Na koniec 2024 r. Fundusz Reprywatyzacji posiadał skarbowe papiery wartościowe o wartości rynkowej wynoszącej 3.555.723 tys. PLN (na koniec 2023 r. – 2.916.900 tys. PLN).

Saldo środków finansowych na rachunku Funduszu Reprywatyzacji na 31 grudnia 2024 r. wyniosło 4.137.262 tys. PLN (na koniec 2023 r. – 1.267.829 PLN).

11.8.2. Fundusz Rekompensacyjny

Fundusz utworzony został na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy o realizacji prawa do rekompensaty z tytułu pozostawienia nieruchomości poza obecnymi granicami Rzeczypospolitej Polskiej.

Zgodnie z art. 5 ust. 1 ustawy, o której mowa powyżej, ostateczny termin składania wniosków o potwierdzenie prawa do rekompensaty upłynął 31 grudnia 2008 r. Prawo do rekompensaty może zostać zrealizowane w formie zaliczenia wartości nieruchomości pozostawionych poza obecnymi granicami Rzeczypospolitej Polskiej na poczet ceny sprzedaży nieruchomości lub prawa użytkowania wieczystego nieruchomości Skarbu Państwa, opłat z tytułu użytkowania wieczystego nieruchomości gruntowych Skarbu Państwa i ceny sprzedaży położonych na nich budynków oraz innych urządzeń lub

¹⁵² Dz. U. z 2021 r. poz. 795.

lokalii, opłaty za przekształcenie prawa użytkowania wieczystego w prawo własności nieruchomości, jak również poprzez wypłatę świadczenia pieniężnego ze środków Funduszu Rekompensacyjnego.

Na realizację rekompensat w formie świadczenia pieniężnego, wypłacanego ze środków Funduszu Rekompensacyjnego, przeznaczane są przychody ze sprzedaży nieruchomości pochodzących z Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa, o łącznej powierzchni nie mniejszej niż 400 tys. ha, wpływy z tytułu odpłatnego korzystania z mienia Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa, przekazywane przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa w formie zaliczek kwartalnych w wysokości ustalonej w rocznym planie finansowym Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa oraz odsetki bankowe.

Przychody Funduszu Rekompensacyjnego w 2024 r. wyniosły 344.078 tys. PLN (w 2023 r. – 382.577 tys. PLN), z czego ponad połowę przychodów stanowiły wpłaty Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa z tytułu sprzedaży nieruchomości i dzierżawy mienia z Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa. Natomiast koszty realizacji zdań ze środków Funduszu wyniosły 895.213 tys. PLN (w 2023 r. – 99.610 tys. PLN). Prawie 90 % kosztów stanowiła wpłata do Funduszu Pomocy oraz realizacja innych zadań związanych z bezpieczeństwem żywnościowym w związku z konfliktem na terytorium Ukrainy.

Saldo środków finansowych na rachunku Funduszu Rekompensacyjnego na 31 grudnia 2024 r. wyniosło **1.447.823 tys. PLN** (na koniec 2023 r. – 2.093.066 tys. PLN).

11.9. ZADŁUŻENIE SKARBU PAŃSTWA

Tab. 11.4. Zadłużenie Skarbu Państwa według kryterium miejsca emisji

kryterium miejsca emisji	wartość nominalna zadłużenia [mln PLN]	
	2024 r.	2023 r.
zadłużenie krajowe	1.253.527,6	1.042.418,1
zadłużenie zagraniczne	* 375.812,3	** 303.782,7
ogółem	1.629.339,9	1.346.200,9

* kursy przyjęte do obliczeń: EUR/PLN – 4,2730, USD/PLN – 4,1012.

** kursy przyjęte do obliczeń: EUR/PLN – 4,3480, USD/PLN – 3,9350.

Źródło: Ministerstwo Finansów.

Tab. 11.5. Zadłużenie Skarbu Państwa według kryterium rezydenta

kryterium rezydenta	wartość nominalna zadłużenia [mln PLN]	
	2024 r.	2023 r.
zadłużenie krajowe	1.123.622,5	932.593,1
zadłużenie zagraniczne	* 505.717,4	** 413.607,8
ogółem	1.629.339,9	1.346.200,9

* kursy przyjęte do obliczeń: EUR/PLN – 4,2730, USD/PLN – 4,1012.

** kursy przyjęte do obliczeń: EUR/PLN – 4,3480, USD/PLN – 3,9350.

Źródło: jak w tab. 11.4.

Tab. 11.6. Zobowiązania Skarbu Państwa z tytułu kredytów i pożyczek zagranicznych

nazwa instytucji	wartość zobowiązań [mln EUR]	
	2024 r.	2023 r.
Europejski Bank Inwestycyjny	6.301,9	6.113,4
Bank Rozwoju Rady Europy	968,6	786,9
Międzynarodowy Bank Odbudowy i Rozwoju	5.007,7	5.377,3
Pożyczka z Instrumentu SURE (UE) *	11.236,0	11.236,0
Pożyczka z RRF (UE) **	13.464,2	4.504

* Pożyczka zaciągnięta w latach 2020-2022. Spłata kapitału rozpocznie się w 2026 r.

** Pożyczka z UE w ramach instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększenia Odporności (RRF), stworzonego w celu odbudowy gospodarki europejskiej po pandemii Covid-19.

Źródło: jak w tab. 11.4.

Instrument SURE. 30 czerwca 2020 r. Polska podpisała umowę gwarancyjną na potrzeby Instrumentu SURE (Europejski instrument tymczasowego wsparcia w celu zmniejszenia zagrożeń związanych z bezrobociem w sytuacji nadzwyczajnej, jaka wystąpiła w związku z pandemią COVID-19). Tym samym zobowiązała się w sposób bezwarunkowy i nieodwołalny do przekazania na wniosek Komisji Europejskiej do 100 % swojego wkładu, którego całkowita wysokość określona w umowie gwarancyjnej wynosi 930.103.250 EUR. 15 października 2020 r. została podpisana pomiędzy Polską a Unią Europejską umowa pożyczki z Instrumentu SURE.

12. ZESTAWIENIE ZBIORCZE MIENIA SKARBU PAŃSTWA

Tab. 12.1. Zestawienie zbiorcze składników mienia Skarbu Państwa

składniki *	wartość [mln PLN]	
	2024 r.	2023 r.
zabytki	bez wyceny	bez wyceny
zasoby naturalne	bez wyceny	bez wyceny
grunty	617.451	699.334
budynki, budowle i obiekty inżynierii lądowej i wodnej (bez tych, którymi gospodarują starostowie)	225.000	218.851
drogi, mosty i wiadukty **	202.454	197.922
środki trwałe w budowie i zaliczki na środki trwałe w budowie	82.980	75.055
wartości niematerialne i prawne	1.211	1.190
maszyny i urządzenia techniczne	10.773	10.087
środki transportu	37.641	26.957
inne środki trwałe	9.819	9.671
należności długoterminowe	2.864	2.221
akcje i udziały	260.309	263.950
inne aktywa długoterminowe	1	2
rozliczenia długoterminowe	28	22
mienie zlikwidowanych jednostek	8	34
zapasy	71.428	52.712
rezerwy strategiczne i zapasy agencyjne	11.106	11.214
należności i roszczenia krótkoterminowe	182.456	141.117
środki pieniężne	72.461	61.624
krótkoterminowe papiery wartościowe	4.683	3.514
rozliczenia międzyokresowe	45.129	35.962
należności budżetu ewidencjonowane przez Ministra Finansów	160.856	160.098

* Mienie wykorzystywane przez państwowe jednostki organizacyjne i powierzone agencjom wykonującym zadania z zakresu gospodarowania składnikami majątku Skarbu Państwa.

** Także drogi krajowe i obiekty drogowe w miastach na prawach powiatu.

Źródło: jak w niniejszym Sprawozdaniu, obliczenia PGRP.

Tab. 12.2. Wartość praw majątkowych z tytułu wkładu Skarbu Państwa

podmiot	wartość * [mln PLN]	
	2024 r.	2023 r.
agencje wykonawcze	19.111	18.005
instytucje gospodarki budżetowej	887	877
Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	4.332	3.805
instytucje kultury	4.025	3.770
samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej	872	888
uczelnie publiczne	50.127	48.733
agencje, fundacje, fundusze i inne państwowe osoby prawne realizujące szczególne niegospodarcze zadania ustawowe	54.051	53.770
jednostki ubezpieczeń społecznych	87.858	74.836
<i>w tym Fundusz Ubezpieczeń Społecznych</i>	17.115	10.171
przedsiębiorstwa państwowe	478	440
instytuty badawcze	1.960	2.027
parki narodowe	9.568	9.540
Polska Akademia Nauk	1.241	1.196
Bank Gospodarstwa Krajowego	42.231	39.420

* Wartości składników majątku wykorzystywanego przez państwowe jednostki organizacyjne i powierzonego agencjom wykonującym zadania z zakresu gospodarowania składnikami majątku Skarbu Państwa, nie wskazane w częściach szczegółowych, przedstawiono w załączniku (tab. 13.3.).

Źródło: jak w tab. 12.1.

Przyjęte zasady wyceny oraz zastosowane metody oszacowania, a także brak możliwości wyceny w przypadku niektórych składników powodują, że poszczególne wartości są niewspółmierne, a w związku z tym podanie łącznej wartości mienia Skarbu Państwa wyrażonej w jednej kwocie obarczone jest dużym ryzykiem.

13. ZAŁĄCZNIKI

13.1. ZAŁĄCZNIK DO ROZDZIAŁÓW 6. I 7.

Tab. 13.1. Wartość grup rodzajowych składników majątku jednostek państwowych

składniki	urzędy i instytucje centralne *	urzędy i instytucje wojewódzkie	Zasób WRSP	AMW	RARS	PGL Lasy Państwowe	ogółem **
	[tys. PLN]						
grunty	92.825.702	831.175	7.715.327	781.117	44.006	1.070.427	103.267.754
budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	211.090.957	2.847.380	316.685	2.564.985	282.563	7.897.002	224.999.572
wartości niematerialne i prawne	1.163.026	19.986	103	6.119	10.501	10.918	1.210.653
maszyny i urządzenia techniczne	10.091.877	316.862	8.328	13.913	42.992	299.206	10.773.178
środki transportu	36.122.269	1.309.765	30	1.376	22.156	185.445	37.641.041
inne środki trwałe	9.444.997	316.993	32	302	7.908	48.763	9.818.995
środki trwałe w budowie	78.772.444	222.277	41.513	89.017	10.509	342.642	79.478.402
środki przekazane na poczet inwestycji	3.501.470	0	—	0	0	477	3.501.947
należności długoterminowe	2.754.856	103.799	3.824	158	0	1.543	2.864.180
akcje i udziały	195.901.149	0	911.460	1.068.401	0	47.879	197.928.889
inne papiery wartościowe	3.555.723	0	—	0	0	—	3.555.723
inne aktywa długoterminowe	25	9	—	0	0	1.028	1.053
rozliczenia długoterminowe	0	0	35	7.998	3.830	16.136	27.964
mienie zlikwidowanych jednostek	6.302	1.291	—	—	—	—	7.593
zapasy	51.408.340	202.288	35	792.250	18.552.356	472.508	71.427.777
należności i roszczenia	177.097.362	1.260.105	3.078.375	78.149	197.611	744.884	182.456.486
środki pieniężne	56.830.745	205.631	876.219	167.578	6.497.138	7.883.253	72.460.564
krótkoterminowe papiery wartościowe	4.538.961	60	275	0	144.075	—	4.683.371
rozliczenia międzyokresowe	45.032.425	10.210	25	6.740	35.764	43.756	45.128.920
Suma bilansowa 2024 r. **	980.138.631	7.647.830	12.953.861	5.578.102	20.218.267	19.152.726	
suma bilansowa 2023 r. **	870.454.937	7.883.742	14.320.885	5.064.529	20.646.393	19.282.365	

* Bez placówek zagranicznych.

** Liczby w wierszach mogą nie sumować się z powodu zaokrągleń w trakcie kolejnych agregacji.

Źródło: bilanse łączne dysponentów części budżetu i bilanse agencji, obliczenia PGRP.

13.2. ZAŁĄCZNIKI DO ROZDZIAŁU 8.

Tab. 13.2. Akcje Skarbu Państwa w spółkach publicznych

podmiot	liczba akcji	udział	wartość rynkowa *
		[%]	[tys. PLN]
Polski Holding Nieruchomości S. A.	36.842.988	71,93	329.376
PGE Polska Grupa Energetyczna S. A.	1.365.601.493	60,86	8.289.201
Jastrzębska Spółka Węglowa S. A.	64.387.333	54,84	1.333.462
ENEA S. A.	277.015.422	52,29	3.576.269
ORLEN S. A.	579.310.079	49,90	27.343.436
Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie S. A.	14.695.470	35,01	594.432
Powszechny Zakład Ubezpieczeń S. A.	295.217.300	34,19	13.532.761
GRUPA AZOTY S. A.	32.734.509	33,00	612.135
KGHM Polska Miedź S. A.	63.589.900	31,79	7.312.839
TAURON Polska Energia S. A.	526.848.384	30,06	1.980.423
Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S. A.	367.918.980	29,43	21.986.838
GRUPA AZOTY Zakłady Chemiczne „POLICE” S. A.	9.273.078	7,47	65.282
BOŚ S. A.	5.148.000	5,54	50.553
SZAR S. A.	811.171	0,74	77
MBANK S. A.	500	0,001	274
GRUPA AZOTY Zakłady Azotowe „PUŁAWY” S. A.	1	0,000005	0,04

* Według kursu zamknięcia z 30 grudnia 2024 r. GPW.

Źródło: informacje organów nadzorujących, obliczenia PGRP.

Tab. 13.3. Jednoosobowe spółki Skarbu Państwa

podmiot *	wartość nominalna akcji i udziałów	kapitał własny	wynik finansowy netto za 2024 r.
	[tys. PLN]		
Centralny Port Komunikacyjny Sp. z o. o.	11.469.208	15.686.543	-50.424
Polskie Koleje Państwowe S. A.	10.150.716	12.444.874	-312.628
Polskie Sieci Elektroenergetyczne S. A.	9.605.473	22.013.170	2.852.679
Operator Gazociągów Przesyłowych Gaz-System S. A.	8.877.191	15.202.425	857.435
Agencja Rozwoju Przemysłu S. A.	8.082.743	9.542.360	-74.380
Polska Grupa Górnicza S. A.	3.916.719	2.628.446	-6.008.866
Polskie Elektrownie Jądrowe Sp. z o. o.	2.948.201	4.449.070	68.450
Polska Grupa Lotnicza S. A.	2.597.603	2.272.337	27.517
Polski Holding Hotelowy Sp. z o. o.	1.911.500	2.026.945	73.456
Towarzystwo Finansowe Silesia Sp. z o. o.	1.739.080	1.808.618	66.516
PERN S. A.	1.235.978	6.152.475	699.158
„WĘGLOKOKS” S. A.	1.042.859	2.214.092	79.217
Poczta Polska S. A.	964.140	621.367	-212.891
Exatel S. A.	576.855	365.708	-55.107
AMW REWITA Sp. z o. o.	534.072	417.261	18.773
AMW TBS „KWATERA” Sp. z o. o.	525.460	618.637	-1.319
Spółka Restrukturyzacji Kopalń S. A.	439.909	901.762	-338.523
Południowy Koncern Węglowy S. A.	400.287	285.613	-795.489
Międzynarodowa Korporacja Gwarancyjna Sp. z o. o.	342.704	30.314	-69
Polska Agencja Inwestycji i Handlu S. A.	339.168	192.009	-53.725
Totalizator Sportowy Sp. z o. o.	279.142	1.848.622	475.569
Zespół Elektrowni Wodnych Niedzica S. A.	225.838	385.228	43.828
WĘGLOKOKS KRAJ S. A.	173.321	181.318	-176.779
EUROLOT S. A.	143.096	522	-318
Polska Wytwórnia Papierów Wartościowych S. A.	130.650	1.026.848	127.414
Fundusz Rozwoju Spółek S. A.	104.767	609.321	12.528
Regionalny Fundusz Gospodarczy S. A.	91.387	97.514	77
Holding KW Sp. z o. o.	85.819	308.084	-85
Plantico – Hodowla i Nasiennictwo Ogrodnicze Zielonki Sp. z o. o.	68.619	79.719	1.090
Polska Żegluga Bałtycka S. A.	67.938	103.213	-58.211
SKLEJKA ORZECHOWO S. A.	57.500	62.045	-5.125
Centrala Farmaceutyczna „CEFARM” S. A.	55.400	106.348	14.016
Uzdrowisko Krynica-Żegiestów S. A.	51.680	59.684	9.054
AMW SINEVIA Sp. z o. o.	51.347	191.265	113.607
Ośrodek Hodowli Zarodowej w Kamieńcu Żąbkowickim Sp. z o.o.	47.095	131.220	520
Stadnina Koni Liski Sp. z o. o.	41.804	40.873	-1.114
Stadnina Koni Janów Podlaski Sp. z o. o.	38.435	47.363	-4.017
Specjalistyczne Centrum Medyczne im. św. Jana Pawła II S. A.	36.800	169.698	5.475

Stadnina Koni „Iwno” Sp. z o. o.	36.310	46.711	–3.324
Przedsiębiorstwo Rolne Długie Stare Sp. z o. o.	35.661	82.444	1.132
Siarkopol Tarnobrzeg Sp. z o. o.	35.000	313.020	6.021
Ośrodek Hodowli Zwierząt Zarodowych Sp. z o. o. Chodeczek	27.168	36.728	–63
Fabryka Przewodów Energetycznych S. A.	26.800	–9.634	–6.397
Uzdrowisko Rabka S. A.	21.300	20.440	853
Kopalnia Soli „Wieliczka” S. A.	21.000	219.827	36.788
Stadnina Koni Michałów Sp. z o. o.	18.278	51.224	–3.906
Stadnina Koni „Krasne” Sp. z o. o.	17.937	16.444	–2.004
Hodowla Zwierząt Zarodowych Osowa Sień Sp. z o. o.	17.508	72.973	2.088
Ośrodek Hodowli Zarodowej „Garzyn” Sp. z o. o.	17.309	144.101	3.036
AMW INVEST Sp. z o. o.	16.257	23.212	3.424
Polskie Centrum Badań i Certyfikacji S. A.	16.000	41.827	809
Centralna Stacja Ratownictwa Górniczego S. A.	16.000	62.392	3.339
Centrum Techniki Okrętowej S. A.	15.500	28.021	–2.175
OHZ OSIĘCINY Sp. z o. o.	15.158	111.996	2.726
Polskie Ratownictwo Okrętowe Sp. z o. o.	15.000	12.503	–1.594
Stado Ogierów „Starogard Gdański” Sp. z o. o.	13.621	4.356	–3.423
Gospodarstwo Rolno-Hodowlane Żydowo Sp. z o. o.	13.526	60.449	485
Stadnina Koni „Racot” Sp. z o. o.	13.192	29.570	325
Hodowla Zarodowa Zwierząt „Żołędnica” Sp. z o. o.	13.074	84.144	6.727
Wojskowe Przedsiębiorstwo Handlowe Sp. z o. o.	12.469	15.699	867
PL.2012+ Sp. z o. o.	12.000	52.902	3.822
Stadnina Koni Prudnik Sp. z o. o.	11.141	50.820	–2.444
Stadnina Koni „Pępowo” Sp. z o. o.	10.929	98.981	11.872
Stado Ogierów w Łącku Sp. z o. o.	10.543	17.293	–2.444
Ośrodek Hodowli Zarodowej „Gajewo” Sp. z o. o.	9.753	16.117	–3.396
Przedsiębiorstwo Rolniczo-Hodowlane Gałopol Sp. z o. o.	9.546	48.696	348
Stadnina Koni w Dobrzyniewie Sp. z o. o.	9.510	63.442	3.591
Wytwórnia Surowic i Szczepionek BIOMED Sp. z o. o.	9.000	13.243	1.831
Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej POLONUS w Warszawie S. A.	9.000	15.327	4.360
Ośrodek Hodowli Zarodowej Bobrowniki Sp. z o. o.	8.501	12.504	–167
Polski Rejestr Statków S. A.	8.000	34.264	2.040
Ośrodek Hodowli Zarodowej Lubiana Sp. z o. o.	7.927	69.032	3.747
Stadnina Koni „Nowe Jankowice” Sp. z o. o.	7.923	42.632	–2.436
Mścice Ośrodek Hodowli Zarodowej Sp. z o. o.	7.535	24.388	669
Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej Częstochowa w Częstochowie S. A.	7.500	725	–901
Stadnina Koni Nowielice Sp. z o. o.	7.300	12.991	–2.925
Zakłady Chemiczne RUDNIKI S. A.	7.000	145.964	14.562
Zakłady Ceramiczne BOLESŁAWIEC w Bolesławcu Sp. z o. o.	6.502	24.512	67
Ośrodek Hodowli Zarodowej „Przerzeczyn Zdrój” Sp. z o. o.	6.500	53.401	155
Przemysłowy Instytut Maszyn Budowlanych Sp. z o. o.	6.300	9.322	–2.840
OHZ Sp. z o. o. Głogówek	6.224	61.207	265
Centrum Logistyczne Gryf Sp. z o. o.	5.650	16.472	1.951
Warszawskie Zakłady Sprzętu Ortopedycznego S. A.	5.123	8.597	773
Aplikacje Krytyczne Sp. z o. o.	5.000	4.263	1.784
Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Ostrowcu Świętokrzyskim S. A.	4.830	–256	551

Ośrodek Hodowli Zarodowej w Osieku Sp. z o. o.	4.796	41.985	1.801
Centrum Badań i Dozoru Sp. z o. o.	3.700	19.971	873
Przedsiębiorstwo Przewozu Towarów Powszechnej Komunikacji Samochodowej S. A.	3.600	5.756	-104
Ośrodek Hodowli Zarodowej Dębołęka Sp. z o. o.	2.813	40.126	367
Zakłady Artykułów Technicznych „ARTECH” Sp. z o. o.	2.000	9.329	1.191
Pałac Saski Sp. z o. o.	2.000	2.000	0
Techfilm Spółka z o. o.	1.800	45.768	-4.036
Przedsiębiorstwo Usług Hotelarskich PUH Sp. z o. o.	1.400	2.323	-17
„WESOŁA” Sp. z o. o.	1.200	11.384	-167
Kopalnia Soli Bochnia Sp. z o. o.	1.000	4.288	71
Dobre z Lasu Sp. z o. o.	800	4.279	-467
Zakład Budowlano-Drogowy BIESZCZADY Sp. z o. o.	600	-503	-1.738
POLGRUNT Sp. z o. o.	500	3.993	600
Zarządca Rozliczeń S. A.	500	500	0
Chłodnia „MORS-WOLA” Sp. z o. o.	400	1.445	4
Ośrodek Badawczy Ekonomiki Transportu Sp. z o. o.	162	2.225	6
Pro-Holding Sp. z o. o.	120	3.455	753
„WIDAWA” Sp. z o. o.	50	17.016	-447
Nieruchomości KW Sp. z o. o.	5	—	—

* Bez spółek w likwidacji, upadłości i nie prowadzących działalności.

Źródło: jak w tab. 13.2.

Tab. 13.4. Wybrane spółki niepubliczne z częściowym udziałem Skarbu Państwa

podmiot	udział	wartość majątku spółki w części odpowiadającej udziałowi Skarbu Państwa*
	[%]	[tys. PLN]
PKP Polskie Linie Kolejowe S. A.	83,30	24.295.017
Polski Fundusz Rozwoju S. A.	99,87	16.929.310
Polska Grupa Zbrojeniowa S. A.	57,45	4.587.037
Krajowa Grupa Spożywcza S. A. **	84,74	3.995.006
Zarząd Morskiego Portu Gdynia S. A.	99,93	2.596.073
Polski Holding Obronny Sp. z o. o.	80,65	1.888.418
Zarząd Morskiego Portu Gdańsk S. A.	95,57	1.610.291
Zarząd Morskich Portów Szczecin i Świnoujście S. A.	94,80	1.328.655
Polskie Linie Lotnicze LOT S. A.	69,28	791.171
Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna INVEST-PARK Sp. z o. o. ***	88,75	690.660
Tarchomińskie Zakłady Farmaceutyczne „Polfa” S. A.	93,22	677.142
Polskie Promy Sp. z o. o.	99,99	658.742
Fundusz Transformacji Województwa Śląskiego S. A.	99,85	517.283
Jastrzębskie Zakłady Remontowe Sp. z o. o.	39,60	430.667
Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna Sp. z o. o.	78,58	287.506
Korporacja Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych S. A.	51,55	259.288
Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S. A.	33,33	220.625
Electromobility Poland S. A.	90,79	209.465
Warszawski Rolno-Spożywczy Rynek Hurtowy S. A.	71,84	188.513
Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna S. A.	49,80	144.001
Łódzka Specjalna Strefa Ekonomiczna S. A.	71,46	137.217
Dolnośląskie Centrum Hurtu Rolno-Spożywczego S. A.	86,30	110.319
Śląsko-Dąbrowska Spółka Mieszkaniowa Sp. z o. o.	60,11	106.263
Huta Stalowa Wola S. A.	5,63	100.248

* Według największych wartości majątku netto spółki.

** Spółka znajdowała się w nadzorze dwóch organów: Ministerstwa Aktywów Państwowych, które reprezentowało Skarb Państwa w 84,47 % udziałów w kapitale zakładowym spółki o wartości majątku spółki w części odpowiadającej udziałowi Skarbu Państwa wynoszącej 3.982.278 tys. PLN oraz Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa, który reprezentował Skarb Państwa w 0,27 % udziałów w kapitale zakładowym spółki o wartości majątku spółki w części odpowiadającej udziałowi Skarbu Państwa wynoszącej 12.728 tys. PLN.

*** Spółka znajdowała się w nadzorze dwóch organów: Ministerstwa Rozwoju i Technologii, które reprezentowało Skarb Państwa w 69,75 % udziałów w kapitale zakładowym spółki o wartości majątku spółki w części odpowiadającej udziałowi Skarbu Państwa wynoszącej 542.800 tys. PLN oraz Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa, który reprezentował Skarb Państwa w 19,00 % udziałów w kapitale zakładowym spółki o wartości majątku spółki w części odpowiadającej udziałowi Skarbu Państwa wynoszącej 147.860 tys. PLN.

Źródło: jak w tab. 13.2.